

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 472

Poznań, środa dnia 14 października 1931

Rok XXVI

Przed podróżą do Waszyngtonu

Złoto amerykańskie płynie do Francji, a p. Laval ma niebawem popłynąć do Ameryki. Dwa te fakty nie są z sobą sprzeczne, przeciwnie, pozostają w logicznej łączności. Stany Zjednoczone szukają poparcia Francji w ciężkich chwilach, jakie przeżywa również ich gospodarka.

Rozmowy z p. Lavalem pojmował początkowo p. Hoover bardzo szeroko. Podobnie, jak Anglicy przed kilku miesiącami, pragnął przy pomocy Francji ratować gospodarkę niemiecką i zaangażowane w niej kapitały amerykańskie. Francja miała przejąć część wierzytelności amerykańskich w Niemczech, które dziś są „zamrożone”. Ale potem z prostołiniowością amerykańską rząd waszyngtoński pragnął rozwiązać jednym cięciem różne kwestje, które uważa za „drażliwe” i utrudniające rzekomo powrót zaufania. Wśród tych kwestyj znajdowała się niewątpliwie sprawa Pomorza, a jeszcze znajduje się sprawa rozbioru.

Prez. Hoover zamierzał zagadnienia te rozwiązać tak, jak sprawę moratorium w dziedzinie odszkodowań i długów — w formie jednostronnego, dyktatorskiego orędzia. Orędzie w sprawie długów zostało, jak wiadomo, przyjęte bez zastrzeżeń również przez rząd polski, choć stanowiło ono — jak się okazuje — niebezpieczny precedens na przyszłość. Francja na szczęście uczyniła wówczas zastrzeżenia i dziś już p. Hoover metody tej stosować nie może.

Rząd francuski, zdaje się, bardzo silnie przeciwstawił się próbie omawiania w Waszyngtonie sprawy zmiany traktatów i granic. Również nie zanoszą na to, aby Francja mogła przyjąć jakieś nowe zobowiązania w dziedzinie rozbioru. Fakt, że p. Laval jedzie do Ameryki w otoczeniu tylko ekspertów finansowych i gospodarczych, a z pominięciem przedstawicieli ministerstw spraw zagranicznych i wojny wskazuje jasno, jak dalece rząd francuski zwęża zakres rozmów waszyngtońskich. Francja zresztą nabiera coraz większego przekonania, że rozbijając się nie może. Gdy ma się tyle złota, i gdy złoto to jest przedmiotem zawiści, trzeba mieć silną straż do strzeżenia skarbu.

Czy Francja przejmie część wierzytelności amerykańskich w Niemczech? Można w to poważnie wątpić. Nie uczyniła tego w stosunku do wierzytelności angielskich w Rzeszy. A gdyby chciała udzielić Niemcom pożyczki, uczyniłaby to bezpośrednio w czasie pobytu p. Laval w Berlinie. W istocie Francja jest mniej, niż kiedykolwiek, skłonna dzielić się zapasami z innymi. Pożyczki dla Niemiec podtrzymywałyby, zdaniem jej, tylko wadliwą gospodarkę, która musiała doprowadzić do bankructwa. Francja była po wojnie jedynym krajem, który naogół nie uległ chorobie życia nad stan i manji inwestycyjnej. Obdrapanie i stare dworce kolejowe we Francji nie mogą się równać ze wspalanymi dworcami niemieckimi, z których niejedna, jak np. w Frankfurtu

Kurczenie polskiego stanu posiadania jest przestępstwem narodowym

Od Komitetu Obrony Narodowej otrzymujemy odezwę treści następującej:

Rodacy!

Po ratyfikowaniu z polskiej strony umów z Niemcami ogłoszona została w marcu b. r. odezwa, podpisana przez Stronnictwo Narodowe, Obóz Wielkiej Polski i Narodową Organizację Kobiet, przestrzegająca przed niebezpieczeństwem niemieckim i wzywająca społeczeństwo do samoobrony.

W myśl zapowiedzi powołany został do życia Komitet Obrony Narodowej z siedzibą w Poznaniu, którego zakres działalności obejmuje nie tylko województwa zachodnie, ale całą Polskę.

Stwierdzamy z bólem, że obawy nasze nie były ponne. W ostatnich bowiem czasach zaszedł cały szereg wypadków sprzedawcywstwa własności polskiej w ręce niemieckie.

W szeregu powiatów znaleźli się Polacy, którzy gospodarstwa swe woleli oddać Niemcom, aniżeli reflektantom Polakom. Między innymi w powiecie szubińskim pod Barcinem sprzedał Polak gospodarstwo Niemcowi, zażartemu hakatyscie. W powiatach wolsztyńskim i średzkim wydzierżawił znany magnat dwa wielkie majątki Niemcom Szczególnie nad szlakiem przyszłej linii kolejowej Herby — Inowrocław — Gdynia starają się Niemcy już dzisiaj wykupić

majątki i gospodarstwa polskie. Z powiatów nadmorskich, z Kaszub, nadchodzą groźne wieści, że z powodu klęski nieurodzaju, jaka nawiedziła tamte okolice, jest wielka obawa, że ziemia polska przechodzić będzie w obce ręce.

Niebezpieczeństwo jest tem bardziej groźne, że wobec szerzącej się biedy z powodu kryzysu gospodarczego należy się obawiać, iż fakty zatracenia polskiej własności będą się częściej powtarzały.

To też w ciężkiej tej chwili społeczeństwo nasze ziem zachodnich musi wykazać wielki hart i odporność, musi zdwoić czujność. Musi się wytworzyć silna opinia publiczna i taka atmosfera dla sprzedawczyków, by pod groźbą wykluczenia ze społeczności polskiej zaniechali chęci umniejszania polskiego stanu posiadania.

Ponieważ władze udzielają zezwolenia na przewłaszczenie własności polskiej Niemcom, należy walkę z naporem niemieczyzny oprzeć tem bardziej na czynniku społecznym, na zwartej i zdecydowanej opinii publicznej.

Wzywamy Was przeto, Rodacy, do obrony narodowej, do jej organizowania, do planowego przeciwstawienia zachłanności niemieckiej — wysiłku polskiego.

Kurczenie polskiej własności, polskiego stanu posiadania jest grzechem narodowym, jest narodowym przestępstwem.

Komitet Obrony Narodowej

Adw. dr. Stanisław Celichowski, red. Jerzy Drobnik, Zofia Dąbrowska, poseł Helena Grossmanówna, Jerzy Kismanowski, poseł Józef Kaweck, senator dr. Czesław Meissner, inż. Wiktor Maćkowiak, Teodora Pawłowska, poseł Ryszard Piestrzyński, Zygmunt Pluciński z Lussówka, ks. prałat Józef Prądzyński, inż. Karol Raczkowski, senator dr. Marjan Seyda, poseł Wojciech Trampeczyński, prof. Zygmunt Wojciechowski, red. Stefan Wyrzykowski.

Poznań, w październiku 1931 r.
Św. Marcin 65.

Dyskusja nad exposé Brüninga

Spokojniejsze nastroje w Reichstagu

Berlin, 14. 10. (Tel. wł.) Natłok na dzisiejsze posiedzenie Reichstagu bardzo się zmniejszył w porównaniu do dnia wczorajszego, ale mimo to policja zastosowała znów daleko idące środki bezpieczeństwa.

W obecności kanclerza Rzeszy i kilku ministrów przewodniczący Loeb otworzył imieniem socjal-demokratów poseł Breitscheid, który omówił najpierw sprawę unii celnej niemiecko-austriackiej. Sprawa ta dowiodła, że nie wystarczy mieć za sobą prawo formalne (?), ale trzeba brać pod uwagę i psychologiczne oddziaływanie. Mówca wspomina przytem o ucieczce od marki oraz o ucieczce kapitałów z Niemiec i krytykuje „niszczyielską mowę” Schachta w Harzburgu. Przy

tej okazji Breitscheid podkreśla, że aryjskie pochodzenie Schachta, spiskującego dziś z nacjonalistami, jest mocno wątpliwe. Ostatnie wydarzenia — zdaniem mówcy — dowodzą, iż kierownictwo systemu gospodarki prywatnej zawiodło.

Jako następny mówca zabrał głos imieniem hitlerowców poseł dr. Frick. W tym momencie posłowie pravicowi weszli na salę, a kanclerz Brüning powstał z miejsca i wyszedł. Mówca wskazał najpierw na nieobecność „opozycji narodowej” podczas oświadczenia rządu. To stanowisko — zdaniem dr. Fricka — odpowiada niewątpliwie woli większości pracującego narodu.

Berlin, 14. 10. (Tel. wł.) Po wczorajszej mowie Brüninga panuje przekonanie, że rząd uzyska kilka głosów większości w Reichstagu.

nad Odrą, przebudowano po wojnie. Robotnik francuski nie ma mieszkań z łazienkami, jak robotnik niemiecki. Drobnym mieszkańcem francuski wiele sobie odmawia, gromadząc oszczędności. Czy ma teraz swoje zasoby oddać na pokrycie luksusowej, na szeroką skalę zakrojonej gospodarki niemieckiej, która w ten sposób szykowałą się na nowy podbój świata? Kto zna umysłowość francuską wie, że jest to niemożliwe.

Również nie wiadomo, z jaką pomocą mogłaby przyjść Francja Stanom Zjednoczonym. Naogół we Francji polityka p. Hoovera spotyka się z krytyką. Przedewszystkiem jego orędzia i plany wydawane z dużą nerwowością i jeszcze większym rozgłosom szerzą tylko panikę i potęgują kryzys. Następnie we

Francji zgodnie uważają, że leczenie skutków inflacji kredytowej nową inflacją jest zasadniczym błędem, który może wciągnąć gospodarkę amerykańską w naprawdę ciężkie położenie. Dopóki Amerykanie nie pogodzą się, że era „prosperity” skończyła się, dopóki nie zabrają się do oszczędności, dopóty istnieć będą niezdrowe stosunki. Niestety rząd p. Hoovera znajduje się pod wpływem bankierów i przemysłowców, którzy w dużym stopniu odpowiedzialni są za obecną sytuację i nie chcą się z nią pogodzić.

P. Laval, chcąc uspokoić opinię francuską, która z obawą zapatruje się na rozmowy waszyngtońskie, oświadczył, że może mu ona tak zaufać, jak w czasie jego podróży do Londynu i Berlina. Znaczący to, że p. Laval obiecuje nie zaciągnąć żadnych zobowiązań konkretnych wobec p. Hoovera. Należy przyznać, że cała opinia francuska, do radykałów włącznie, jest pod tym względem jednolita.

Nie znaczy to, aby spotkanie w Waszyngtonie miało wypaść całkiem negatywnie. Przedewszystkiem nie wiadomo, z czem jeszcze p. Hoover wystąpi. Następnie Francja musi się liczyć z próbą tworzenia dokoła niej bloku państw niezadowolonych i zawistnych. Wyjątkowa jej pozycja gospodarcza drażni otaczające ją narody, które chciałyby wciągnąć do swego obozu Stany Zjedn., by móc wówczas wyrzucić na Francji zorganizowany i silny nacisk, zwłaszcza na konferencji rozbiorowej. Posiadanie przyjaźni amerykańskiej jest więc dla Francji bardzo cenne.

Dlatego też p. Laval niewątpliwie wystąpi z pewnymi pozytywnymi projektami. Nie wyjdą jednak one zapewne poza tezy, wyłożone w Genewie przez francuskiego ministra skarbu, p. Flandina. Jeżeli Stany Zjedn. wystąpią z projektem zniesienia, czy odroczenia na czas dłuższy odszkodowań, a nawet ich części bezwarunkowej, p. Laval odpowie, że to nie odszkodowania są winne kryzysowi, ale zła polityka i zła gospodarka.

Pierwszym warunkiem powrotu zaufania — to pacyfikacja na zasadzie obecnych traktatów, a następnie racjonalna gospodarka we wszystkich krajach, a więc zrównoważenie budżetów i zerwanie z inflacją kredytową, czy pieniężną. P. Flandin oświadczył w Genewie, że Francja tylko tym narodom będzie pomagała, które zastosują te tezy.

Tezy te są sprzeczne narazie z tezami amerykańskimi. Które zwyciężą w Waszyngtonie? O to toczy się gra. Wiza p. Laval skończy się zatem w najlepszym razie ustaleniem wspólnych tez. Byłby to, mimo wszystko, fakt doniosły dla położenia światowego. Do tej chwili musieliby, chcąc nie chcąc, stosować się wszyscy, którzy potrzebują pomocy wielkich posiadaczy złota. A do „tych wszystkich” zalicza się bezmała cały świat. W każdym razie od tego, czy w Waszyngtonie dojdzie do skutku wspólny front złota, czy też się rozbije, zależy dziś wiele. Dlatego wyprawa p. Laval do oceanu śledzona jest z taką uwagą przez cały świat.

Niedoceniana siła

Z kół b. wojskowych otrzymujemy następujące uwagi w sprawie, która w Polsce ogólnie mało się zajmuje. Poruszone zagadnienie ważne jest szczególnie ze względu na przeżywaną ideową, socjalną i gospodarczą kryzys, mogącą dojść do rozmiarów katastrofy, trwającej od dłuższego czasu.

Red.

Wojna światowa, wsfrzysając do podstaw całym ustrojem państw, narodów i społeczeństw na obu półkulach, dokonała przedewszystkiem dwóch wielkich rzeczy: przeobraziła kartę polityczną Europy i dowiodła, że ostatecznym zwycięzcą wśród zmagających się narodów pozostał ten, kto posiada większy zasób wartości cywilizacyjnych i duchowych — dowiodła przewagi siły ducha nad siłą materji. Z dobrodziejstw wojny skorzystała szczególnie Polska, stając po traktacie warsawskim w rzędzie państw suwerennych i realizując równocześnie tęsknotę czynu, rozpaczliwe próby i bohaterskie wysiłki szeregu pokoleń, dla których najwyższem pragnieniem było odzyskanie niepodległości Polski.

Nad narodem naszym czuwała Opatrzność. Zahartowani w pracy, zasobni w długoletnie doświadczenie i w głęboko przemyślany program, trzeźwo i realistycznie myślący politycy, zgrupowani w Komitecie Narodowym Polskim w Paryżu i poprzedzających go organizacjach politycznych, ujęli w swoje ręce ster międzynarodowej, dyplomatycznej i prawnej walki o Polskę. Podanie się społeczeństwa polskiego programowi oraz ideologii Komitetu Narodowego znalazło swój dobitny wyraz w 100-tysięcznej armji polskiej we Francji, organizowanej nieomal we wszystkich zakątkach świata i składającej się z ofiarnych ochotników, od młodzieży do starców, od robotników do arystokracji, od kwiatu inteligencji do analfabetów — dążących zgodnie pod sztandary Orła Białego. Gorące i ofiarne serce żołnierza było zgodnym rytmem z chłodno myślącym, precyzyjnie pracującym mózgiem sterników politycznej myśli wyzwalającego się państwa polskiego. Ta zgodność i harmonijność dała Polsce upragnioną niepodległość, a siła ich była tak wielka, że nawet związane zależnością wojenną oddziały II Brygady bohaterskich legionów polskich znalazły się w szeregach armji polskiej we Francji, względnie stanęły po stronie państw sprzymierzonych w ogóle, lub wreszcie trafiły do więzień wojennych, po poprzednim wypowiedzeniu wojny i po buncie przeciw swym władzom wojskowym. Były więc walki pod Rarańczą i Kaniowem, stoczone naprzód z Austrią a potem z Niemcami, będące nie tylko dowodami bohaterstwa żołnierza polskiego, lecz przedewszystkiem aktami o doniosłym dla Polski znaczeniu międzynarodowym i dowodem dojrzałości politycznej kierownictwa akcji wyzwolenczej.

Uświadomienie, dojrzałość i ofiarnościę wykazał żołnierz polski po raz drugi w r. 1920, kiedy wobec zagrożenia niedawno odzyskanej niepodległości przez agresywny, wszystko niszczący komunizm, po raz wtóry na zew stanęło 100 tysięcy żołnierzy w armji ochotniczej, skutecznie i zwycięsko zasłaniając swemi piersiami granice Polski i udawadniając, że niema miejsca w Polsce dla wyrotowych, bolszewickich haseł Rosji Sowieckiej. Narodowy i katolicki duch żołnierza był moralnym i psychicznym sprawcą polskiego zwycięstwa nad komunistyczną Rosją.

Skończyły się wojny. W ciągu pierwszych lat kilku zajęto się regulowaniem skomplikowanych stosunków między narodowych oraz wewnątrz - ustrojowych i konstytucyjnych. Zdemobilizowany żołnierz, spełniający swój obowiązek wobec Ojczyzny, rozmaicie został przyjęty przez społeczeństwa wojenne. W jednych państwach (Rosja, Niemcy) stał się on narzędziem komunistycznych ruchów przewrótowych, w drugich (Włochy) skierowano nań całą moc prowokacji, szykan i prześladowań ze strony tychże komunistycznych czynników, w innych znów (Francja, Ameryka, Czechosłowacja) przelano na żołnierza całą miłość i sentyment narodu.

W Polsce osobliwie wytwarzał się i urabiał stosunek do żołnierza, opuszczającego zwycięskie szeregi wojska. Należy nasamprzód stwierdzić, że nie można powiedzieć, by społeczeństwo nie oddało sympatji i miłości polskiego żołnierza. Były to jednakowoż, i pozostały nadal, sympatje i sentyment, jeżeli się tak można wyrazić, platoniczne z jednej strony, a historyczne z drugiej. Na b. żołnierza polskiego i powstańca patrzy-

no i patrzy się dotychczas tylko z punktu widzenia tego, co zrobił, zapominając o tem, że równie ważną rzeczą jest postawienie pytania, co ten żołnierz winien zrobić na posterunku ideowo-społecznym, jako bodaj najważniejszy i najszerzej sięgający czynnik w ustroju społecznym państwa. Przynajmniej rola ta, rola może wyjątkowa, jak była wyjątkową i decydującą rolą rzesz wojskowych i powstańczych, była i zostanie taką jeszcze przez czas dłuższy, aż do narażenia nowej generacji, względnie aż do nowych wydarzeń, które zadomnują w świecie. W działalności b. wojskowych, występujących już jako zrzeszone organizacje, ciekawem jest to, że zwróciły one w pierwszej linii uwagę na problemy socjalne, doceniając jasno niebezpieczną rolę komunizmu i anarchizmu. Względem na niebezpieczeństwo komunistyczne we Włoszech dały początek organizacji zdemobilizowanych wojskowych, zrzeszonych już w dn. 23 marca 1919 r. w t. zw. „arystokracji okopów strzeleckich“, z której w niedługim czasie powstał potężny Związek Faszystowski, który obronił całe Włochy od zalewu komunistycznego.

W Stanach Zjednoczonych Ameryki Półn. odgrywał i odgrywa wielką rolę t. zw. Legion Amerykański, przeszło miljonowa organizacja zdemobilizowanych żołnierzy z wojny światowej. Potężne to zrzeszenie, posiadające duże wpływy na bieg wypadków swego kraju, zajęło się ostatnio tak aktualną obecnie kwestią bezrobocia.

Pod egidą tego Legionu odbył się niedawno w Waszyngtonie kongres, poświęcony właśnie trapiącemu od dłuższego czasu Amerykę bezrobociu. Na kongres, jak podaje prasa amerykańska, przybyła przeszło połowa gubernatorów stanów amerykańskich, sfery zaś gospodarcze i finansowe tak licznie były reprezentowane, jak dotąd na żadnej konferencji w Białym Domu.

Kryzysy moralny i gospodarczy, które, nawiedziły cały świat powojenny, nie ominęły też i Polski. Co gorsza, Polska jest nękana w specjalnie bolesny sposób kryzysem ideowym, sięgającym głęboko i właściwie będącym głównym motorem dwóch pierwszych kryzysów. Wprawdzie narodowa i katolicka część społeczeństwa polskiego trwa w stałej samoobronie swych zasad i ideologii, wprawdzie szereg starych organizacji, a przedewszystkiem zastępy młodzieży tworzą już kadry uświadomione, zorganizowane i zdyscyplinowane, należy sobie jednak uprzytomnić, że w wielkim procesie ideowym w Polsce, jeszcze w ciągu całego szeregu lat będzie odgrywała wielką, a kto wie, czy może nawet nie decydującą rolę olbrzymia potencjonalna siła moralna, ukryta w rzeszach b. wojskowych, szczególnie tych, którzy bagnietami wykuwali granice Polski. Siła ta, mocą swego moralnego znaczenia, będzie stale ciążyła na naszem życiu i każde rozwiązanie problemów ogólnopaństwowych, które nie uwzględni tej siły, gotowe jest zemścić się wcześniej, czy później. Rola i znaczenie tego czynnika jest przytem specjalne. Nie jest to coś, co zostało narzucone, względnie wywalczone przemocą. Siła ta tkwi w świadomości, że kwestja tych, którzy bronili Ojczyzny, to kwestja najwyższych interesów państwa, to kwestja już zdobytego na polach walki zaufania, to kwestja honoru i sentymentu do tego, co jest rycerskie i ofiarne, to wreszcie kwestja sumień i sprawiedliwości społecznej. Nie lekceważmy zatem siły, która jest niedoceniana w Polsce, i której znaczenie nabiera w aktualnie przeżywanym momencie specjalnej ważności. (K)

Po wyjeździe

Wyjazd p. ministra spraw wojskowych był niespodzianką dla najbliższych przyjaciół. Zeszłego roku, gdy miał nastąpić wyjazd na Maderę na okres zimowy — zapowiadano go kilkakrotnie. Teraz pojawiła się tylko w jednym z dzienników bulwarowych ogólnikowa zapowiedź, której skwapliwie natychmiast zaprzeczono.

Tymczasem...

Jeszcze w niedzielę w południe p. minister spraw wojskowych wyjechał na spacer otwartem autem na Powiśle w towarzystwie swego adjutanta. W kawiarni Europejskiej stół pułkownika w południe był przepełniony. Siedzieli wszyscy najwybitniejsi z pp. Pierackim i Sławskim na czele. Nagle wstał płk. Długoszewski, potem płk. Sławek i wyszli, nie uwiadamiając nikogo z towarzyszy o celu swego wyjścia. P. minister spraw wewnątrz-

nych nie był uwiadomiony o wyjeździe p. m. spraw wojskowych.

W kołach „sanacyjnych“ wieść o wyjeździe wywołała silne poruszenie. Przypadła ona akuratnie na okres, kiedy jakieś inspiracje, które niedawno rozpuszczaly wersje o rzekomych rokowaniach z prawicą, zaczęły w tajemniczy sposób snuć równie fantastyczne, co i tamte, pogłoski o odbywających się jakoby w mieszkaniu P. Marka, byłego posła i przywódcy P. P. S., dzisiaj ciężko chorego po známym incydencie Marek-Sławek, rozmowach pomiędzy „sanacją“ a lewicą na temat współdziałania i podziału odpowiedzialności; inni wtajemniczeni utrzymywali, że jakoby stoimy w przededniu zmian gabinetowych, które mają iść w kierunku pacyfikacji stosunków i misji tej ma się rzekomo podjąć gen. Sosnkowski.

Naturalnie tembardziej teraz upadły te wszystkie plotkarskie kombinacje. Bez zgody czynnika decydującego niema mowy o jakichkolwiek przemianach w B. B. Podczas pobytu na Maderze było podobnie. Dopiero po powrocie z Madery nastąpiły zaraz zmiany personalne. Nie wszyscy zdali egzamin.

Teraz egzamin jest o wiele trudniejszy. Curtius w przemówieniu w Genewie powiedział jasno, że tak ciężkiej zimy, jak nadchodząca, nie było od 100 lat. Zgodnie ze znaną tezą, p. minister spraw wojskowych puścił obecnych kierowników rządu, aby przepłynęli przez pietrzące się trudności.

Jakikolwiek będzie wynik egzaminu, jedno pozostaje niezmienione: od jego woli zależą wszystkie poczynania „sanacji“, bez niego nie uczynią nic zdecydowanego. Odpowiedzialność istniejąca od lat pięciu, trwa dalej całkowicie. Wyjazd p. ministra spraw wojskowych jest tylko rzeczą wewnętrzną rządzącego obozu, „sanacyjnego“. (W)

Posel-minister

Głośne było swego czasu oświadczenie gen. Sławoja - Składkowskiego, które złożył w Sejmie, gdy mu miano uchwalić votum nieufności:

„Możecie panowie uchwalić, co chcecie, dla mnie będzie tylko obowiązująca opinja marszałka Piłsudskiego. Jeżeli będę miał jego zaufanie, pozostanę na stanowisku.“

Było to wyraźne neglizowanie autorytetu parlamentu i kwestjonowanie celowości wyrażania votum zaufania, czy nieufności.

A pomimo takiego ustosunkowania się do parlamentu, gen. dr. Składkowski lubił teren parlamentarny. Przesiadywał często podczas posiedzeń. Z ochoty stawał do polemiki. Wykazywał chwałębną gotowość udzielania odpowiedzi z miejsca na zarzuty. Lubiał ostre stawianie kwestji, jak to słynne wypowiedzenie się:

„Będziemy zwalczać z całą bezwzględnością każdy nacjonalizm, skądkolwiekby on pochodził i z któregokolwiek strony tej Wysokiej Izby.“

Stawał zawsze w parlamencie w mundurze. Był generałem, przeniesionym w stan rezerwy, mimo to zawsze występował umundurowany.

Aż wreszcie ustąpił miejsca płk. Pierackiemu jako kierownik resortu spraw wewnętrznych. Płk. Pieracki od momentu, gdy został posłem, chodził już w ubraniu cywilnem. Gen. Sławoj-Składkowski przeszedł do ministerjum spraw wojskowych jako drugi wiceminister. Nie wiadomo bliżej, czy ukazało się zarządzenie p. ministra spraw wojskowych, przywracające gen. Składkowskiego do służby czynnej.

Jeżeli nie, to w takim razie mielibyśmy wiceministra - cywilnego, jakkolwiek stale noszącego mundur; byłoby to w naszych warunkach dużą nowością. Jeżeli tak, to powstaje kwestja, dlaczego p. Składkowski piastuje mandat, bo Konstytucja wyraźnie nie pozwala wojskowemu w czynnej służbie być posłami.

Ta sprawa musi być wyjaśniona.

Rzecz inna, że gdy tylko gen. Składkowski, który posiada natóg sejmowy i pilnie uczęszcza na posiedzenia, jeszcze pilniej wsluchuje się w słowa mówców — został wiceministrem spraw wojsko-

wych, zaraz do izby wpłynęły przedłożenia rządowe w sprawach wojskowych. Nie mieliśmy ich dawno. Ustawodawstwo tej kategorii leżało przez lata odłogiem. Dopiero teraz nastąpiła zmiana.

Wśród przedłożeń rządowych znajduje się także projekt ustawy o zmianie postanowień ustawy o służbie wojskowej. Projekt dopuszcza militaryzację kolei na wypadek „niebezpieczeństwa wewnątrz kraju“, uznanego przez uchwałę Rady Ministrów i ustanawia surowe kary względem opornych pracowników państwowych. Jest to wyraźna asekuracja na wypadek strajku kolejowego. (w)

Proces przeciw członkom O. W. P. w Gnieźnie

Gniezno, 13 października.

Wydział karny sądu okręgowego w Gnieźnie jako instancja odwoławcza rozpatrywał sprawę karną przeciw członkom O. W. P. z placówki gnieźnieńskiej. Na ławie oskarżonych zasiadli pp. Mieczysław Weiss, Bogdan Maciejewski, Antoni Stachowiak i Kazimierz Mikieljewski, dwóch dalszych oskarżonych Edward Pawlak i Jerzy Stanikowski na rozprawę nie przybyło, gdyż Pawlak jest obłożnie chory, zaś Stanikowskiemu nie doręczono zapowzu na termin.

Akt oskarżenia zarzuca oskarżonym, że w dniu 14 listopada 1930 r. około godziny 20 w Gnieźnie zorganizowali pochód przed więzienie sądowe i tam śpiewali „Rotę“ i wykrykiwali „Niech żyje czwórka“, „Niech żyją marszałek Trąpczyński i poseł Lewandowski“. Na wezwanie policji nie reagowali, zachowując się biernie, następnie udali się pochodem przez Rynek pod redakcję „Lecha“ i przed gmach Starostwa, gdzie w ten sam sposób jak przed więzieniem wykrykiwali i na wezwanie policji do rozejścia się nie reagowali. Czyny te stanowią przestępstwo i wykroczenie z par. 116 i 360 ustęp 11 k. k.

Pierwsza rozprawa w dniu 30 kwietnia r. b. przed sądem grodzkim w Gnieźnie pod przewodnictwem sędziego Pałeckiego nie wykazała winy oskarżonych i sąd po zamknięciu przewodu sądowego orzekł wyrok uwalniający, albowiem stanął na stanowisku, że wyrażenie uczuć pod więzieniem na cześć aresztowanego człowieka (Lewandowskiego) innego przekonania politycznego nie może stanowić grubego wybryku z par. 360—11 k. k. zaś co do zbiegowiska przewód sądowy nie wykazał istotnego czynu karygodnego.

Inne stanowisko zajął wydział karny sądu okręgowego, albowiem skazał oskarżonych Weiss, Maciejewskiego na grzywnę po 50 zł za występ z par. 116 k. k., a po 30 zł za wykroczenie z par. 360—11 k. k., w razie nieściągalności na areszt, licząc 1 dzień na każde 10 zł, oraz na ponoszenie kosztów sądowych.

Jak się dowiadujemy, podsądni wniesli o kasację do Sądu Najwyższego. (br.)

Znowu rozruchy antykościelne w Hiszpanji.

Santander, 14. 10. (PAT). Onegdaj wiecz podczas procesji doszło do rozruchów. Podłożono ogień pod bramę kościoła Karmelitów, którą obłano benzyną. Straż ogniowa przy pomocy ludności pożar ugasiła. We wsi Maliad tłum usiłował podpalić klasztor. Przeszkodziła temu żandarmerja.

Konsul Monaka w Warszawie.

Monako, 14. 10. (PAT). Tutejszy „Journal Officiel“ ogłasza dekret księcia, mianujący Jana Władysława Tomorowicza konsulem Monako na m. Warszawę i okręg warszawski.

Prezydent policji z Finlandji na studjach w Warszawie.

Warszawa, 14. 10. (PAT). Do Warszawy przybył wczoraj prezydent policji z Helsinki (Finlandja) p. Vil-kma, który udaje się zagranicę na specjalne studia kryminologiczne.

Wielkie Zebranie Informacyjne Młodzieży Wszechpolskiej

odbędzie się w piątek, dnia 16 b. m., o godz. 20 w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65.

Przemawiać będą: X. Prałat Józef Prądzyński oraz kol. Jan Sacha n. t.: „Akademik a polityka“.

Na tle kryzysu światowego

Ograniczenia dewizowe i rezygnacje z parytetu złota — Rząd koalicyjny w Japonii? — Właściciele hoteli na Riwierze w opresji

Wiedeń, 14. 10. (PAT). Austrjacki Bank Narodowy wydał nowe wskazówki w sprawie przepisów dewizowych. Uwzględniają one uzasadnione żądania zagranicznych właścicieli walut i ułatwiają handel tranzytowy. Jak donosi „Neue Freie Presse” przywóz towarów do Austrii ma być ograniczony i to przywóz nie tylko towarów zbytkownych lecz także węgla i środków żywności.

Capetown, 14. 10. (Tel. wł.). Minister spraw wewnętrznych Unji Południowo-Afrykańskiej oświadczył, że rząd wstrzyma się z decyzją co do utrzymania lub porzucenia parytetu złota do czasu zakończenia wyborów angielskich.

Budapeszt, 14. 10. (PAT). Oficjalna agencja węgierska komunikuje: Na giełdzie w Pradze rozeszła się pogłoska, iż Węgry domagają się moratorium dla swych długów zagranicznych. Pogłoska ta, rozpowszechniana niewątpliwie dla względów spekulacji giełdowej, jest pozbawiona wszelkich podstaw.

Praga, 14. 10. (PAT). Premier Udrzał przyjął przedstawicieli prasy na konferencji, w czasie której oświadczył, że w chwili obecnej należy oszczędzać, a wydatki przystosowywać do wysokości dochodów. Wyrazem tej potrzeby jest zmniejszenie budżetu państwowego na rok przyszły. W dalszym ciągu premier podkreślił konieczność przystosowania przemysłu i rolnictwa do nowych warunków przez oparcie się głównie na rynku wewnętrznym.

Tokio, 14. 10. (Tel. wł.). Z powodu

poważnej sytuacji gospodarczej projektowane jest utworzenie w Japonii gabinetu koalicyjnego narodowej na wzór Anglii. Premier japoński rokował już z przedstawicielami opozycji w tej sprawie.

Hamburg, 14. 10. (PAT). Decyzja sędziego rozjemczego w sprawie zniżki płac marynarzy na okrętach niemieckich o około 13,6 proc. została ostatecznie ogłoszona i obowiązująca od dnia 11 bm. do 31 stycznia 1932 roku. Nie wiadomo dotychczas, czy wobec ożywionej propagandy, braku zgody ze strony marynarzy oraz sporadycznych wypadków porzucania pracy, nie dojdzie do strajku.

Z Rendsburga donoszą o strajku, który wybuchł na hamburskim okręcie „Amrum” przy wyladowywaniu węgla. Gdy kapitan chciał obsłużyć windy innymi marynarzami, robotnicy solidarnie odmówili rozpoczęcia pracy. Spodziewane jest podjęcie na nowo pertraktacji w sprawie zniżki płac robotników portowych w Hamburgu, gdyż dotychczas nie dały one pozytywnego rezultatu z powodu braku zgody stron.

London, 14. 10. (PAT). W związku z niedawnym buntem floty chilijskiej i z powodu depresji finansowej, jaka panuje obecnie w Chile, stan floty chilijskiej uległ zmniejszeniu o 1/2.

Nicea, 14. 10. (PAT). Z powodu spadku funta szterlinga właściciele hoteli na Riwierze przewidują, że Anglicy nie przyjadą tej zimy na Riwierę. Postanowiono przeto znacznie obniżyć ceny hotelowe, ażeby ułatwić pobyt na Riwierze obywatelom innych państw europejskich.

Francuzi o sytuacji w Niemczech

Paryż, 14. 10. (PAT). Pomimo, że uwaga opinii publicznej jest zwrócona przeważnie w stronę Genewy, gdzie obraduje Rada Ligi w sprawie zatargu japońsko-chińskiego, poruszenie spowodowane wystąpieniami w Harzburgu trwa w dalszym ciągu i wywołuje coraz to nowsze komentarze.

„Biuletyn Ekonomiczny i Finansowy”, odzwierciedlający opinię kół finansowych, pisze z tego powodu, co następuje: „Niemiecka konferencja nacjonalistyczna mająca miejsce w przededniu podróży premiera Laval’a do Waszyngtonu, usprawiedliwia wszelkie zastrzeżenia, które czyni nasz premier z punktu widzenia naszego bezpieczeństwa co do przypisywanego prezydentowi Hooverowi projektu związa-

nia kwestji rozbrojenia ze sprawą długów wojennych.”

Paryż 14. 10. (PAT). Opinia publiczna oczekuje z niecierpliwością wiadomości o przebiegu rozpraw w Reichstagu, zdając sobie doskonale sprawę z tego, że utrzymanie gabinetu Brueninga lub jego upadek może wywrzeć wpływ bardzo doniosły na dalsze wypadki „Wszystko zależy — pisze St. Brice w „Le Journal” — od przyjęcia przez Reichstag nowego rządu, a daleko jeszcze więcej od zarządzeń, które zostaną wydane w wypadku, gdyby większość parlamentu dała się unieść zachwytem, wywołanym manifestacją w Harzburgu. Niemcy nie mogą dojść do porozumienia co do środków, lecz wszyscy pragną jednego i tego samego, mianowicie rewizji traktatów”.

Rozruchy komunistyczne w Westfalji

Berlin, 14. 10. (PAT). — Wczoraj wieczorem doszło w Düsseldorfie do krwawych rozruchów komunistycznych. Z Essen donoszą, że również w szeregu miejscowości okręgu przemysłowego

wydarzyły się poważne rozruchy. W Dortmundzie, Bochum i Duisburgu manifestacje komunistyczne miały niezwykle ostry charakter.

Koszta kolei Śląsk — Gdynia

Warszawa, 14. 10. (PAT). Prasa donosi, że na posiedzeniu Rady zarządzającej francusko-polskiego Tow. kolejowego omawiano plan finansowy na przyszłość. Ustalono, że wybudowanie

linii o 1 torze bez odcinka Skierniewice — Częstochowa pochłonie sumę 110 milj. złotych. W sumie tej nie jest uwzględniony zakup taboru.

Zamknięcie wystawy kolonialnej

Paryż, 13. 10. (Tel. wł.). Rząd francuski postanowił, zależnie od pogody, zamknąć wystawę kolonialną 15 listopada względnie najpóźniej 1 grudnia i więcej jej nie otwierać.

by ustąpić z ministerjum skarbu Władysław Broniecki. Na stanowisko dyrektora departamentu obrotu pieniężnego ma być mianowany jeden z dyrektorów Banku Gospodarstwa Krajowego Baczyński. (w)

Amb. Chłapowski w Warszawie.

Warszawa, 14. 10. (Tel. wł.). — Przybył do Warszawy ambasador Reczypospolitej w Francji, minister Chłapowski. (w)

Nadużycia w Dyr. K. P. Wilno

Wilno, 14. 10. (PAT). — Wydział śledczy wykrył w zarodku następujące nadużycia w oddziale mechanicznym dyrekcji kolejowej w Wilnie Urzędnik tego oddziału, Romuald Radziejewski, wykradł blankiety książeczek opałowych, które następnie opieczętował odpowiednimi pieczęciami i w porozumieniu z trzema innymi współnikami z poza Dyrekcji wypełnił wymienione książeczki. Jeden ze współników, Po-

Manjactwo autonomiczne socjalistów

Warszawa, 14. 10. (Tel. wł.). Na posiedzeniu wczorajszym Sejmu klub P. P. S. zgłosił wniosek w sprawie autonomii wschodniej Małopolski z osobnym sejmem we Lwowie. (w)

Zmiany w min. skarbu

Warszawa, 14. 10. (Tel. wł.). Dyrektor departamentu obrotu pieniężnego ministerjum skarbu dr. Barański ma przejść w najbliższym czasie do Banku Polskiego, gdzieby objął obowiązki zastępcy naczelnego dyrektora tegoż banku. Równocześnie z nim miał-

Osiągnęliśmy cel zamierzony, skoro niemiecka firma „DAIMON” w Gdańsku pod zarządem p. Dra Kurta Kaettla, chce udowodnić i to sądownie, że jest niezależną od Berlina, że jest polską fabryką, że posiada polski kapitał, polską administrację, zatrudnia polskich robotników i nie wprowadza w błąd społeczeństwa polskiego.

Centra

**Fabryka Elementów i Bateryj
W. Tomaszewski i Spółka
Poznań.**

Pw 8101-C 106

pielski, podrobił podpisy naczelnika oddziału i rzekomych właścicieli książeczek. Ogółem sfalszowano około 30 książeczek, na podstawie których można było podjąć 100 tonn węgla wartości przeszło 4.000 zł. Nazwiska na książeczkach były fikcyjne.

Dwóch współników, mianowicie Głowackiego i Popielskiego, aresztowano. Wspomniany zaś na wstępie funkcjonariusz kolejowy, Radziejewski, i jeszcze jeden współnik, Przybylski, zbiegli.

Młodociany morderca

Postawy, 14. 10. (PAT). W lesie obok wsi Widły znaleziono martwego 15-letniego Bolesława Hryniewiczza. Sekcja zwłok wykazała złamanie czaszki w trzech miejscach. Zabójstwa dokonał 15-letni mieszkaniec tejże wsi Wiesław na tle porachunków osobistych. Zabójcę aresztowano.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 14. 10. 1931

Warunki: Handel hurtowy, paritet Poznań, ładunki wagenowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: w obliczeniu ćwierć litrowego gęstościomierza: 1) żyta 71,3 kg (121 f w h), 2) pszenicy 74,8 kg (127,1 f w h), 3) jęczmienia a) 64 kg do 66 kg, b) 68 kg, 4) owsa 43,55 kg (74,1 f w h).

„Ceny transakcyjne”

Zyto 135 tonn par Poznań . . . 22.50
Uspokojenie spokojne.

Ceny orientacyjne

Pszenica	20.25—20.75
Uspokojenie spokojne	
Jęczmień a) 64—66 kg.	20.00—21.00
Jęczmień b) 68 kg	21.50—22.50
Uspokojenie spokojne.	
Jęczmień browarowy	24.50—25.50
Uspokojenie spokojne.	
Owies	20.25—21.25
Uspokojenie stałe.	
Mąka żytnia 65% wł. work.	33.00—34.00
Uspokojenie spokojne.	
Mąka pszena 65% wł. work.	31.50—33.50
Uspokojenie spokojne.	
Otręby żytnie	12.75—13.50
Otręby pszenne	11.75—12.75
Otręby pszenne (grube)	12.75—13.75
Rzepak	29.00—30.00
Groch Victoria	20.00—24.00
Groch Folgera	23.00—25.00
Ziemniaki jadalne	3.0—3.20
Słoma prasowana	3.75—4.00
Siano luzne	5.50—6.00
Siano luzne nadnoteckie	7.00—7.50
Siano prasowane	7.35—8.10

Ogólne usposobienie spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 60 tonn, pszenicy 45 tonn, ziemniaki w gatunkach specjalnych powyżej notowania.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.89 1/2 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płać dziś za 100 mk. niem. w dewizach do 207.46 zł., gotówką — zł. za 100 guld. gd. w dewizach 173.51 do 173.77 zł., gotówką 173.17 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 14. 10. 1931.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany. Naogół zauważono brak odpowiedniego materiału z wyjątkiem 8% listów dolarowych (starych).

Z pap. procent. poszukiwano nadal 5% poz. konwers. po 40%, także płacono za 8% oblig. m. Poznania z 1926 r. — 92% Z papierów lokacyjnych P. Z. K. handlowano w transakcjach 8% listy dolarowe (stare) po 80%, natomiast za 4% listy zast. konwert. płacono 26% oraz za 6% listy żytnie, które znów zwyżkowały 13.25.

Z akcyjbankowych wzgl. przemysłowych płacono za Bk. Polaki 107.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papier procentowy:

(Kurs w procentach nominalu):

5% Pożyczka konwersyjna 40.—% P.
8% obligacje miasta Poznania z 1926 r. 92.—% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 80.—% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kred. 26.—% P.

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 13.25 P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em 107.— P.

Tendencja bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 14. 10. 1931.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.89—8.87 1/2; sp.: 8.89 1/2; kup.: 8.85 1/2.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	125.50	125.81	125.19
Holandja	362.50	363.40	361.60
Nowy Jork			
czeki	8.919	8.939	8.899
Nowy Jork			
kabel	8.924	8.944	8.904
London	34.65	34.74	34.56
Paryż	35.15	35.24	35.06
Praga	26.41	26.47	26.35
Szwajcaria	175.15	175.58	174.72
Berlin	206.50		

Tendencja przeważnie słabsza.

Papier wartościowe i obligacje:

4% poz. inwest. 74.00
4% poz. inw. szt. ser. 80.00
3% poz. bud 31.00

Akcje w złotych:

Bank Polski 0.00—110.00
W. T. Węgla 0.00—17.00

Tendencja utrzymana.

Komentarz

Dla papierów państwowych i listów zastawnych tendencja przeważnie słabsza, dla akcji utrzymana, robiono tylko Bankiem Polskim i W. T. K. Węgłem po kursie utrzymanym.

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 14. 10. 1931.

Pszenica march 75—76 kg.	213.00—216.00
Tendencja słaba.	
Pastwna pszenica march. 70—71 kg.	192.00—195.00
Tendencja słaba.	
Jara pszenica march 78 do 79 kg.	216.00—219.00
Tendencja słaba.	
Zyto march 72—73 kg.	186.00—188.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień	159.00—173.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastwny i przemysłowy	151.00—158.00
Tendencja spokojna.	
Owies march.	140.00—148.00
Tendencja słabsza.	
Mąka pszena	27.25—32.25
Tendencja cicha.	
Mąka żytnia 70%	26.25—28.75
Tendencja słabsza.	
Ospa pszena	10.20—10.40
Tendencja słaba.	
Ospa żytnia	9.15—9.40
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	20.00—27.00
Makuchy linae	13.20—13.40
Makuchy arachid 50% loco Hamburg	0.00—11.10
Makucha arachid. 50% loco Hamburg	0.00—11.20
Wytłoki suche paryt. Berlin	6.00—6.10
Srót soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	0.00—11.00
Srót soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	0.00—11.60
Ogólna tendencja słabsza.	

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 14. 10. 1931.

Wyplaty na Warszawę . . . 47.20—47.40
Noty wielkie 47.075—47.475

Ponura statystyka sowiecka i widmo niebezpieczeństwa przed Polską

Polska Katolicka Agencja Prasowa pisze, co następuje:

W roku 1923 w Rosji Sowieckiej oficjalnie zezwolono na sztuczne zapobieganie ciąży. Rezultatem tego jest, według statystyki sowieckiej, że w roku 1926 liczba urodzin spadła do 45 proc., a w roku 1930 zapobieżono już 75 proc. urodzin. Wskutek zabiegów, związanych z zapobieganiem urodzin, 37 proc. kobiet w Rosji jest bezpłodnych.

Jak już donosiliśmy, na skutek starań u władz państwowych pp. Boya-Zeleńskiego i Budzyńskiego - Tylickiej, otwarto w Warszawie, przy ulicy Leszno w domu państwowym, zajętym przez związki robotnicze, poradnię zapobiegania ciąży. Za niską opłatą nowi „uszcześliwicieli” ludzkości udzielają środków, które w konsekwencji mają doprowadzić do stosunków, panujących w tej dziedzinie w raju sowieckim.

Otwieranie tego rodzaju poradni, nie trzeba dowodzić, jak szkodliwie wpływa na moralność publiczną, na życie w rodzinie, na stan liczebny narodu. Nie tylko we Francji, ale bar-

dziej może dziś w Niemczech rozlegają się głosy alarmujące z powodu nadmiernego spadku liczby urodzin. Mechanizacja w dziedzinie urodzin jest oczywistym absurdem. Gdy raz otworzy się wrota, i to w sposób zupełnie oficjalny, jak to ma miejsce w Warszawie, zapobieganiu ciąży żadne w przyszłości nawoływanie patriotyczne i premje nie będą mogły zapobiec wymieraniu narodu.

Zabiegi, zapobiegające ciąży, odbijają się szkodliwie na organizmie kobiecym, jak to zresztą wskazują poważni lekarze, a nawet statystyka sowiecka. Warto tu przypomnieć art. 468 kod. kar., obowiązującego w b. zaborze rosyjskim: „Winny spowodowania rozstroju zdrowia niegroźnego dla życia, lecz stałego, albo chociażby czasowego, lecz takiego, że naruszył funkcję organu ciała, — za takie ciężkie uszkodzenie ciała będzie karany zamknięciem w więzieniu na czas od 1 roku do lat 6”.

Niezrozumiałem wobec powyższego wydaje się nam zgoda i zezwolenie Komisarjatu Rządu m. st. Warszawy na otwarcie „poradni” przy ul. Leszno.

Walka z młodzieżą

Pod tym nagłówkiem czytamy w „Gazecie Warszawskiej”:

Nowy minister wyznał religijnych i oświecenia publicznego, niegdys oficer II oddziału sztabu generalnego, p. Jędrzejewicz, rozpoczął jak się zdaje, „nowy kurs”, polegający na polityce t. zw. „silnej ręki” w stosunku do młodzieży akademickiej. Widoczne jest, iż obóz „sanacyjny” zamierza energicznie „rozprawić się” z młodzieżą, jak wiadomo, wyżej ceniącą uczciwość i niezależność swoich przekonań, aniżeli wygody i korzyści, stanowiące zapłatę za obłudne entuzjazmy, dyskretnie niewyprowadzanie się w sprawach drażliwych i kłamane hołdy.

Pierwszym krokiem nowego ministra na tej drodze było głośne już dziś oświadczenie w sprawie t. zw. „nielegalności” Związku Narodowego Polskiej Młodzieży Akademickiej. Zostało już wyjaśnione publicznie, iż Związek Narodowy jest w stadium legalizacji, że na wniesione w tej sprawie podanie ministerstwo oświaty dotychczas nie odpowiedziało odmownie i niezwykłe interesujące byłoby urzędowe wyjaśnienie, co ewentualnie w dzisiejszym statucie Związku Narodowego nie podoba się obecnemu ministrowi oświaty i w jakich mianowicie konkretnych punktach domagałby się on wprowadzenia zmiany.

Oficjalne oświadczenie min. Jędrzejewicza stwierdza, w tej sprawie, iż zarządzenia jego „nie należy traktować jako zasadniczego przeciwstawienia się ministerstwa oświaty dążeniu młodzieży akademickiej do posiadania reprezentacji ogólnych jej interesów tak na terenie wewnętrznym, jak zagranicznym”. Jak wiadomo, obecny statut Związku Narodowego załatwia rzecz w ten sposób, iż tę „reprezentację ogólnych interesów” wyłania na lat dwa ogólny zjazd polskiej młodzieży akademickiej, wybierany w powszechnym, równym, tajnym, bezpośrednim, proporcjonalnym (system de Hondta) głosowaniu, przytem do czynnego i biernego udziału w wyborach uprawniony jest każdy student, obywatel państwa polskiego, z wyjątkiem studentów-Żydów. Jesliby przeto ministerstwo stanęło na stanowisku, że Związek Narodowy nie reprezentuje całości młodzieży akademickiej, studiuje na wyższych uczelniach w Polsce, mogłoby ono żądać rozszerzenia jego podstawy w jednym tylko kierunku, mianowicie, przez wprowadzenie do Związku Narodowego młodzieży polskiej także studentów-Żydów. Takie jednak postawienie sprawy byłoby wyraźnym rozpoczęciem walki z młodzieżą, która w tej kwestji ma poglądy i nastroje zupełnie jednolite i na wpuszczenie Żydów do życia wewnętrznego swych stowarzyszeń nigdy, nawet pod największą presją się nie zgodzi. Czemże jednak, z polskiego punktu widzenia, wytłumaczyłby można podejmowanie walki z młodzieżą polską i represyj w stosunku do polskich organizacji akademickich, celem zmuszenia ich do przyjęcia w swój skład również przedstawicieli młodzieży żydowskiej? Jakież będzie w tej walce stanowisko moralne ministerstwa, jak przedstawi się jego moralny autorytet?

Kontroler-„pedagog”

„Łącznik”, organ Związku Urzędników Kolejowych Rz. P., otrzymuje z Wielkopolski korespondencję, której główne ustępy brzmią:

Z miłym zadowoleniem obserwujemy w dyrekcji poznańskiej znaczne poproszenie w sposobie odnoszenia się osób, zajmujących kierownicze stanowiska, do urzędników służby wykonawczej, szczególnie podlegających wydziałowi ruchu.

Niestety, w ostatnim czasie wskutek przeniesienia w drodze konkursów urzędników z małopolskich dyrekcji na stanowiska kontrolerów ruchu, nie obeznanych z miejscowymi warunkami, a ni też psychiką Wielkopolan, dochodzą nas nowe skargi na poniżające traktowanie zawiadowców stacji i dyżurnych ruchu.

Personel kolejowy w Wielkopolsce cieszy się dobrą opinią, dzięki swej obywatelskości, uczciwości i głęboko zakorzenionemu poszanowaniu władzy. Obecnie mu jest natomiast służalcze „padam do nóg” lub „całuję rączki”, spotykane jeszcze do dziś w Małopolsce.

Wśród kontrolerów ruchu odznacza się szczególnie swoim nietaktownym postępowaniem, przyjęty z dyr. Stanisławowskiej, p. asesor Marcinkowski, wobec tych urzędników Wielkopolan, którzy, spełniając należycie swoje obowiązki, nie chcą poniżać się do roli pokornych sług i wielbicieli pana kontrolera...

Na każdym kroku wyraża się ujemnie o Wielkopolanach i Wielkopolsce, dokąd przyszedł, ażeby „zaprowadzić nareszcie porządek”.

Pouczanie personelu przez kontrolerów jest bezprzebieżnie potrzebne i pożyteczne, jeżeli się odbywa w sposób rzeczowy i fachowy. Natomiast wygłaszanie wykładów o poziomie wykształcenia urzędników i czemu byli, gdyby

Polska nie powstała, lecz pozostawali pod rządami niemieckimi czy austriackimi, nie należy do zakresu obowiązków kontrolerów ruchu w Polsce, o czym powinien p. Marcinkowski wiedzieć, jako człowiek, chętny się posiadaniem aże... seminarjalnej maturo.

Pan Marcinkowski ołarł się przecież nieco o nauczycielstwo i powinien zrozumieć, że tylko dobry przykład może przynieść dodatnie skutki, natomiast postępowanie złe, obrażające poczucie

osobistej godności, powoduje niechęć do pracy, niezadowolenie z życia i wzmacnia antagonizmy dzielnicowe. A to nie leży w interesie państwa ani też obecnego rządu?

Pozwalamy sobie wyrazić nadzieję, że pan dyrektor kolei państwowych w Poznaniu położy kres panoszeniu się p. Marcinkowskiego, a temsamem umożliwi zawiadowcom stacji i dyżurnym ruchu spełnianie w spokoju swych obowiązków służbowych.

Sprawca zamachów kolejowych ujęty?

Wiedeń, 13. 10. (PAT). Sylwester Matuschka przyznał się wczoraj częściowo do udziału w zamachu kolej. pod Bia Torbagy i pod Jüterbogiem. Twierdzi on mianowicie, że do tego zamachu skłonił go pewien człowiek, którego miejsca pobytu nie zna. Człowieka tego spotkał on w podróży i w rozmowie otrzymał od niego wyjaśnienia, które zasadniczo zmieniły jego pogląd na stosunki społeczne.

W toku całej rozmowy nieznanymy powiedział, że należałoby utworzyć sekcję, której celem byłoby uszczęśliwienie wszystkich ludzi. Wpływ tego człowieka na Matuschkę miał być prawie hipnotyczny, tak że gdy poddał on Matuschce myśl urządzenia zamachów kolejowych, ten ostatni zgodził się i wyjechał z nieznanym do Jüterbogu, gdzie tenże dostarczył mu materiałów wybuchowych.

Matuschka w zeznaniach swoich podał, że ze swoim towarzyszem udał się na miejsce zamachu i ten pokazawszy mu, gdzie należy położyć materiał wybuchowy, oddalił się, a Matuschka sam

podług wskazówek wywołał eksplozję. Po jakimś czasie zjawił się ów człowiek u Matuschki i skłonił go do drugiego zamachu pod Bia Torbagy. Matuschka zaprzecza natomiast, jakoby brał udział w zamachu pod Auerbach w Dolnej Austrii.

Przesłuchany po raz drugi Matuschka cofnął częściowo zeznania, twierdząc, że sam nie brał udziału w zamachu. Władze policyjne uważają zeznania Matuschki za niedokładne i nie szczere. Matuschka czyni wrażenie człowieka umysłowo-chorego.

Wiedeń, 14. 10. (PAT). Matuschka był dzisiaj ponownie przesłuchiwany. Zachowanie jego wywołuje wrażenie, iż jest on człowiekiem umysłowo chorym. Narazie nie stwierdzono, czy oskarżony nie symuluje. Aresztowany m. in. zeznawał, iż działał z polecenia nieznanego mu bliżej Bergmana.

Prezes policji wiedeńskiej Brandl wyraził opinię, iż dotychczasowe wyniki śledztwa upoważniają do przypuszczeń, że Matuschka był jedynym sprawcą zamachu.

Odpreżenie w konflikcie mandzurskim

Bezpośrednie rokowania Japonji z Chinami?

Genewa, 14. 10. (Tel. wł.). — Po wczorajszych obradach w Genewie nastąpiło w konflikcie chińsko-japońskim odpreżenie.

London, 14. 10. (Tel. wł.). Według doniesień brytyjskich japoński minister spraw zagranicznych oświadczył we wtorek członkom korpusu dyplomatycznego, że Japonja postanowiła wejść w bezpośrednie rokowania z Chinami w sprawie wstrzymania operacji japońskich w Mandżurji pod następującymi warunkami:

1) Chiny wstrzymają wszelką pro-

pagandę antyjapońską, szczególnie zaś zaprzestaną agitacji antyjapońskiej w szkołach;

2) Chiny uznają ostatecznie prawa japońskie w Mandżurji;

3) rokowania chińsko-japońskie będą się toczyły w Nankinie i w niektórych innych miastach przy udziale lokalnych władz mandzurskich.

Według tego samego doniesienia japońskie ministerstwo wojny rozkazało głównodowodzącemu w Mandżurji, gen. Honjo, by unikał wszelkiego pozorów dalszego zaostrzenia sytuacji.

Dostawcy wojskowi

Sanacyjna „Polska Zbrojna” wydała w ostatnią niedzielę wielki numer, poświęcony sprawom zaopatrzenia armji. Lwią część numeru stanowią ogłoszenia firm, dostarczających wojsku mięsa, tłuszczów, siana itp. Wśród ogłaszających się w charakterze dostawców wojskowych znajdujemy takie nazwiska: L. Feldbrill, A. Gryenberg, B. Finkelsztajn, Ch. Kunche, L. Cukierman, N. Frejdowicz, J. Kupfenberg, Sz. Kelzon, Sz. Feinstein, I. Buchwald, H. Eisner, S. Morejn, E. Gycman, A. Frydman, I. Kazliner, L. Bulkowsztejn, R. Kuncmann, J. Wajn, J. Oszman, H. Schildhaus, Ch. Kobryński, L. Gelerowicz, E. Elterman, J. Altman, M. Felzensztejn, M. Kaufman, A. Strach, I. Gurwicz, E. Glnberg, Ch. Glik, W. Szeplerski, L. Eejdelman, Sz. Daniel, A. Rubinowicz, A. Kestin, Sz. Klot, I. Kac, D. Szpiro.

Pomijamy ogłoszenia tych firm, przy których niema tytułu „dostawca wojskowy”.

Jak widać, Żydzi nie mogą się chyba skarżyć na antysemityzm w intendenturach.

Zadowolenie Nacz. Rady Zrzeszeń Kupiectwa Polsk.

W ostatnich dniach obradowała w Warszawie pod przewodnictwem p. B. Hersego Naczelna Rada Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego, która powzięła szereg uchwał, wyrażających zadowolenie z zapowiedzi „programowego ujęcia przez państwową politykę gospodarczą problemu naprawy handlu w Polsce”, dalej z noweli do ustawy o podatku przemysłowym i wreszcie z postanowionego powołania specjalnej komisji dla spraw handlu w B. B. W. R. w charakterze organu doradczego.

Notujemy z obowiązku dziennikarskiego te uchwały, których ton zadowolenia i wiary w poczynania rządu i B. B. odbiega jaskrawo od nastrojów nurtujących szerokie koła kupiectwa polskiego.

Sprawa meldunków

Warszawa, 14. 10. (Tel. wł.). — Wczoraj odbyło się posiedzenie podkomisji administracyjnej, wyłonionej jeszcze na poprzedniej sesji budżetowej w celu rozpatrzenia wniosku Kl. Narodowego i nowelizację dekretu Prezydenta w sprawie ewidencji ludności. Sprawa ta wlece się już oddawna. Na wtorkowym posiedzeniu przewodniczącą podkomisji i referentką pos. Peplińska (K. N.) przedstawiła projekt nowelizacji, poczem przeprowadzono ogólną dyskusję nad proponowanymi przez nią zasadami. Decyzję odroczone do następnego posiedzenia za tydzień.

Ludność Australji

Canberra (Australja), 13. 10. (PAT). Ludność Australji w końcu 1930 roku wynosiła 6.476.032 osób, wykazując wzrost w ciągu ostatnich 10 lat — o 1.064.735 osób. Naturalny przyrost ludności wynosił 776.481 (73 proc.), imigracja do Australji — 288.254 (27 proc.). W roku 1930 emigracja z Australji po raz pierwszy przewyższyła imigrację o 11.408 osób.

Zapobiegajcie chorobom!

Hasło to, obiegające całą kulę ziemską, wzywające wszystkie kulturalne społeczeństwa do walki z odwiecznym wrogiem ludzkości chorobami, zmobilizowało wszystkie twórcze umysły lekarskie do przeciwdziałania szerzącemu się złu. Jedynym, w/g dzisiejszego stanu wiedzy, wypróbowanym i zapobiegającym wszelkim infekcjom w jamie ustnej i krtań, gdzie najłatwiej się lokują zarazki grypy, anginy, dyfterytu, szkarlatyny, odry jest środek zapobiegawczy Paramint „Erbe”.

Paramint „Erbe” są to tabletki o przyjemnym smaku i zapachu rozpuszczane kilka razy dziennie w ustach w ilości 1—2 pastylek zapobiegają infekcji.

Paramint „Erbe” stanowią też skuteczny środek dezynfekcyjny wszędzie, gdzie zachodzi może obawa zakażenia podczas epidemii, tak w domu jak i szpitalach, szkołach i t. d. Paramint „Erbe” chroni przed gripą, przeziębieniem, katarą

Pw 7 815-3937

Dr. L. E.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Środa, 14 października 1931.

Słońce: wschód 6,15 — zachód 17,02 —
długość dnia 10 godzin 47 min.
Księżyc: wschód 10,36 — zachód 17,56 —
po nowiu.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Środa, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 10 st. Cels. Pochmurno. Wiatr południowo-zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 751 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 19 st. Cels., najniższa plus 10 st. C.

Przepowiednia pogody na czwartek: W dalszym ciągu pogoda zmienna, chłodno, pochmurno z chwilowymi przejaśnieniami, dżdżysto.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś plus 1,36 m.

Kal. rzk.: Kalikst P. — jutro Jadwiga Wd. Kal. słow.: Dzierżymir — jutro Drogo-sława.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37. — Apteka Zielona, ulica Wrocławska 31. — Apteka 27 Grudnia, ul. 27 Grudnia 18. — Apteka im. dr. Karola Marcinkowskiego w „Bazarze” przy ul. Nowej.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22. — Apteka „Pod Opatrznością Boską”, ul. Dąbrowskiego 76. Łazarz: Apteka Łazarska, ul. Strusia 9. Wilda: Apteka pod „Koroną”, ul. Górna Wilda 61.

W innych dzielnicach miasta pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** — Dyplom i tytuł magistra praw uzyskali pp. Alfons Garyantesiewicz z Berlina, Henryk Modzelewski z Rusa, Leonard Olejnik z Cosel-Oderhafen, Józef Michalski z Kłuczewa, Edward Oldakowski z Dzygówki. — Dyplom i tytuł magistra nauk ekonomiczno-politycznych uzyskał p. Wojciech Wyganowski z Chrosna.

— **Złote gody** obchodzą dnia 17 października 1931 r. Szczepan Lorenc z małżonką Agnieszka z domu Sikorska. Na intencję jubilatów odbędzie się msza św. o godz. 8 w kościele parafialnym Bożego Ciała.

— **Srebrne gody małżeńskie.** Dzisiaj obchodzą pp. Stanisław i Marja z Szegawiczów Jagaciakowie, zamieszkali przy Wielkiej Garbarach 47, 25-lecie pożycia małżeńskiego. Na intencję Jubilatów odbyła się msza św. w kościele OO. Franciszkanów. Jubilatowi, który przez długie lata pracował na niwie społecznej, życzymy „ad multos annos”.

— **Srebrne gody** obchodzili w piątek dnia 9 bm. mistrz rzeźniczy p. Sylwester Olszewski z małżonką Zofią z Żurkiewiczów, zamieszkali przy Rynku Śródeckim 13-14. Jubilat znany jest od lat w szerokich kołach z swej działalności społecznej. M. in. jest zastępcą przewodniczącego Komisji XVI opieki społecznej, członkiem Bractwa Kurkowego w Poznaniu oraz prezesem Tow. Obywatelskiego po nowym prawym brzegu Warty. Na intencję Jubilatów odbyła się uroczysta msza św. w kaplicy Domu Sierót na Śródcie, poczem Jubilaci przyjmowali w domu swym liczne delegacje oraz zaproszonych gości.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Centralny Związek Pracowników Przemysłu Odzieżowego** z siedzibą w Poznaniu. Porządek obrad 1-go Zjazdu w dniu 18 bm. w salce „Piwnicy Ratuszowej” w Poznaniu obejmuje m. in.: O godzinie 10 zagajenie, powitanie i referaty, o godz. 14 sprawozdania, wybory, wnioski i wolne głosy.

— **Zebrań „Klubu Ostrowiaków”.** Październikowe zebranie „Klubu Ostrowiaków” odbędzie się w czwartek, dnia 22 b. m. w restauracji „Continental” o godzinie 8,30 wieczorem, zwołane w myśl uchwały ostatniego zebrania we wrześniu specjalnie dla członków klubu z prowincji, których zarząd uprasza o liczne przybycie.

— **Z Sodalicii Pań Nauczycielek.** W niedzielę, 18 bm. o godz. 9 msza św. w kaplicy sodalicznej u OO. Jezuitów. Po nabożeństwie zebranie plenarne. — W piątek 16 bm. zebranie zarządu w Marianum. Początek o godz. 17.

— **Sekcja apologetyczna - pedagogiczna przy Sodalicii Pań** zawiadamia o zebraniu, które się odbędzie 16 b. m. o godz. 17 na sali Księgarni Św. Wojciecha, Al. Marcinkowskiego 22. Referat p. t. „Chrystus Pan w swym życiu we wnętrzu” wygłosi ks. prałat dr. Żychliński.

— **Z Tow. Naukowej Organizacji.** W piątek, dnia 16 bm. o godz. 20 odbędzie się w Instytucie Psychologicznym Uniwersytetu (Wjazdowa 3, I ptr.) posiedzenie naukowe sekcji psychologii i fizjologii pracy, na którym prof. dr. Stefan Błachowski złoży sprawozdanie z międzynarodowego zjazdu psychotechników w Moskwie.

ŻYCIE SOKOLE

— **Towarz. Gimnast. „Sokół” w Kórniku.** Wieczorek z przedstawieniem amatorskim i popisami gimnastycznymi odbędzie się w niedzielę 18 bm. w sali p. Elmana. Odegrana zostanie wesoła i zabawna komedia w 2 aktach „Polowanie na męża”, poczem nastąpią popisy gimnastyczne i ćwiczenia laskami, na sprzętach i piramidy. Na zakończenie odbędzie się skromna zabawa taneczna. Szanowne obywatelstwo uprasza się o porparcie.

WYSTAWY

— **Z parafii św. Wojciecha.** Parafia św. Wojciecha w Poznaniu urządza Wystawę Misyjną, której otwarciu nastąpi w niedzielę 18 bm. o godz. 8,45 rano w salce parafialnej. Wystawę eksponatów liturgicznych przeznaczonych na misję zagraniczną, trwać będzie przez 3 dni, t. j. w niedzielę, poniedziałek i wtorek, 18, 19 i 20 października. Wystawę można będzie zwiedzać w czasie od godz. 8—20.

WIECZORY, KONCERTY

— **Koło Chemików Stud. U. P.** urządza w niedzielę 18 bm. o godz. 21 w salach Belwederu doroczny jesienny wieczorek, na który zaprasza wszystkich znajomych i sympatyków.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Kurs przygotowawczy do drugiego egzaminu nauczycielskiego.** Zarząd okręgowy Z. N. P. w Poznaniu w porozumieniu z Kuratorem O. S. P. organizuje kurs przygotowujący do drugiego egzaminu nauczycielskiego od 17 bm. Wykłady odbywać się będą w Poznaniu, 3 razy w tygodniu, w godzinach wieczornych (umożliwi to wzięcie udziału również słuchaczom pozamiejscowym). Kurs organizowany jest według wskazań i pod opieką Kuratorium i w głównej mierze ma charakter praktyczny. Przewidziane są lekcje wzorowe i próbne w szkołach o różnych stopniach organizacyjnych. — Zgłoszenia pisemne i osobiste przyjmuje zarząd okręgowy Z. N. P. w Poznaniu, ul. Piekary 17. Sekretariat czynny jest codziennie od 16—19 (za wyjątkiem piątków).

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Ruch służbowy w P. K. P. P.** minister komunikacji przeniósł naczelnika wydziału osobowego Dyrekcji Okręgowej Kolei Państw. w Poznaniu mgr. Stanisława Kałuskiego na stanowisko naczelnika wydziału osobowego w Dyrekcji Okręgowej Kolei Państw. w Warszawie, równocześnie zaś zamianował naczelnikiem wydziału osobowego w D. O. K. P. w Poznaniu kierownika działu osobowego w wydziale osobowym D. O. K. P. Poznań mgr. Marijana Lewickiego.

— **Ochrona gołębi pocztowych.** W związku ze stratami gołębi pocztowych, jakie powstały podczas ćwiczeń, Prezydent stoł. m. Poznania zwraca uwagę o bywatelom miasta, ażeby zgłaszali na posterunkach P. P. względnie na wojskowej stacji gołębi pocztowych, przybłąkane lub przylapane gołębie pocztowe, następnie oddawali obrączki lub pióra z pieczęciami wojskowych stacji gołębi względnie prywatnych, znalezione przy gołębiach rozszarpanych przez jastrzębie. Kto nieprawie utrzymuje gołębie pocztowe, łapie lub niszczy, może być karany więzieniem do 6 miesięcy lub grzywną do 2000 złotych.

— **Herbatka Towarzystwa Wydawniczego „Polskiej Armii Błękitnej”.** W niedzielę, dnia 18 bm. urządza Towarzystwo Wydawnicze „P. A. B.” w restauracji „Adria” przy pl. Wolności 19, herbatkę towarzyską, połączoną z danciem i artystycznymi występami. Początek o godzinie 17.

PODZIĘKOWANIA

— **Podziękowanie.** Persońel Polskiej Centrali Spożywczych Spółdzielni Kolejowych w Poznaniu, pl. Sapieżyński 2a, opodatkował się na okres zimy na mleko dla dzieci bezrobotnych uczęszczających do ochronki p. w. Dzieciątka Jezus na b. terenach P. W. K. Małe ofiary złożone wynoszą w sumie 21 zł miesięcznie. Oby ten czyn posłużył na przykład innym firmom handlowym. Jakies 50 gr oddanych przy otrzymaniu pensji dla poratowania biednych nie zrobi różnicy tym, którzy mimo dzisiejszego kryzysu utrzymali się, małą natomiast ofiarą pomogą innym. Składki „na mleko” przyjmuje Bank Kratochwil i Pernaczyński na konto Ochronki p. w. Dzieciątka Jezus. Informację udziela: Matejki 53, m. 5, telefon 7941 między godz. 13 a 15.

— **Zw. Urzędników Kas Komunalnych i Komunalnych Kas Oszczędności** w Poznaniu wyraża najserdeczniejsze podziękowanie wszystkim tym, którzy się przyczynili do uświetnienia uroczystości 10-lecia istnienia Związku. W szczególności wyraża swe podziękowanie kierownikowi Koła Śpiewackiego „Harmonia” w osobach Panów: prezesa Kaczmarka i dyrygenta chóru prof. Poradowskiego oraz całego zespołu za wykonanie przepięknych śpiewów podczas uroczystej mszy świętej. Równocześnie dzię-

kujemy Panu Prezydentowi m. Poznania Cyrylowi Ratajskiemu za bezinteresowne udzielenie sali obrad w ratuszu a wszystkim przedstawicielom władz i korporacji bratnich za uczestniczenie w uroczystości Związku.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Pieszko naokoło Polski.** W dniu dzisiejszym przybyli do Poznania, znajdujący się w podróży dookoła Polski, dwaj Sokoli z Grudziądza, Gruszyński Kazimierz i Figlerowicz Roman. Dzieln Sokoli przeszli już całą Polskę i obecnie pozostał na przebycie tylko odcinek do Grudziądza.

— **Biura Zw. Prac. Gastronomicznych na Zach. Polskę** przeniesiono z dotychczasowej siedziby (ul. Fr. Ratajskiego 11a) na ul. Przecznicą 9. W związku z tem w kościele parafialnym na Jeżycach odpisał mszę św. na intencję Związku ks. wikariusz Dahls, który następnie dokonał aktu poświęcenia i pierwszy w serdecznych słowach złożył życzenia. Z kolei przemawiali pp.: prezes Stow. Restauratorów Antoniewicz, przedstawiciel browarów Okocim dr. Stachowski, właściciel restauracji „Belweder” Władysław Rajewski. Prezes Związku Prac. Gastronomicznych p. Gogulski podkreślił, że związek jako organizacja stojąca na gruncie narodowym i chrześcijańskim, rozpoczyna z Bogiem swą działalność w nowej siedzibie. Kierownik biura p. Kubiarczyk sprzeciwił zadania programowe. Przemawiali ponadto pp. prezes Gorączniak i sekretarz Kirchner. Z inicjatywy p. Ciesława Kłodawskiego zebrano pewną sumę na potrzeby parafii jeżyckiej. Z okazji poświęcenia podejmowano gości śniadaniem. Również należy podkreślić, że odbyło się ugoszczenie bezrobotnych członków Związku. (k)

— **Z targu.** Dnia 14 b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 3,60—4,00 zł; masła mleczarskiego 4,00—4,40 zł; twarogu 0,80—1,20 zł; mendel jaj 2,00—2,30 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 24—28 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,40 do 2,60 zł; słoniny wędzonej 2,80—3,00 zł; wieprzowiny 2,00—2,60 zł; wołowiny 1,60 do 2,80 zł; cielęciny 1,60—2,80 zł; skopowiny 2,40—3,20 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 2,00—2,60 zł; za drób: 1 para kurcząt 2,60—4,00 złotych; kura 3,50 do 6,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 3,00 do 5,00 zł; geś 8,00—11,00 zł; para gołębi 1,50 do 1,80 złotych; para kuropatw 3,00 złote; królik 3,00 do 4,00 złotych; za ryby: 1 kilogram karpia 4,00—4,40 zł; lina 3,20—3,60 zł; okonia 1,20—2,00 zł; karpasie 1,20—2,00 zł; białych ryb 0,80—1,60 zł; 1 kg. węgorza 3,60—4,40 zł; sandacza 4,60—5,00 zł; 1 kg. leszcza 3,00 zł; 1 kg. suma 3,60 zł; 1 kg. szczupaka 3,00—4,00 zł; za ryby śnięte płacono 60—80 gr; mniej. Płacono za jarzyny: 1 kilogram ziemniaków 6—8 gr; cebuli 0,30—0,70 zł; szpinaku 40 groszy; 1 kg. jarmużu 30—40 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; pe-czek rzodkiewek 10—15 gr; główka zielonej sałaty 10—20 gr; rabarbaru 20—30 gr; 1 kg. młodej fasoli 40—80 gr; włoskiej kapusty 15—30 gr; białej 15—30 gr; modrej 30—50 gr; 1 mendel ogórków 1—1,50 zł; 1 kalafior 0,30—1,00 zł; 1 kg. kalarepy 0,20 zł; 1 kg. marchwi 0,20—0,30 zł; owoce: 1 kilogram śliwek węgerek 0,80—0,90 zł; innych śliwek 0,40—0,70 zł; 1 kilogram pomidorów 0,70 do 1,00 zł; 1 kilogram jabłek 0,30—1,00 zł; 1 kg. gruszek 0,20—0,80 zł; 1 kg. winogron 1,00—2,40 zł; za grzyby: 1 kg. kurków 0,70—0,90 zł; rydzów 3,00—4,00 zł; sowy, serojadki i inne grzyby 80 gr; 1 kg. zielonych grzybów 0,50—0,70 zł; 1 kg. podpieńnik 0,60 do 0,80 zł; 1 kg. glogu 40 gr; mendel raków 0,50—2,00 zł. — Z powodu deszczu dowozy niewielkie. Ruch słaby. Ceny bez zmian. (hu)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Wóz meblowy w płomieniach.** Wczoraj w godzinach południowych na placu Prezydenta Drwęskiego zapalił się próżny wóz meblowy firmy spedycyjnej Kawlicki z Torunia. Przywołana na miejsce pożaru miejska straż pożarna przystąpiła do akcji ratowniczej przy pomocy dwóch linii węży. Ogień stłumiono, jednak wóz został poważnie uszkodzony. Przyczyny tego niezwykle pożaru nie zdołano narazie stwierdzić. (k)

— **Pożar młyna w Czerniewie.** W nocy na wtorek wybuchł groźny pożar w młynie parowym p. Franciszka Fostaka. Z powodu braku wody spalił się doszczętnie cały młyn, nawet hala maszynowa. Przyległe budynki gospodarcze zdołano ocalić a to dzięki pomocy motorowej sikawki z Gniezna. W czasie pożaru uszkodzowanego nie było na miejscu. Straty są bardzo znaczne. (br)

— **Pożar stodoły.** We wtorek wybuchł pożar u rolnika Antoniego Święcha w Arkuszewie. Spaliła się stodoła napelniona zbożem oraz maszyny rolnicze. Szkoda wynosi około 8000 zł. Pożar spowodował 4-letni syn uszkodzowanego. (br)

KRONIKA POLICYJNA

— **W sprawie notatki p. t. „Aresztowanie niebezpiecznego dezertera”,** umieszczonej u nas 13 bm., otrzymujemy od p. Naczelnika Wzięcia karno-sledczego w Gnieźnie sprostowanie, iż nie-

Przy rozmaitych niedomogach naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa” działa przyjemnie i znacznie zmniejsza te dolegliwości, często nieraz mała ilość działa już pewnie. nw 6290

prawdą jest, że włamywacz kasowy Tadeusz Daniszewski zbiegł z więzienia w Gnieźnie, natomiast zbiegł on z aresztu przy Komisarjacie Policji Państwowej w Gnieźnie.

— **Skradzioną maszynę zastawiono w lombardzie.** W dochodzeniach, prowadzonych w sprawie kradzieży maszyny do pisania marki „Erica” u p. Marcina Zalachowskiego (Górna Wilda 101) jako sprawcę kradzieży ujęto mieszkającego w tym samym domu Zenona Zalachowskiego, który przyznał się do czynu. Maszyna była już zastawiona w lombardzie miejskim. (k)

— **Czyje rzeczy?** W komisarjacie II znajduje się 26 metrów popeliny, 2 metry barchanu, 8 czapek dziecięcych, wełnianych, kapeluszy męski i srebrny zegarek męski. Wszystko odebrano pewnemu podejrzanemu osobnikowi. (k)

— **Kradzieże i włamania.** Przy ul. Wypiańskiego 9 włamano się do mieszkania p. Nikodema Nowaka. Niewyśledzeni złoczyńcy zabrali złoty zegarek damski, obrączkę znaczoną monogramem „N. N. 1909” i 3 złote pierścionki łącznej wartości 400 zł. — Większą ilość bielizny wartości 600 zł skradziono z mieszkania p. Anny May (ul. Zupańskiego 2). — Przy ul. Łkowej 15 z mieszkania p. Bożeny Sommer skradziono odzież męską i damską bieliznę oraz biżuterję wartości 1800 zł. Włamywacze splundrowali całe mieszkanie i zbiegli, pozostawiając łup na miejscu, gdyż ich spłoszono. — Przy ul. Kopernika 7 z mieszkania p. Władysława Błaszyka skradziono płaszcz męski, ubranie smokingowe i suknie wartości 800 zł. (k)

KRONIKA SĄDOWA

— **Za kradzież z włamaniem** odpowiadał przed sądem 21-letni Feliks Orłowski (Szamarzewskiego 13), mieszkający u pp. Łuziaków. W lipcu ub. roku za pomocą podrobionych kluczy wkradł się on do mieszkania p. Edwarda Kozaneckiego (ul. Kraszewskiego 6), gdzie skradł gotówkę w wysokości 200 zł. Przewód sądowy ustalił całkowicie jego winę. Sąd po naradzie skazał go na 3 miesiące więzienia z tem, że kara będzie mu darowana, jeśli do dnia 1 kwietnia 1932 r. zwróci poszkodowanemu całą kwotę. Sąd wziął pod uwagę jako okoliczność łagodzącą dotychczasową niekaralność skazanego. (z)

— **Symulant czy umyślowo chory?** Na ławie oskarżonych w sądzie okręgowym zasiadł Witold Rataj (Wszyskich Świętych 5 u p. Kosińskiej) oskarżony o współudział w kradzieży z włamaniem, dokonanej w wrześniu ub. roku na szkole Seweryny Bogaczykowej. Wspólnik jego Kazimierz Ziółkowski (Wysoka 12) został już skazany 16 lutego rb. na 3 miesiące więzienia z zawieszeniem na 2 lata. Łupem ich padła garderoba ogólnej wartości 663 zł. Oskarżony Rataj, usiadłszy na ławie oskarżonych, utkwiał tępe spojrzenie na stół sędziowski i nie odpowiadał na pytania. Zaprzysiężony psychiater sądowy prof. dr. Borowiecki orzekł, że trudno jest powiedzieć co o stanie umysłowym Rataja. Wobec przypuszczenia, że oskarżony może symulować obłąkanie, sąd postanowił go odebrać pod obserwację do specjalnego zakładu więziennego w Grudziądzu. (z)

JARMARKI

— **Czempiń.** We wtorek, dnia 20 bm. odbędzie się jarmark na konie, bydło i trzodę chlewną.

— **Opalenica.** Jarmark na konie, bydło i towary kramne odbędzie się 15 bm. Spęd zwierząt racicowych dozwolony.

Z WIELKOPOLSKI

— **Czempiń.** (Żniwne strzelanie.) Tu-tejsze Bractwo Strzeleckie urządziło w ubiegłym tygodniu żniwne strzelanie. Jako premie stawiono kaczki i kurczęta.

— **Teatr amatorski.** Ochotnicza Straż Pożarna urządziła w niedzielę, dn. 11 bm. przedstawienie amatorskie sztuki „Zemsta cygana”. Każdy z amatorów wywiał się dobrze ze swej roli, to też publiczność była zachwycona. Po przedstawieniu odbyła się zabawa taneczna. Czysty zysk przeznaczono na bezrobotnych.

— **Rogoźno.** (Kwesta.) W niedzielę, dnia 11 bm. Komitet miesienia pomocy bezrobotnym urządził kwestę uliczną na rzecz bezrobotnych miasta Rogoźna.

— **Kradzieże.** W ubiegłym tygodniu dokonano w Rogoźnie i okolicy kilku kradzieży. W Owczegłowach na szkodę gospodarza p. Neumanna skradziono 20 kg. słoniny. Z kolei na szkodę gospodarza w pobliżu Marlewie skradziono kilka wozów ziemniaków. Większej kradzieży drobiu dokonano u gospodarza p. Wysockiego w Studzieńcu.

— **(Z ruchu Tow.)** W lokalu p. Wiczorka odbyło się zebranie Tow. Powstańców i Wojaków. Obradom przewodniczył prezes p. Korybalski. Po omówieniu

sprawy przedstawienia amatorskiego, zostało wygłoszone sprawozdanie ze zjazdu w Obornikach. W poczet członków przyjęto pp. D. Szotkowskiego, Zakrzewskiego i Szramskiego. Z kolei odczytano statut kasy pośmiertnej oraz przyjęto uchwałę w sprawie iluminacji grobów powstańców na dzień Wszystkich Świętych.

— („Małżeństwo Loli.”) W niedzielę, dnia 11 bm. Tow. Powstańców i Wojaków w Rogoźnie urządziło przedstawienie amatorskie. Na deskach scenicznych Hotelu Polskiego odegrano komedię w 3 aktach p. t. „Małżeństwo Loli”. Amatorzy wywiązali się ze swych ról ku ogólnemu zadowoleniu zgromadzonej publiczności. Po przedstawieniu odbyła się zabawa taneczna.

— (Teatr objazdowy.) Do Rogoźna zawitał teatr objazdowy pod kierownictwem p. Koszewskiego. Zespół miał odegrać w sali Hotelu Polskiego sztukę ludową M. Koskowskiego p. t. „Jasnovidzenie”. Z powodu małej ilości widzów przedstawienie nie odbyło się.

— (Jarmark.) Ostatni jarmark odbył się w Rogoźnie na konie i bydło było mało ożywiony, natomiast jarmark kramny zgromadził wielką ilość sprzedających i kupujących.

— (Wycieczka.) W sobotę 10 bm. odbyła się pod przewodnictwem grona profesorskiego wycieczka do Chodzieży. Wycieczka miała charakter krajoznawczy. (ske)

— * **Budzyń.** (Osobiste.) W dniu 11 bm. obchodził asesor kolej. p. Stanisław Dastych wraz z małżonką Władysławą srebrne gody małżeńskie. Z okazji tej okazji miejscowy ks. prob. Łakota mszę św. i modlitwy z kościelną błogosławieństwem. W uroczystości kościelnej Bractwo Kurkowe wzięło gremjalny udział z sztandarem i wręczyło Jubilatowi piękny upominek z stosownym napisem.

— (Pożar.) W nocy na niedzielę powstał groźny pożar w majątku p. Kamińskiego w Kamienicy pod Pawłowem Żońskim. Spaliła się doszczętnie stodoła napelniona tegorocznymi zbiorami oraz chlew, przyczem nie zdołano uratować 4 dobrych koni. Z poszlaków trzeba wnioskować, że ogień został podłożony. (b)

— * **Wągrowiec.** (Pomnik ku czci tłumacza Biblii) Dla uczczenia pamięci świątobliwego kapłana i tłumacza na język polski Pisma św., ks. Jakóba Wujka, rodzinne miasto Wągrowiec stawia mu obecnie pomnik. Pomnik przedstawia się okazałe i w niedalekiej przyszłości zostanie odsłonięty. W Polsce do dziś dnia używane jest Pismo św. w tłumaczeniu ks. Wujka, którego język i forma literacka są przedmiotem ogólnego podziwu.

— * **Leszno.** (Zaginienia.) W ostatnich dniach pisały tutejsze gazety o zaginięciu dwóch dziewcząt. Tymczasem jednak odnaleziono obie. Jedną z nich leży w szpitalu w Kaliszu, a druga zgodziła się na służbę i dopiero później rodziców o tem uwiadomiła.

— (Koncerty.) Znany ze swej działalności kapelmistrz orkiestry 55 p. p. por. Olszewski zorganizował celem ożywienia ruchu muzycznego w Lesznie koncerty symfoniczne swej orkiestry z współudziałem wybitnych solistów. Koncerty te mają się odbywać we wtorki w sali kina „Imperial”. Pierwszy taki bardzo udany koncert odbył się w ub. wtorek przy współudziale skrzypka p. Stanisława Pawlaka z Poznania.

— (Piękny czyn.) Tow. Kolarzy zorganizowało dla swych członków rekolekcje. To samo towarzystwo wystawiło na cmentarzu chob fary własnymi siłami bardzo piękną grootę Matki Boskiej z Lourdes.

— (Pogotowie Ratunkowe.) W ub. niedzielę odbyło się na rynku poświęcenie samochodu sanitarnego Czerw. Krzyża, który otrzymał imię „Krzysztof”. Poświęcenia dokonał ks. prob. Jankiewicz. Potem odbyły się na rynku pokazy ratunkowe. (s)

— * **Wronki.** (Z Rady miejskiej.) Po dłuższej przerwie odbyły się dwa posiedzenia Rady miejskiej z niezwykle obfitym porządkiem obrad. Na forum powróciła m. in. po raz trzeci sprawa wyboru dwóch ławników oraz zastępcy burmistrza, albowiem wojewoda nie zatwierdził, za przyczyn nieznanych, dwukrotnie dokonywanych wyborów. Obecnie wybrano na zast. burmistrza aptekarza p. J. Stryczyńskiego, a na ławników ponownie pp. naczelnika sądu grodzkiego Z. Budzyńskiego i mistrza obuwicznego W. Sroczyńskiego. Teraźniejszy skład Kolegium Magistratu jest nast.: pp. Ratajczak burmistrz, dr. Smolarski komis. zast. burmistrza, J. Bronikowski II ławnik i M. Paszkiewicz, komis. III ławnik. P. Jana Stryczyńskiego, w dowód uznania za długoletnią wydatną pracę w korporacjach miejskich Rada miejska zamianowała senjorem miasta Wroniek. Poza tem wybrano sędziego polubowego w osobie p. Józefa Badyń, a zast. tego p. Wincentego Halego. — Dalej powołano do życia komisję cennikową, składającą się z czynników obywatelsko - urzędniczych. Poza tem zatwierdzono obrachunki z budżetu administracyjnego i przedsiębiorstw miejskich, z których wynika, że dochód Kasy Miejskiej wynosił 210 178 zł, rozchód 206 624 zł. Dochód z Elektrowni wynosił 99 050 zł, a rozchód 79 359 zł, w wodociągach osiągnięto dochód 9 031 zł, a rozchód wynosił 8 200 zł. Uchwalono również opodatkowanie na pokrycie budżetu — czwartą część podatku przemysłowego od przedsiębiorstw i zajęć podlega-

jących państw, podatkowi przemysł i od obrotu w postaci samorządowego dodatku do tego podatku, nadto od wszystkich przedsiębiorstw i zajęć 10 proc. od ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych, pobieranej przez Skarb Państwa. W dalszym ciągu uchwalono wiele drobniejszych spraw. (stc)

— * **Miejska Górka.** (Z parafii.) Po śmierci ostatniego proboszcza ks. profesora M. Mazurkiewicza, uzyskał prezentę patronacką z ramienia województwa dotychczasowy administrator ks. Mieczysław Lewandowicz, który tu przez 11 lat służył parafii jako duszpasterz. Należało się też tego spozdować, gdyż ks. Lewandowicz działał w parafii w tym czasie bardzo wiele dobrego. Nowy proboszcz wykończył przebudowę zrujnowanego probostwa. Kosztowało to przeszło 25 000 zł, przyczem nie było zastosowane przymusowe opodatkowanie. Do wykończenia probostwa przystąpił się w tych dniach nasz nowy ks. proboszcz a w dniu 8 listopada nastąpi introdukcja nowego proboszcza do kościoła.

— (Pożary.) W tych dniach rano zapalił się stóg żyta, należący do p. Antoniego Patałasa. Podejrzewa się, że ogień wznicił nocujący w stogu bezdomny. — W sobotę wieczorem wezwano straż pożarną znowu; okazało się, że ktoś zapalił wielką kupę łętów. Sprawców nie wysłano. (ew)

— * **Znin.** (Z S. M. P.) Na zebraniu miesiecznym, które zagal dnuh prezesa J. Świtała, wygłosił interesujący referat n. t. „Lotnictwo w Polsce” drh. sen L. Chrzanowski, za co druhowie podziękowali mu licznymi oklaskami. Następnie dnuh prezesa wygłosił krótki, lecz treściwy odczyt p. t. „Płowce”, podkreślając między innymi wrogie usposobienie obecne Niemiec, którzy oczekują chwili, aby nam zabrać Pomorze. W komunikatach zarządu dnuh prezesa przedstawia sprawę budowy własnego stadionu, który dzięki ofiarności ks. biskupa Laubitz, zostanie zbudowany własnymi siłami młodzieży na majątności kościelnej Rydlewo. Liczyć będziemy również i na pomoc naszego obywatelstwa, które napewno nie odmówi. Następnie omawiano sprawę umundurowania członków i postanowiono zakupić mundury Związkowe. Po omówieniu jeszcze kilku spraw bież. dnuh prezesa rozwiązał zebranie. (zs)

— * **Czarnków.** (Ciężki wypadek samochodowy.) W tych dniach wydarzył się kupcowi Fr. Wiśniewskiemu na drodze pomiędzy Wieloniem a Czarnkowem wypadek samochodowy. Szofer nie mogąc opanować wozu, wjechał do rowu, przyczem samochód się wywrócił i przygniół swym ciężarem znajdujących się w wozie szofera Jančzewskiego i p. Wiśniewskiego; obaj odnieśli bardzo ciężkie okaleczenia. P. W. odniósł dwukrotne złamanie jednej nogi i poważne okaleczenie, szofer zgniecenie klatki piersiowej. Przejżdżający w drodze samochodem p. Lissmann z Chodzieży zajął się rannymi. Samochód został poważnie uszkodzony. (cn)

— * **Rawicz.** (Teatr więźniów.) W niedzielę 11 bm. tutejsze więzienie karne wystawiło dla publiczności komedię M. Bałuckiego p. t. „Grube ryby”. Sala gimnastyczna więzienia była przepelniona. Przy tej okazji V. kurs Seminarjum Nauczycielskiego zwiędził więzienie. Teatr w więzieniu rawickim w ostatnich czasach szybko się rozwijał a to dzięki temu, że pracuje nad nim jeden z więźniów, artysta dramatyczny z Moskwy.

— (Koncerty.) W ostatnią niedzielę przybył tu z koncertem prof. F. Nowowiejski. Koncert odbył się po południu w sali Strzelnicy. Sala była przepelniona. — („Trio.”) W czwartek wystąpił w Strzelnicy znany zespół artystów — Marja Malicka, Węgierki i Sawan Odegrano komedię p. t. „Trio”. Na przedstawienie przybyła dość liczna publiczność.

— (Pomoc bezrobotnym.) W ub. wtorek p. burmistrz zaprosił obywatelstwo do sali Magistratu na obrady w sprawie bezrobocia. Zebranie było bardzo ożywione. Wynikiem jego było zorganizowanie Komitetu. Powstała komisja wykonawcza, która się zajmie kwestowaniem wśród obywatelstwa. Dla orientacji ustalono pewną normę składek dla poszczególnych stanów. (kr)

— * **Ostrów.** (Poświęcenie sztandaru.) W niedzielę obchodziło Koło Związku Podoficerów Rezerwy Ziemi Zachodnich uroczyste poświęcenie sztandaru. Na uroczystości przybyły z sztandarami bratnie organizacje z Poznania, Mosiny, Środy, Krotoszyna i inne. Udział wzięły również miejscowe organizacje wojskowe - wychowawcze. W pochodzie udano się do kościoła parafialnego, gdzie przed sumą od ołtarza przemówił patriotycznie ks. wik. Sterczewski i dokonał aktu poświęcenia sztandaru. Po wysłuchaniu mszy św. udali się uczestnicy do sali Teatru Miejskiego, gdzie odbyło się uroczyste posiedzenie. Zagalł je prezesa p. M. Szczepaniak, a przewodniczył p. W. Wroński. Sprawozdanie z działalności Koła wygłosił sekretarz p. B. Sawiński. Potem przemówił prezesa Związku p. Kasprowicz z Poznania. Z kolei nastąpiły liczne przemówienia i życzenia z wręczeniem gwóźdź pamiątkowych. Nakoniec przemówił gorąco oklaskiwany ks. proboszcz Zamęsłowski. Odczytano jeszcze cały szereg piśmiennych życzeń, m. in. życzenia gen. Józefa Hallera, które przyjęto z niezwykle gwałtownym aplauzem. Odszpiewaniem hymnu narodowego zakończono piękne zebranie. Potem nastąpiła wspólna fotografia i obiad, a wieczorem zabawa taneczna.

— (Samobójstwo ucznia Szkoły Handlowej.) Niezwykłe poruszenie wywołała wiadomość, która niebawem obiegła całe miasto, że w sobotę 17-letni uczeń 3 klasy Szkoły Handlowej Władysław Dybut, syn urzędnika pocztowego z ulicy Polnej, po otrzymaniu nagany od dyrektora szkoły, w przerwie w godzinie południowej poszedł do ustępu i wystrzelał z rewolweru w usta popełnił samobójstwo. Przywołany lekarz stwierdził już tylko zgon.

— (Z życia kolejarzy.) Z okazji przeniesienia długoletniego naczelnika oddziału mechanicznego p. inż. Stanisława Reszelskiego do Poznania urządzili pracownicy kolejowi okręgu ostrowskiego pożegnalny wieczór, w którym uczestniczyli naczelnicy innych oddziałów kolejowych i kolejarze miejscowi i z parowozowni Jarocin, Kępno i Skalmierzyce w liczbie około 130 osób. W przemówieniach podniesiono zasługi i osobiste zalety odchodzącego inż. p. Reszelskiego, który urządził naczelnika sprawował tu przez lat 12. (n)

— * **Bydgoszcz.** (Włamanie do apteki.) W jednej z ostatnich nocy włamano się do apteki p. Marjana Drożdżyńskiego w Bydgoszczy, przy ul. Chodkiewicza, Włamywacza, którzy zapewne poszukiwali kokainy, zabrali niewielką ilość gotówki i kilka gramów środka odurzającego „Pantopoe”. (k)

Święto pieśni w Wągrowcu

Jak już donosiliśmy, obchodziło Wągrowieckie Koło Śpiewackie w ubiegłą niedzielę uroczystość 40-lecia swego istnienia, połączoną ze zjazdem okręgowym i zawodami śpiewaczemi. Uroczystość wypadła naprawdę imponująco, gromadząc setki śpiewaków tak z samego okręgu wągrowieckiego, jak i z Bydgoszczy, Leszna, Wyrzyska i innych środowisk. Społeczeństwo również w znacznej mierze przyczyniło się do uświetnienia uroczystości, dekorując swe domy zielenią i sztandarami o barwach narodowych.

Uroczystości zjazdu rozpoczęto mszą św. w kościele farnym, poczem potężny pochód śpiewaków ruszył do sali Nowej Strzelnicy, gdzie odbyło się uroczyste zebranie jubileuszowe. Po powitaniu zebranych publiczność zaznajomiła się z czterdziestoletnią działalnością Koła Wągrowieckiego, poczem zamianowano pp. Wincentego Bonowskiego, Franciszka Gramsego, Józefa Różniewskiego, Józefa Napieralskiego i Stanisława Sprutę członkami honorowymi Koła. Nastąpiły przemówienia i życzenia delegatów Kół bratnich, oraz różnych organizacji, instytucji społecznych i władz. Szczególnym przedmiotem uwagi były założyciele Koła - Jubilata, którym nie szczędzono słów, ni oklasków. Łańcuch życzeń był tak obszerny, że akademią przedłużyła się bardzo znacznie poza termin przewidywany w programie.

O godzinie 15 rozpoczęły się zawody okręgowe. W zawodach brały udział Koła Śpiewacze z Wągrowca, Gołanicy, Łekna, Szamocina, Gąsawy i inne. Według orzeczenia jury, zawody te stały na wysokim poziomie i podtrzymały dotychczasową opinię XVII okręgu, jako jednego z najlepiej pracujących.

Bezpośrednio po zawodach „urzędowych” nastąpiło „Święto Pieśni”, w którym szczególnie wyróżniły się koła z Bydgoszczy, „Hasło” i „Halka”. Bardzo imponujące były także występy chórów ogólnych, które wykonały bardzo efektowne pieśni pod batutą dyrygenta okręgowego, p. prof. Zielińskiego.

Wspaniałe to święto zakończono późnym wieczorem ogłoszeniem wyników zawodów, po którym jeszcze ks. prob. Piszczygłowa z Czeszewa w mocnych słowach i z prawdziwym przejęciem scharakteryzował znaczenie i wynik uroczystości, podkreślając, że pieśni, usłyszane na występie dodały naprawdę słuchaczom otuchy do pracy i życia w krytycznej dobie współczesnej.

Reasumując powyższe, można śmiało twierdzić, że zjazd jubileuszowy w Wągrowcu spełnił swe zadanie ponad wszelkie oczekiwania i był naprawdę wspaniałą propagandą pieśni polskiej, która przecież podtrzymywała nasze go ducha narodowego w czasie niewoli, a i dziś jeszcze krzepi nasze serca w ciężkim naszym położeniu. Oby tylko nadal praca Kół Śpiewaczych szła po obranej linii. (fk)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Koło Absolwentek II. Szkoły Wydz. Ćwiczenia.** Koła sportowego odbywają się obecnie w środy od godz. 19 do 21, a nie jak dotąd we wtorki.

— **Wydział Metalowy Tow. Młodych Przemysłowców.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek 15 bm. o godz. 20 w lokalu p. Jarockiej, ul. Maształarska nr. 8. Rozpoczęcie kursu rysowania.

— **Okręgowe Koło Związku Inwalidów Wojennych R. P. w Poznaniu.** Plenarne zebranie odbędzie się w czwartek 15 bm. o godz. 18 w sali Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1.

— **Tow. Uczniów Handlowych** sekcja Związku Pracowników Kupieckich Oddział Poznań. Zebranie kwartalne odbędzie się w czwartek 15 bm. o godz. 20 w małej sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1.

— **Grono Przyjaciół Sceny Polskiej w Poznaniu.** Schadzki i gry towarzyskie odbywają się w wszystkie czwartki z wyjątkiem pierwszego po pierwszym. Pierwsza schadzka odbędzie się w czwartek, dn. 15 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń ulica Wroniecka 6.

— **Koło Mandolinistów „Echo”** (Kółko muzyczne przy Tow. Młodych Grodu Przemysława). Kandydatów na członków (grających z nut) przyjmuje się na lekcyjach w poniedziałki i czwartki od godziny 20 w lokalu p. Michalskiej, ulica Bukowska nr. 5.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: J. F. 2 zł; — Kółko Rolnicze w Komornikach 20 zł; — T. S. z prośbą o zdrowie dla syna 2 zł; — M. S. z prośbą o zdrowie dla syna 2 zł; — N. N. z podziękowaniem za łaski i Opatrzność Bożą i prośbą o zdrowie, pracę i Opatrzność Bożą 5 zł; — Edward Wawrzyniak z podziękowaniem za wysłuchanie prośby 100 zł, — ks. Biniek 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 980,20 zł.

Na ochronkę Dzieciątka Jezus na terenie P. W. K.: R. P. z Poznania 5 zł; — razem z poprzednio pokwitów 416,50 zł.

OLGA DIDUR

słynna artystka Metropolitan Opera House New - York wystąpi z jedynym koncertem w Auli Uniwersyteckiej w sobotę, 17 października.

Fascynujący głos w połączeniu z niezwykłą urodą i wdziękiem znakomitej śpiewaczki spotyka się wszędzie z entuzjastycznym przyjęciem publiczności. Znany krytyk muzyczny M. Gliński pisze do słownice: „Występ p. Olgi Didur w Tosce, a następnie w Radjo miał cechy rewelacji. — Młoda artystka wywarła bardzo wielkie wrażenie. Barwa Jej misternie wyszkolonego głosu ma czarujący powab dźwiękowy, a szczerzy zapał, bezpośredniość i temperament sceniczny nadają Jej kreacji walorów niecodziennych, uzasadniając sukcesy osiągnięte w Ameryce”. („Muzyka” nr. 4, 1931).

Zaznaczyć należy, iż okazja usłyszenia Olgi Didur jest zupełnie wyjątkową, albowiem znakomita artystka zabawi w Polsce tylko dni kilka w przejeździe z Aten i Sofji do New Yorku, gdzie przebywa stale.

Program zawiera szereg pieśni polskich, włoskich, francuskich, hiszpańskich, niemieckich, angielskich i amerykańskich. Wszystkie utwory śpiewane będą w oryginalne.

W koncercie przyjął współudział znakomity muzyk - pianista prof. Fr. Łukasiewicz.

Przedprzedaż biletów w firmie Zygarski, ul. 27 Grudnia nar. Gwarnej. Uprasza się o wcześniejsze nabywanie biletów w celu uniknięcia tłoku przy kasie. zw 11 441

W piątek, 16. b. m., wystąpi

JUAN MANEN.

Wielkim wydarzeniem w świecie muzycznym naszego miasta będzie występ fenomenalnego skrzypka - wirtuoza Juana Manena, który koncertować będzie w nadchodzący piątek, 16. bm., o godz. 8 w sali Domu Ewangelickiego. JUAN MANEN należy bezspornie do rzędu najwybitniejszych skrzypków świata. Rzadko piękny i bogaty program usłyszymy na piątkowym koncercie a punktem kulminacyjnym programu stanowić będą koncert h-moll Paganiniego w opracowaniu Manena jak i Sonata B-dur Mozarta. Obok kilka własnych kompozycji wykona Manen utwory Sarasatega, Beethovena i innych. Przy fortepianie dr. Edward Steinberger.

Ceny biletów bardzo niskie od 2 do 6 zł, które nabyć można w składzie cygar A. Szrejbrovskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38, a w dzień koncertu od godziny 7 przy kasie. zw 11 396

Teatr Polski

DZIŚ — „Świerszcz za kominem”. Czwartek, 15. 10. „Świerszcz za kominem”. Piątek, 16. 10. „Wielki człowiek do małych interesów”.

Sobota, 17. 10. „Świerszcz za kominem”. Niedziela, 18. 10. popołudniu „Roxy”. Niedziela, 18. 10. wieczorem „Świerszcz za kominem”.

Poniedziałek, 19. 10. „Wielki człowiek do małych interesów”.

Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w kasie Teatru Polskiego.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Przedmieście”. Czwartek, 15. 10. „Przedmieście”. Piątek, 16. 10. „Przedmieście”. Sobota, 17. 10. „Przedmieście”.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W MUZYCZNYM POZNANIU ŻYCIE KULTURALNE

CO USŁYSZYMY DZISIAJ NA KONCERCIE SYMFONICZNYM?

Dzisiejszy koncert symfoniczny w Teatrze Wielkim obfituje w nielada atrakcje, w programie bowiem figuruje obok koncertu f-moll Chopina „Epizod na maskaradzie” Karłowicza oraz obraz II baletu „Harnasie” Karola Szymanowskiego.

Koncert f-moll Chopina należy bezsprzecznie (nie waham się tego twierdzić) do najlepszych utworów tego typu w światowej literaturze fortepianowej. Powstał, łącznie z koncertem e-moll, w Warszawie, w latach 1829 do 1830. Inspiracją były niewątpliwie koncerty fortepianowe Hummela (znakomitego wirtuoza-pianisty pierwszej połowy XIX wieku), którego grę słyszał i podziwiał Chopin jeszcze za swego pobytu w Warszawie. Chopin wszakże potrafił nadać obu utworom tyle samoistnych i indywidualnych cech, że w rezultacie koncerty Chopina przetrwały do dziś dnia, ciągle żywe, Hummel zaś przeszedł do bibliotek i laboratoriów muzykologicznych.

Koncert Chopina składa się z 3 części. Pierwsza to „allegro” sonatowe z dwoma kontrastującymi tematami. — Druga część, słynne Largo, napisane podobno pod wpływem uczucia do śpiewaczki Konstancji Gładkowskiej, było i jest rewelacją dźwiękową. Posługuje się tu bowiem Chopin prawie wyłącznie unisonem (co później w równie genialny sposób znalazło zastosowanie w finale Sonaty b-moll, przyczem technika ornamentacyjna osiąga najwyższe szczyty doskonałości muzycznej. Ciekawe, że współczesna muzyka (Schönberg) korzysta z pomysłów unisonowych w całej pełni. — Część trzecia, w formie mazurka, posiada niesłychany rozmach twórczy oraz wspaniałą, porywającą inwencję melodyjną.

„Epizod na maskaradzie” Karłowicza ma swoją historię, złączoną ściśle z działalnością dyr. Grzegorza Fitelberga. Kompozycja ta, po śmierci Karłowicza, pozostała niedokończona i niezinstrumentowana. Dokonał tego dyr. Fitelberg, serdeczny przyjaciel zmarłego. „Epizod” jest poematem symfonicznym, utrzymanym w formie sonatowej. Treść muzyczną podaje dyr. Fitelberg w sposób następujący (patrz „Muzyka” zeszyt 3 z 1925 r.):

„Początek, to wir rozbawionego tłumu. W czasie maskarady zjawia się On. Za chwilę wyłania się z tłumu Ona. Lecz on już jest jej obcy. „Ja pana nie znam”, mówi ona.

„Jest to tylko epizod. Może ostatni wybuch płonącego niegdyś ognia”, dodaje dyr. Fitelberg.

Balet „Harnasie” powstał w ostatnich latach. Szymanowski już w „Śtopiewniach” (op. 46) zdradził duże zainteresowanie muzyką górali zakopiańskich. W szeregu pism zaznaczał, iż w muzyce górali widzi „wiecznie żywe, bijące serce rasy”. Konsekwentnie podjął tę linię. Mazurki to dalszy etap tej linii twórczości Szymanowskiego. Ostatni przejaw, to właśnie „Harnasie”, balet, którego II obraz dzisiaj usłyszymy. Olbrzymi talent Szymanowskiego wypowiedział się tu w sposób świetny i rzec można idealny. Droga Szymanowskiego, zdążająca ku najwyższym ideałom muzycznym, w myśl „niepisanego testamentu” Chopina, jest dla dzisiejszego najmłodszego pokolenia muzycznego Polskiej kamieniem węgielnym w ustosunkowaniu się do własnej twórczości. Jestem pewny, że to arcydzieło współczesnej Polski zostanie przyjęte entuzjastycznie przez całą muzykalną publiczność poznańską, która w ten sposób zamianuje swoje głębokie zrozumienie dla Nowej Muzyki Polskiej.

Dr. T. S.

Książki nadesłane

Egon E. Kisch: „Raj Amerykański”. Warszawa, Biblioteka Groszowa.

gon R. Kisch: „Raj amerykański”. Warszawa, Biblioteka Groszowa.

I. Niemirowska: „Bał”, powieść współczesna. Warszawa, Biblioteka Groszowa.

Jotes: „Okieł karykaturzysty”. Powieść. Warszawa, Biblioteka Groszowa.

A. Landesberger: „Ślepa sprawiedliwość”. Powieść. Warszawa, Biblioteka Groszowa.

Val Lewton: „Romans i natchnienie”. Powieść filmowa. Warszawa, Biblioteka Groszowa.

Maurice Renard: „Żaba”. Z upoważnienia autora przełożył Gabriel Karski. Warszawa, „Rój”.

NA FRONCIE TEATRALNYM

Atak ZASP-u na teatry polskie, mający na celu zawładnięcie scenami miejskimi pod formą „zrzeszeń”, skoncentrował się obecnie na dwóch odcinkach: na warszawskim i lwowskim. Ze Lwowa donoszą nam:

Po uniemożliwieniu gwałtem przedstawienia zespołu „Jaskółki” przez „bojówkę”, która wdarła się za kulisy, kronika zanotowała nowy fakt. Po posiedzeniu Rady miejskiej, na którym dyskutowano nad kwestią teatralną, gdy radni opuszczali ratusz, otoczyła ich grupa aktorów. Przyszło do dyskusji, którą zakończył jeden z członków tejże grupy, uderzając łaską radnego Buszka. Na poprzednim posiedzeniu „teatralnym” Rady miejskiej członkowie ZASP-u również zajęli galerię, demonstrując hałaśliwie podczas przemówień, które im się nie podobały.

ZASP nie traci nadziei, że uda mu się wymusić na gminie oddanie teatrów miejskich na „kolektyw”, oczywiście za subwencją. Uchwała prezydentów miast, powzięta na konferencji odbytej w Warszawie, planom tym nie odpowiada, gdyż prezydenci uznali, że miasta nie mogą powierzać teatrów żadnym kolektywom, ani zrzeszeniom. Zorganizowano tedy nową manifestację. Rada okręgowa centralnej organizacji związków zawodowych pracowników umysłowych wysłała do prezydium miasta delegację z memorjałem. Rada żąda od miasta, aby nie zastoso- wało się do uchwały, którą w imieniu Lwowa powołał przeż. Brzozowski, albowiem uchwała ta „godzi w konstytucyjnie zagwarantowane prawo koalicji: wolność zrzeszania się”.

Mogłoby się wydawać, że prezydenci miast zakazali aktorom należeć do ZASP-u i w ten sposób „pogwałcili” konstytucyjną wolność zrzeszania się. A to tylko miasta nie chcą ulec presji ZASP-u i teatrów nie oddadzą zrzeszonemu w nim aktorom, których prawo należenia do ZASP-u nie niema wspólnego z ich rzadzeniem się w teatrach, będących własnością miast. Charakterystyczny to przykład prób, aby „urobić” opinie publiczną przez ogłaszanie niedorzecznych wiadomości pod formą „memorjałów”, wręczanych przez delegacje. (lk)

Z Warszawy donoszą nam:

Najbliższy etap sprawy teatralnej rozegra się na przyszłym posiedzeniu Rady miasta. Obecnie pracuje nad tym problemem komisja, wybrana przez Radę miasta, która ma przedłożyć na plenum swoje sprawozdanie. Na posiedzeniu ZASP mobilizuje swych strajkujących członków, aby obsadzili galerię, podobnie jak na poprzednim posiedzeniu, po którym, jak doniosło „ABC”, udali się gremialnie do restauracji „Oaza”, gdzie „piło i wiwatowano do rana”, aby uccić zwycięstwo, które ZASP pragnie osiągnąć.

Teatry szymonowskie grają już według planu. Frekwencja słaba, podobnie jak w „Melodramie”, gdzie osiedlił się L. S. Schiller, grając ze swoją trupą „Królowe Przedmieścia”. (tw)

„Szlachetna szmira”. Z Berlina donoszą nam: W Lipsku intendent teatrów saskich M. Rene organizuje przedsiębiorstwo objazdowe do którego zaangażował część członków teatru krajowego saskiego. Nazwa tej imprezy brzmi w całości: „Sächsische Edelschmire”, a pod jej humorem ukrywają się oczywiście poważniejsze zamiary artystyczne. „Szmirą” oznacza tylko wodewodność, ale będzie uszlachetniona i wartościowa. Tak przynajmniej zapewnia jej twórca. (bt)

NAUKA

Instytut radowy im. Skłodowskiej. Z Warszawy donoszą nam: Już w listopadzie będzie otwarty instytut radowy do walki z rakiem, ufundowany na projekt Marii Skłodowskiej-Curie, a zorganizowany przez komitet, który pozostawał pod przewodnictwem honorowym znakomitej uczoney. Koszt wyniósł zgóra dwa miliony złotych, został pokryty przez dotację skarbu państwa i różnych instytucji oraz przez składki publiczne. Budowano go pięć lat. Chorych leczących się będzie mogło około 50 osób. Instytut posiada już jeden gram radu, do którego nabycia przyczyniła się p. Skłodowska. Dodać warto, że kupiono go o 10.000 dolarów taniej niż wynosi cena rynkowa (50 tysięcy zamiast 60 tysięcy). Towarzystwo belgijskie, sprzedające rad, zniżyło cenę o tyle, na wiadomość, że kupuje go p. Skłodowska. Obok leczenia, głównym celem instytutu będą badania naukowe, fizyczne i biologiczne, w związku z działaniem radu. (nk)

OCHRONA PRZYRODY

Nowy rezerwat pod Łodzią. Piszą nam z Łodzi: Towarzystwo przyrodnicze im. Staszica powzięło na ostatnim posiedzeniu ważną inicjatywę. Pod Łodzią leżą, jak wiadomo, lasy Łagiewnickie. Towarzystwo postanowiło starać się o to, aby z części tych lasów utworzyć nowy rezerwat przyrodniczy. Byłby to drugi rezerwat w okolicy Łodzi. (oł)

WIELKOPOLSKA, CZY MAŁOPOLSKA?

Pytanie: która z tych dwóch dzielnic jest kolebką polskiego języka literackiego było już niejednokrotnie traktowane w naszym Dziale. Ostatnio zajął się nim, na tle kulturalno-politycznym, prof. dr. Zygmunt Wojciechowski. Obecnie otrzymujemy od prof. dr. Tadeusza Lehr-Splawińskiego uwagi na ten temat, wyprowadzone ze stanowiska językoznawczego.

Z Wielkopolski czy z Małopolski?

Zagadnienie na jakim podłożu urodził się polski język literacki: wielkopolskim czy małopolskim? — jest od lat dwudziestu przedmiotem dyskusji wśród językoznawców polskich. Rozpoczęli ją jeszcze w 1911 r. profesorowie Nitsch i Brückner. Pierwszy z nich, opierając się na porównaniu niektórych cech gramatycznych polszczyzny literackiej z podłożem gwarowym, wystąpił z tezą, że mowa polskich warstw wykształconych wypływa pierwotnie z Wielkopolski. Drugi, podnosząc głównie momenty historyczno-kulturalne, a obniżając wartość argumentów ściśle językowych, dowodził, że nasz język literacki musiał powstać w Małopolsce, skoro dzielnica ta była kolebką piśmiennictwa polskiego.

Po wojnie dyskusja ta odżyła na nowo w r. 1919 wskutek wysunięcia przez niżej podpisanego niektórych nowych danych przemawiających na korzyść tezy wielkopolskiej. Odpowiedział na to z punktu widzenia filologicznego prof. Brückner a ze stanowiska historyczno-kulturalnego prof. Jan Dąbrowski (w księdze poświęconej uczczeniu jubileuszu prof. Brücknera). Obie odpowiedzi, mimo bardzo energicznego tonu, nie wniosły żadnych argumentów, któreby ze stanowiska językoznawczego mogły wpłynąć na zasadniczą zmianę poglądów. Dopiero niedawno wystąpili nowi obrońcy wysuniętej przez Brücknera tezy małopolskiej w osobach wybitnych językoznawców prof. Taszyckiego ze Lwowa i Szobera z Warszawy. Szczególnie drugi z nich (w rozprawce „Pochodzenie i rozwój polskiego języka literackiego”, będącej odbitką z I tomu jego dużej „Gramatyki” wydanie III) bardzo starannie zebrał i ocenił krytycznie wszystkie przytaczane dotychczas argumenty językoznawcze i oświadczył się stanowczo za małopolskim pochodzeniem naszego literackiego języka. (Wywody jego streścił niedawno na tem miejscu profesor E. Klich).

Dowodzenie prof. Szobera wcale nie we wszystkim jest przekonujące i — jak widzę — bynajmniej sporu o pochodzenie polskiego języka literackiego ostatecznie nie rozstrzyga. Trudno tu oczywiście wdawać się w zawile roztrząsania językoznawcze, które przenieść należy na łamy organu fachowego. Trzeba jednak pokrótce zaznaczyć, że wywody Szobera wcale nie obalają dotychczasowych głównych punktów oparcia tezy wielkopolskiej, a są nadto dalsze jeszcze fakta przemawiające na jej korzyść, których Szober wcale nie uwzględnił. Zgodność wymowy samogłosek nosowych (szczególnie ich rezonansu nosowego) w języku literackim i w gwarach wielkopolskich w przeciwieństwie do małopolszczyzny jest tak uderzająca i tak stara, że jako kontrargument nie wystarczy tu twierdzenie, iż przejmowanie wymowy obcej bywa zawsze niedokładne, a więc tak ścisła zgodność, nie może polegać na przyjęciu wymowy wielkopolskiej przez Małopolan. Powoływaniu się na paralele współczesnej włoszczyzny (lingua Toscana in bocca romana) czy niemiezczyzny (norddeutsche Bühnenaussprache) można tu przeciwstawić stosunki panujące we Francji, gdzie wymowa paryska w najdrobniejszych szczegółach naśladowana jest przez wszystkich ludzi wykształconych lub chcących za takich uchodzić.

Najważniejszy punkt dotyczący braku t. zw. mazurzenia w języku literackim (t. j. odróżnienia spółgłosek z z sz, od c z s), który łączy go z pewnymi wielkopolskimi a różni od małopolskich i mazowieckich, które mazurzą (t. j. mówią: cas zona syja, zamiast: czas zona szyja itp.), nie da się też obalić tak łatwo, bo wywody doc. Małeckiego dotyczące czasu powstania mazurzenia („po wieku X lub nawet XI”), na których oparł się w zupełności Szober, nie przynoszą w istocie nic stanowczego i mogą być bardzo rozmaicie interpretowane.*)

Dodajmy do tego, że od chwili ukazania *) Sąd o argumentach Taszyckiego, o których wspomina Szober odłożył trzeba do chwili ukazania się w druku jego artykułu oddawna zapowiadzanego.

się rozprawy Szobera, wyszły na jaw nowe, drobne wprowadzile, ale bardzo znamienne fakta, rzucające światło na zagadnienie, o które nam chodzi. Dotyczą one dziedziny słownictwa i nazw miejscowych.

Fiński sławista dr. Nieminen wykazał mianowicie w specjalnej pracy poświęconej historycznej dialektologii polskiej (w czasopiśmie „Ruch słowiański” N. II zeszyt 1), że w wieku XIV do XV używano w Małopolsce powszechnie wyrazu „dzierzeń” i spółnika „eie” (ei), zaś Wielkopolska miała wtedy „trzymać” i spółnik „ize-iz”. Wiemy zaś, że dziś w języku literackim panuje wyłącznie „trzymać” i „iz”: formy wielkopolskie zwyciężyły więc i stały się „literackimi”. Taką samą tendencję zauważył dr. Rospond przy rozpatrywaniu geograficznego rozprzestrzenienia nazw miejscowych z przyrostkiem „sko” lub „sk” (n. p. Biedrusko, Busk) w średniowiecznej Polsce: w wieku XII—XIII formy na „sko” panują wyłącznie w Wielkopolsce (Bielsko) — Małopolska i Mazowsze mają nazwy na „sk” (Brzesk). — Rozkład ich zgadza się więc zupełnie z granicami obszaru mazurzącego i nie mazurzącego. W ciągu wieku XIV—XVI nastąpiła w tym względzie ciekawa zmiana: wielkopolski typ nazw na „sko” rozszerzył się na całą Małopolskę (pow. Brzesko), a tylko Mazowsze z terenami przyległymi zachowało nazwy na — „sk” obok „sko” (Płońsk, Płońsko). Widać tu więc w wieku V—XVI wyraźną ekspansję sposobu mówienia Wielkopolskiego na obszarze Małopolski zupełnie równoległą do wyparcia mazurzenia z języka piśmiennego małopolskiego, w którym ono przejściowo poczęło w wieku XVI zapuszczać korzenie (por. ślady mazurzenia w utworach Piotra Kochanowskiego czy Zimorowiców).

Czy ekspansja ta szła drogą mowy ludowej czy przejawiała się przede wszystkim wśród warstw wykształconych piśmiennych — trudno rozstrzygnąć. Trzy konkretne przykłady jakie przytoczyłem mogą być zarówno tak jak i owak interpretowane. Prof. Nitsch widzi wprawdzie (por. rozprawkę „Z historii narzecza małopolskiego” w księdze ku czci Rozwadowskiego t. II) w niektórych zjawiskach gwarowych na terenie północno-wschodniej i środkowej Małopolski przejawy ekspansji cech gwarowych wielkopolskich, ale pogląd ten, dotychczas tylko naszkicowany, wymaga dokładniejszego rozwinięcia i sprawdzenia na obfitszym materiale gwarowym. W każdym razie wydaje się rzeczą oczywistą, że proces ekspansji wielkopolskiej w języku literackim jeszcze w wieku XVI był w pełni rozwoju, co jest tembardziej zastanawiające, że w tym czasie główną rolę w politycznym i kulturalnym życiu Polski grała dzielnica małopolska. Trzeba więc przyjąć, że jeszcze w ciągu średniowiecza sposób mówienia wielkopolski zyskał wśród warstw kulturalnych polskich tak stanowczą przewagę, że nawet w wieku XVI uchodził wciąż za „lepszy” i jedynie popularny. Jakim czynnikiem historyczno-kulturalnym narzeczę wielkopolskie tę dominującą rolę zawdzięczało, jest zagadnieniem pierwszorzędnej doniosłości. Ale wyjaśnienie to nie należy do językoznawców: pozostawiamy je jedynie kompetentnym piórom historyków naszego średniowiecza.

Dr. T. Lehr - Splawiński.
Kraków.

Pisma nadesłane

„Kronika Miasta Poznania”. Nr. 3. Treść: B. Olszewicz: „Gaspar da Gama-Żyd poznański w Indjach XV wieku”. — Z. Grot: „Znaczenie narodowe teatru polskiego w Poznaniu”. — J. Staszewski: „Poznańska Gwardja Narodowa. V. Gwardja przewotna”. — S. Wasylewski: „Zapomniany pamiętnikarz wielkopolski (J. N. Gniwosz z Oleksowa)”. — Z. Zaleski: „Kilka niewydzianych fragmentów poezji Jana Kasprzowicza”. — Zapiski. — Dział bięczy. — Kronika ważniejszych wydarzeń. — Z ruchu wydawniczego.

„Sztuki Piękne”. Zesz. 8—9. Treść: H. d'Abancourt de Franqueville: „Piotr Michałowski” (Z monografii). — Dr. M. Treier: „Xawery Dunikowski”. — Kronika artystyczna. — Plansza z obrazu P. Michałowskiego „Utarćka”. — 41 reprodukcji w tekście.

Monte-Carlo

w dobie kryzysu

Obroty kasyna gry są jeszcze wielkie. — Gracze według narodowości. — Gdy się już przegrało wszystko. — W gabinecie dyrektora. — Samobójcy.

Kryzys zmusza wszystkich do oszczędności, ale podnieca też w pewnych sferach pęd do ryzyka, chęć postawienia wszystkiego na jedną kartę. Namietności ludzkie nie gasną nigdy i na tem opiera swój byt kasyno gry w Monte-Carlo.

Ile wynoszą zyski kasyna? Jak twierdzą bywalcy, sięgają one sumy 180 milionów franków rocznie. Na obroty kasyna i jego zyski składają się nietylko gracze ze sfer bogatych i półświatka, lecz również i sporo ludzi ze świata pracowników umysłowych, z klasy mieszczańskiej.

Przez salę gry w Monte-Carlo przewijają się corocznie setki tysięcy ludzi, ba, miliony. Jakże kraje dostarczają kasynu największą ilość zwiedzających i graczy? Najbliżsi sąsiedzi — Francuzi i Włosi — tworzą najliczniejszą grupę, bo około pół miliona osób, Anglicy — ok. 150.000, Amerykanie — ok. 150.000, Niemcy — ok. 40.000, resztę zaś kontyngentu tworzą przybysze z pozostałych krajów Europy i innych kontynentów.

Francuzi i Włosi, pomimo że najliczniejsi, nie przysparzają kasynu większych zysków; są to przeważnie turyści, którzy nie biorą udziału w grze, zadowolając się zwiedzeniem kasyna i przyglądaniem się grze. Grają — inni.

Ci inni grają namietnie, całemi dniami, przesiadują w kasynie póki w portfelach tkwi jeszcze ostatni banknot. Jak twierdzą krupierzy, wygrywa 1 proc., przegrywa jedna dziesiąta zarzykowanych stawek — 49 proc. graczy, traci dwie trzecie, lub więcej — 25 proc., przegrywa wszystko, nie wyłączając bżuterji — 25 proc. graczy.

Człowiek, który przegrał w Monte-Carlo wszystko do ostatniego grosza, ma dwie drogi do wyboru: albo idzie do swego konsulatu i prosi o wiatyk na drogę powrotną do kraju, albo udaje się z tą samą prośbą do dyrektora kasyna. Dyrektor przyjmuje petenta we wspaniałym gabinecie i odgrywa dobrze już wystudjowaną rolę moralizatora wobec marnotrawnego syna. Najpierw wpada w gniew, piętnuje brak woli ofiary, niezdrową chęć zysku bez pracy etc. Wreszcie przechodzi do rzeczy: dowiaduje się jaką sumę petent przegrał, przy jakim stole, kiedy etc. etc. Wkońcu woła inspektora i poleca mu wypłacić skruszonemu pechowcowi niezbędną na powrót do ojczyzny sumę. Ale zanim gracz dojdzie do kasy, musi się jeszcze poddać wielce niemiłej procedurze, t. zw. kontroli, t. j. musi przejść raz jeszcze obok wszystkich stołów, przy których grał, obok krupierów, którzy przyglądają się mu i orzekają, czy to ten sam osobnik. Zdarza się czasem, iż krupiera zawodzi pamięć i nie poznaje gracza. Wówczas — klapa! Kasyno nie wypłaca mu wiatyku.

Co pozostaje wtedy nieszczęśliwemu graczowi? Jeśli ma jeszcze coś do zastawienia — wybrnie jakoś z sytuacji. Jeśli nie ma grosza przy duszy i dachu nad głową — ucieka się często do zamachu samobójczego.

Samobójców w Monte-Carlo nie brak. Ale nie mówi się o nich. Przemilczają te wypadki i gracze i dyrekcja kasyna. Jest to fakt nieprzyjemny dla jednych i dla drugich.

Nowy

eksperyment Marconiego przy odsłonięciu pomnika

Wychodzący w Rio de Janeiro dziennik „O Jornal” donosi, że osiągnięto ostateczne porozumienie z Marconim, by ten, z pokładu swego jachtu „Elettra” dał znak na usunięcie zasłony, osłaniającej pomnik Chrystusa Króla, którego uroczyste odsłonięcie nastąpi w bież. tygodniu na szczycie Corcorado, wznoszącym się nad zatoką Rio de Janeiro. Marconi bowiem poruszy w nocy z 14 na 15 szereg fal radioelektrycznych — i powtarzając zdumiewający eksperyment, dokonany podczas wystawy w Sidney, oświetli olbrzymi pomnik Chrystusa Króla i rozpal wielki stos świateł, jaki Ameryka Łacińska wzniesła na cześć Syna Bożego. Wysokość pomnika, którego odsłonięcie odbędzie się w tych dniach, wynosi 38 metrów, postać Chrystusa 30 mtr. Głowa pomnika mierzy 3 mtr. 75, dłonie 30 mtr. 20 a rozpiętość między rękami 30 metrów. Podstawa cokołu zajmuje 100 kwadrat. metrów, jego obwód 419 mtr. kubicznych. Waga łączna imponującej budowli sięga 1680 tonn. Olbrzymi ten pomnik, którego cena wynosi 7 milionów złotych, jest dziełem rzeźbiarza polskiego Landowskiego, nad wykonaniem prac czuwał architekt brazylijski Silva Costa. Pomnik będzie nocą stale oświetlony, dominując nad całą okolicą i nad Oceanem Atlantykiem.

Wielkie uroczystości religijne, związane z odsłonięciem pomnika odbywają się w Brazylii przez cały bież. tydzień, m. in. odbędzie się wielka procesja, w której wezmą udział wszystkie stany Unji z przeszło 100 biskupami. Rząd watykański reprezentować będzie oficjalnie legat papieski, którego własnoręcznie pismem zamianował z tej okazji Papież Pius XI w osobie kardynała Sebastjana Leme de Silveira Cintra, arcybiskupa Rio de Janeiro.

S. F.

„Pokojuowe” nastroje w Niemczech

Powyższe dwa zdjęcia ze zjazdu hitlerowców niemieckich w Harzburgu, jaki się odbył 11 bm., świadczą nader wymownie o „pokojuowych” nastrojach w Niemczech. Co za różnorodność mundurów, świadczących o liczbie formacji wojskowych; wcale nie znać tam kryzysu gospodarczego. Słowem — „Ein Volk in Waffen!”

W zjeździe harzburskim, jak wiadomo, oprócz przedstawicieli stronnictw nacjonalistycznych brali udział także reprezentanci związków wojskowych ze „Stahlhelmem” na czele, dalej przedstawiciele ciężkiego przemysłu i kół agrarnych — nie brakło też członków rodu Hohenzollernów. M. in. obecni byli dwaj synowie ex-kajzera: Eitel Fryderyk i August Wilhelm.

Obiad z jasnego nieba

Pisma szwedzkie podają wzruszającą opowieść o pewnym bezrobotnym subiekcie, który, błądząc po ulicach Sztokholmu, otrzymał „z nieba” zaproszenie na obiad. Był właśnie bardzo zgnębiony, gdyż nie miał nic w ustach od dwóch dni, gdy nagle spadł z nieba na chodnik uliczny tuż u jego stóp małeńki papierowy spadochron. W spadochronie znalazł bezrobotny zaproszenie na dwie osoby na obiad do pierwszorzędnej restauracji stokholmskiej. W parę godzin później zeznawał ów bezrobotny, iż ten bilet na obiad był dlań jakby odpowiedzią niebios na jego rozpacz i determinację. „Obiady z jasnego nieba” są pomysłem szwedzkiego komitetu bezrobocia. Restauracje, wydające bezpłatne bilety, nie tracą nic na tej imprezie, gdyż bilety takie są znakomitą środkami reklam. Szczegółowy zeznawca proszony jest o przekazanie tego biletu komukolwiek z licznej rzeszy stokholmskich bezrobotnych, przy wydawaniu zaś obiadu sprawdzi się legitymację komitetu bezrobocia, w jaką winien być zaopatrzony okaziciel „zaproszenia”. Pisma stokholmskie podkreślają fakt, iż „zaproszenie nr. 1” przypadło w udziale bezpośrednio głodnemu bezrobotnemu, tak jakby spadochronem spuszczone z aeroplanu kierowała wszechwiedząca i miłosierna ręka Opatrzności.

Życiorys E. A. Karlfeldta

laureata nagrody literackiej Nobla.

Nagroda literacka Nobla, ustanowiona w r. 1901, a przypadająca według brzmienia statutu fundacji Nobla temu, „kto na polu literackim stworzył najbardziej wyróżniające się dzieło o tendencji idealnej”, w roku obecnym przyznana została, jak donoszą telegramy, zmarłemu w kwietniu r. E. A. Karlfeldtowi, szwedzkiemu poecie. Erik Aksel Karlfeldt urodził się 20 lipca 1864 r. w Folkärnie, w krainie Dalarnae,

Od r. 1903 — 1912 Karlfeldt zajmował stanowisko bibliotekarza, Akademii Rolniczej w Sztokholmie. W tym czasie został również członkiem Akademii Szwedzkiej (1904) i jej dożywotnim sekretarzem (1912). Umarł w Sztokholmie 8 kwietnia br.

Karlfeldt jest obok Frödinga największym lirycznym szwedzkim obecnej doby. Urodzony w pięknej górzystej krainie południowej Szwecji, sławił i opiewał piękno natury i po mistrzowsku opisywał życie ludu wiejskiego. Główne jego utwory to: „Vildmarkens kärleksvisor” (Pieśni o lasach i łąkach” 1895), „Fridolins visor” (Pieśni Fridoliny” 1898), „Fridolins lustgard” (Ogród Fridoliny”, 1901), „Hösthorn” („Jesieniny róg”, 1927).

Gruźlica jest uleczalna

Diagnoza „gruźlica” brzmi prawie jak wyrok śmierci, zwłaszcza w tych wypadkach, gdzie w płucach utworzyły się już wyżarte przez chorobę jamy. Tymczasem nowoczesne zdobycze nauki wzięły górę i nad tą straszliwą chorobą, nawet w najgroźniejszym jej stanie.

Leczenie polega na tem, by płuco, znajdujące się już częściowo w rozkładzie, zostało wprowadzone sztucznie w stan nieczynny. Taki stan umożliwia dopiero szybkie gojenie się ran w płuco. Osiąga się to przy pomocy rozmaitych środków.

Do klatki piersiowej między płuca i ścianę klatki wpuszcza się za pomocą specjalnej igły powietrze, które ciśnię na płuco i nie wpuszcza do jego wnętrza powietrza drogą oddechową. Płuco kurczy się niby balon, z którego wypuszczono gaz. W tym stanie schodzą się brzozy ran i jam, co umożliwia ich zabliznienie. Napężanie powietrzem klatki piersiowej musi być odnawiane przez przeciąg dłuższego czasu np. roku, aż do zabliznienia ran.

W wypadkach, gdzie nadmuchiwanie powietrzem z pewnych względów jest niemożliwe, stosuje się inne środki, mające ten sam efekt. W danym razie wywołuje

się przejściowe porażenie płuca, przez przecięcie nerwu oddechowego. Ten sam cel osiągnąć się da za pomocą „plomby sztucznej”, polegającej na wprowadzeniu masy parafinowej do klatki piersiowej, która sztucznie ścisła chore płuco.

Profesor uniwersytetu wiedeńskiego dr. W. Neuman metody te wypróbował w bardzo licznych wypadkach i osiągnął zdumiewające wprost rezultaty, nawet w najcięższych wypadkach.

Ostatnie doróżki w Pradze

zajechały w liczbie 19 podczas ślubu przed ratusz miejski. Są to ostatni Mohikanie traktacji konnej, którą wyparły zupełnie z miasta auta i taksówki. Wehikuły konne, którym przypatrywały się z ciekawością tłumy gapiów, zostały ściągnięte z krańców miasta przez znaną wytwórnę filmową Lamac'a, która nakręcała fikcyjny obrzęd ślubu w ratuszu praskim i przejazd korowodu doróżek z orszakiem ślubnym przez ulice Pragi.

III koncert symfoniczny

Trzecim koncertem symfonicznym w niedzielę dnia 18 b. m. dyrygować będzie p. Zygmunt Latoszewski. Jako solista wystąpi świetny klawecista-wirtuoz p. Józef Madeja i odegra koncert Kurpińskiego z towarzyszeniem orkiestry. Z utworów orkiestrowych wykonane zostaną: Wagnera wstęp do op. „Tristan i Izolda”, Karłowicza „Odwieczne pieśni” i Rimski-Korsakowa „Scheherazada”.

Bilety do nabycia w składzie cygar A. Szrejbrovskiego w cenie od 3 zł do 50 gr.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Nie można kapitalizmu winić za błędy socjalizmu!

Czołowe organizacje gospodarcze Rzeszy Niemieckiej opublikowały w tych dniach manifest, wzywający naród niemiecki do odwrótu z drogi wiodącej prosto do ostatecznej katastrofy gospodarczej i politycznej. W silnych, męskich słowach manifestu wyczuwa się świadomość wielkich błędów, popełnionych przez powojenną politykę gospodarczą Rzeszy, oraz wyczuwa się gotowość do walki z niebezpieczeństwem chaosu.

Polska pod wieloma względami znajduje się w położeniu podobnym do sytuacji, w jakiej znalazły się Niemcy, bowiem popełnialiśmy te same błędy, o których manifest mówi, jako o głównych przyczynach kryzysu. To też warto zapoznać się z zasadniczymi tezami odezw y czołowych zrzeszeń niemieckich i wskazaniami, jakie dają na przyszłość.

„Tylko kompletnym brakiem zrozumienia dla związków przyczynowych, zachodzących w zjawiskach obecnej doby, wytłumaczyć można fakt, iż wini się gospodarkę prywatną za panujące dzisiaj stosunki — temi słowami zaczyna się ustęp manifestu poświęcony wewnętrznej polityce gospodarczej Rzeszy. Prawda, że także przemysłowcy popełniali błędy, które potępią i których żałuje, poczuwająca się do odpowiedzialności, część gospodarstwa niemieckiego. Nie można jednak tych faktów generalizować i — w sposób demagogiczny — kłaść ich na karb ogółowi niemieckich kół gospodarczych. W olbrzymiej większości wypadków o niepowodzeniu gospodarstwa niemieckiego zadecydowała zrozumiała chęć usunięcia się z pod przepiętnego nacisku ciężarów publicznych i ingerencji państwa.

Nie wolno oskarżać i potępiać kapitalizmu, który pozbawiono wielkiej części jego cech istotnych. Natomiast konieczna jest najostrzejsza krytyka wobec systemu gospodarczego, który, pod wpływem czynników politycznych, waha się między kapitalizmem i socjalizmem, powodując, że wini się kapitalizm za błędy socjalizmu.

Polityka musi wreszcie zrozumieć, że niema kompromisu między metodami kapitalistycznymi i socjalistycznymi. Polityka musi jasno i bez zastrzeżeń opowiedzieć się za jedną, jedyną drogą, przyczem drogą jedyną jest ta, która wiedzie ku wypróbowanemu, twórczemu systemowi gospodarki indywidualistycznej. Wszystkie eksperymenty kolektywistyczne zawiodły całkowicie, tak pod względem socjalnym, jak i gospodarczym.

Charakteryzuje rozwój powojennych stosunków gospodarczo-politycznych: polityka skostniałych tariff płacy, przerost ubezpieczeń społecznych, rozedma zasady opieki społecznej i olbrzymi wzrost ciężarów publicznych. W r. 1913 koszty utrzymania administracji Rzeszy, krajów i samorządów wyniosły 7,2 miliardów mk., co stanowiło 16,2 proc. dochodu społecznego. Tymczasem w r. 1928/29 te same koszty wyniosły 20,8 miliardów mk., co stanowiło 30,1 proc. dochodu społecznego. Ilość bezrobotnych wzrosła do 5 milionów; jest to oczywisty skutek wymienionych czynników. Dalszym skutkami były: podminowanie podstaw gospodarczych, zahamowanie procesu kapitalizacji, ucieczka kapitałów, zwyższa stopa dyskontowej i wysychanie źródeł podatkowych.

Trzeba z tem wszystkiem radykalnie zakończyć, wołają autorowie odezw y. I wskazują środki naprawy, o których pomówimy jutro.

Krótkie informacje gospodarcze

— W przemyśle górniczym Zagłębia Dąbrowskiego zaznaczyła się w ostatnim tygodniu pewna poprawa sytuacji. Szereg kopalń zwiększył ilość dni pracy w tygodniu.

— Związek gdynskich eksportatorów portowych interwenjował u władz kolejowych o zniesienie wydanego przepisu, podnoszącego stawki kolejowe za postojowe o 50 proc.

— Rząd argentyński nałożył na przewożone towary cło w wysokości 10 proc., które obowiązywać będzie w ciągu całego roku. Od cła tego zwolnione będą węgiel, koks, oraz środki żywności.

— General Motors Corporation postanowiło obniżyć płace o 10 do 20 proc., poczynając od dnia 1 grudnia r. b. Zniżka płac dotyczy personelu biurowego.

Czy zmierzchn kapitalizmu?

W potocznej mowie często się słyszy o t. zw. zmierzchu kapitalizmu. Bodźcem do tego twierdzenia są powojenne przejawy w gospodarstwie życia świata aż do obecnego przesilenia ekonomicznego włącznie. Ponieważ bytowanie w dobie obecnej jest rzeczywistością ciężką, gdyż wojna światowa bezkarnie nie przeszła, pozostawiając głębokie ślady w strukturze gospodarczej świata, przeto wyobraźnia szerokich mas ludzkich szuka zawsze w takich chwilach kozła ofiarnego, któremu można przypisać przyczynę panujących ciężkich czasów. Takim modnym kozłem ofiarnym jest niby gospodarka kapitalistyczna świata, która jakby nie wytrzymuje próby bieżącej chwili, wobec czego, logicznie rozumując po tej linii, należy gospodarkę tę zmienić na inny system ekonomiczny. Tego rodzaju rozumowanie, wynikłe pod wpływem psychicznego nastroju, wywołanego przesileniem gospodarczym, nie jest również bez pewnego wpływu umysłowości komunistycznej, która mimowoli przedostaje się do umysłów ludzi pod wpływem celowej propagandy. Tym poglądom wypowiedzieć trzeba bezwzględnie walkę, ponieważ oparte są na błędnym ujęciu zjawisk gospodarczych, względnie na zupełnej ignorancji co do czynników, wywołujących taki lub inny układ stosunków ekonomicznych świata.

Rzeczywiście z gospodarką światową jest coś obecnie nie w porządku, widocznie organizacja jej na jakimś odcinku niedomaga, jednakże wyciąganie wniosków co do zmierzchu kapitalizmu jest nie na miejscu. Bo co tu właściwie winien kapitalizm? Czem można go zastąpić? Chcąc na to odpowiedzieć należy się zastanowić nad pojęciem kapitalizmu, którego większość twierdzących o jego zmierzchu nie rozumie.

Nikt dotąd nie może obalić twierdzenia, że czynnikami, produkcji są: przyroda, praca i kapitał. W tem znaczeniu jako kapitał rozumieć należy pewien zapas wytworów, a więc wyników pracy przy pomocy przyrody, służących do dalszej produkcji. Jako kapitał więc występują: pieniądze, narzędzia pracy, nieruchomości, towary gotowe, surowce, półprodukty i t. p. wytwory pracy ludzkiej, służące do prowadzenia działalności wytwórczej człowieka. Jakkolwiek kapitał jest czynnikiem pochodnym pracy i przyrody, jednakowoż rola jego w produkcji jest nader ważna, gdyż nietylko ułatwia, ale wręcz umożliwia pracę wytwórczą. Właśnie kapitał umożliwił produkcji osiągnięcie obecnego swego rozwoju, gdyż bez kapitału praca ludzka nie mogłaby wyjść poza ramy gospodarki ludzi pierwotnych, gdzie cały proces wytwórczy ogranicza się do zaspokojenia tylko najbardziej elementarnych potrzeb, wchodzących w zakres pożywienia, mieszkania, ubrania i najprostszych urządzeń, potrzebnych tylko we własnym gospodarstwie. Już w stadium t. zw. gospodarki zarobkowej rola kapitału staje się coraz większa, ponieważ człowiek produkować musi nadmiar pewnych wytworów, które zbywa na wytwory innego rodzaju i tym sposobem zarabia

na swe utrzymanie. Olbrzymie znaczenie zyskuje kapitał w okresie rozwoju produkcji w większych przedsiębiorstwach, produkujących dla zbytu na szerokich rynkach, kiedy to z reguły produkuje się towary na zapas.

Z powyższego wynika, że kapitał, dla produkcji, zwłaszcza znajdującej się w obecnym stadium rozwoju, jest nieodzowny, przyczem zupełnie to jest niezależne, czy produkcja odbywa się w państwie t. zw. kapitalistycznym, czy komunistycznym, ponieważ do produkcji potrzebne są te same środki. Innymi słowy i komunistyczna produkcja jest kapitalistyczna i to tembardziej, im na większą skalę przedsięwzięte są wysiłki wytwórcze. Z praktyki jest rzeczą wiadomą, jak bardzo Rosji Sowieckiej zależy na pozyskaniu zagranicą możliwie jak największych kapitałów, koniecznych do przeprowadzenia sijnego pięcioletniego planu uprzemysłowienia państwa, aby uczynić Rosję samostarczalną pod względem przemysłowym. Jest to działaność w całym słowa znaczeniu wielokapitalistyczna, polegająca na mobilizacji olbrzymich ilości kapitałów zarówno w postaci pieniężnej, jak również w formie różnych inwestycji, towarów i t. p. środków, służących do produkcji. Innymi słowy niema w ustroju komunistycznym tendencji do zmniejszenia roli kapitału w procesie wytwórczym, czyli nadzieje na rzekomy zmierzchn kapitalizmu pod wpływem Rosji Sowieckiej są ponne. Komunistyczne ujmowanie zagadnienia kapitału polega nie na degradacji roli kapitału jako takiego, lecz na tytule prawa własności do kapitału, oddając go w wyłączne władanie państwa. Innymi słowy komunizm równa się całkowitemu zetatyzowaniu życia gospodarczego. Ponieważ z dotychczasowej praktyki wiadomo, że etatystyczna gospodarka, wyłączająca prywatną inicjatywę, jest nieracjonalna, przeto komunistyczne ujmowanie zagadnienia własności kapitału mija się z zdrowymi zasadami, rozwoju życia gospodarczego kraju a przeto powinno być wszelkimi środkami zwalczane.

Źródło bolączek obecnego ustroju gospodarczego świata nie leży więc w zasadzie pracy przy pomocy kapitału, lecz w dziedzinie zlej struktury wymiany międzynarodowej i dążnościach etatystycznych poszczególnych państw. Z chwila, gdy będą usunięte przeszkody w obrocie towarowym, sprawiające, że w pewnych częściach świata jest nadmiar produkcji, w innych natomiast panuje głód, dalej gdy koszt utrzymania machin państwowych zmniejszy się przynajmniej do granic przedwojennych, a co się da uskutecznić przez ograniczenie roli państwa tylko do zakresu regulowania stosunków między obywatelami, z pominięciem praktycznej działalności gospodarczej, którą należy pozostawić prywatnej inicjatywie, wtedy miną trudności gospodarcze, jakie świat obecnie przechodzi. Innego lekarstwa na to niema, a szukanie przyczyn ciężkiego położenia w wadach t. zw. kapitalizmu jest tylko odwróceniem uwagi od samej istoty rzeczy i skierowaniem jej na manowce.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Przyływ złota do Polski.** Do kas warszawskich prywatnych instytucji finansowych wpłynęło w bież. miesiącu 2 milj. złotych w zlocie wskutek operacji giełdowych, przeprowadzonych z zagranicą.

(k) **Zjazd kierowników zachodnio-polskich izb rolniczych.** W Toruniu odbył się zjazd prezesów i dyrektorów pomorskiej, śląskiej, warszawskiej i wielkopolskiej izb rolniczych. Na zebraniu tem postanowiono odbywać stałe zjazdy w celu stałego porozumienia się w sprawie jednolitego wykonywania ustawowych zadań. Przewodniczącym stałych zjazdów izb rolniczych wybrano prezesa Izby pomorskiej p. K. Esden-Tempskiego. Dla zjazdów tych uchwalono specjalny regulamin. Poza tem zastanawiano się nad zagadnieniami organizacji zawodowej rolnictwa i uchwalono rezolucję, idącą w kierunku ścisłego wzajemnego współdziałania organizacji dobrowolnych społeczno-rolniczych i gospodarczych z izbami rolniczymi. Następnie zjazd występuje o dalsze tworzenie izb rolniczych, zwłaszcza w okręgach wybitniejszych pod względem produkcji i poziomu kultury społeczno-zawodowej i o zapewnienie im właściwych źródeł finansowych. Zjazd rozważał

sprawę ewentualnej nowelizacji ustawy o izbach, stwierdzając, że iść ona winna w kierunku wzmocnienia izb, jako reprezentacji rolnictwa i organu polityki gospodarczej rządu, jakoteż uznał za wysoce pożądane unormowanie nadzoru nad działalnością izb.

(k) **Projekt ustawy o postępowaniu egzekucyjnym.** Przed kilkoma dniami min. sprawiedliwości wydał drukiem projekt ustawy o postępowaniu egzekucyjnym, która to ustawa po uchwaleniu jej przez parlament (względnie po wprowadzeniu jej dekretem Prezydenta), miałaby wejść w życie równocześnie z nową procedurą cywilną, a zatem z początkiem r. 1933. Dla instytucji i organizacji przemysłowych i handlowych nadejście wkrótce bardzo doniosły okres opinjowania powyższego projektu, jako decydującego w dużej mierze o poprawie bezpieczeństwa prawnego w Polsce.

(k) **Jednolity tekst ustawy z 1 sierpnia 1919 r. o załatwieniu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi.** Dziennik Ustaw nr. 90 z dnia 12 października r. b. zawiera m. i. obwieszczenie ministra pracy i opieki społecznej, wydane w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości, a dotyczące ogłoszenia jedno-

Sytuacja gospodarcza Wielkopolski

Według sprawozdania Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu, sytuacja gospodarcza w Wielkopolsce we wrześniu r. b. zasadniczej zmiany nie uległa. Akcja współpracy wszystkich sfer społeczeństwa w pokonywaniu trudności, pozostających w związku z klęską kryzysu gospodarczego, zaczyna się coraz głębiej zakorzeniać. Na konsolidację i powrót zaufania wskazywałyby coraz to mniejszy odływ wkładów z kas oszczędności i banków.

Zmniejszenie obrotów we wszystkich gałęziach przekroczyło już 50 procent. Wyczerpanie rezerw i kapitałów własnych oraz brak dopływu kredytów w poszczególnych placówkach przemysłowo-handlowych, powoduje likwidację całego szeregu przedsiębiorstw. Fala upadłości i nadzorów która w ostatnim czasie osłabła, występuje na nowo z wzmoczoną siłą. — Kryzys nie szczędzi nawet firm starych, znanych z solidarności i fachowości.

W dziedzinie rolnictwa wrzesień charakteryzowała stabilizacja cen żyta, jęczmienia i owsa z lekką nawet tendencją zwyżkową. Na utrzymanie się notowań żyta na giełdzie poznańskiej wielki wpływ wywarły interwencyjne zakupy P. Z. P. Z. Ceny pszenicy w dalszym ciągu spadały i zeszły poniżej cen żyta. Notowania rynku żywca wykazują spadek we wszystkich odmianach, najsilniej obniżyły się ceny trzody chlewnej. Na rynku nabiału tendencja utrzymana. Nieznaczne załamanie przyniosł dopiero koniec miesiąca w związku ze spadkiem funta angielskiego.

litego tekstu ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 roku o załatwieniu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi. Jednolity tekst ponownie ogłoszonej ustawy uwzględnia wszystkie zmiany, jakie zostały dokonane w powyższej ustawie w ciągu lat 1919 do 1931 r.

Z ZAGRANICY

(z) **Przed upaństwowieniem Banku Danii.** Prasa duńska donosi, że rząd kopenhaski zamierza skorzystać z przypadającego wkrótce terminu rewizji przywileju emisyjnego, znajdującego się dotąd w posiadaniu duńskiego Nationalbank, by instytucji tej przywilej odebrać. Minister finansów Bramsnäs oświadczył podczas wywiadu, udzielonego „Dagens Nyheder”, że przywilej emitowania biletów bankowych otrzyma albo Dansk Landmanskbank (będący całkowicie w posiadaniu państwa), albo też zostanie utworzony specjalny bank państwowy. Zamierzenia te wywołały panikę wśród posiadaczy akcji Nationalbanku, które w ciągu kilku dni spadły z 280 na 135—150. Celem zapobieżenia panice wydał rząd uspokajający komunikat, zawiadamiający akcjonariuszy tego banku, że zostaną przedsięwzięte wszelkie kroki, by uchronić ich od strat.

(z) **Pożar fabryk litewskich.** Pięć największych fabryk włókienniczych litewskich padło pastwą pożaru. Pożar ten wybuchł w fabryce waty „Vatolit” na jednym z przedmieść Kowna i pomimo energicznej akcji ratunkowej zjednoczonych oddziałów straży ogniowej i wojska przerucił się momentalnie na uruchomioną niedawno fabrykę pończoch Cotton, następnie ogarnął fabryki wyrobów bawełnianych Braci Hohenberg i fabrykę chemiczną Union Standard. Groźny ten pożar spowodowany został przez wybuch kotła w fabryce waty.

Dla przebywających na terenie w. m. Gdańska

100 guldów gdańskich	=	174 50 złotych polskich
10 „	=	17 45 „
1 „	=	1 74 „
100 złotych polskich	=	57 36 guldów gdańskich
10 „	=	5 73 „
1 „	=	0 57 „

T. C. L. a oświata ludu dokona cdu Przy imieninach zaręczynach, ślubach i jubileuszowych i innych uroczystościach używajcie tylko telegrafów T. C. L.

Młoda Polska-jubilatka

Bywają i młode jubilatki. Gdy słucha się np. „Harnasiów“ Karola Szymanowskiego, nielato zgadnąć, że ten nawskroś współczesny, dzisiejszy twórca, został właśnie jubilatem, wspólnie z innymi uczestnikami i pionierami muzycznej Młodej Polski, która obchodzi w tym roku swoje dwudziestopięcioletnie. Liczyli się wtedy do tego grona młodych światoburów, obok Szymanowskiego, Różycki, Szelluta, Fitelberg a także zgłosił na progu młodości mistrz symfoniki Mieczysław Karłowicz, którego pośmiertny utwór: „Epizod na Maskaradzie“, przez Fitelberga z rękopisu dokończony i zinstrumentowany, usłyszymy dzisiaj w Teatrze Wielkim na koncercie symfonicznym razem z „Harnasiami“.

Tak dzisiejszy koncert będzie do pewnego stopnia poznańskim obchodem tego jubileuszu, który w muzyce polskiej jest datą niezmiernie ważną. Obchód główny odbył się, jak donosiliśmy w swoim czasie, w Warszawie, w Teatrze Wielkim i był uroczystością o najpoważniejszym nastroju. Dzisiejszy program podajemy, jako szkic rozumowany, w Dziale Kultury i Sztuki, aby czytelnicy nasi, którzy wezmą udział w pięknym dzisiejszym koncercie, otrzymali historyczno-muzyczne wprowadzenie w dzieła, które będą słyszeli.

Na koncercie dzisiejszym będzie obecny, jak już donosiliśmy, Karol Szymanowski. Znakomity kompozytor przybył umyślnie do Poznania, aby być świadkiem wykonania swoich „Harnasiów“ przez naszą orkiestrę pod batutą Grzegorza Fitelberga.

Z zebrania

Stow. Kupców Chrześcijan

W tych dniach odbyło się plenarne zebranie Stowarzyszenia Kupców Chrześcijan. Obrady, które toczyły się w sali Domu Kupiectwa Polskiego zgaił prezes Majewicz. Na wstępie uczcił mową w gorących słowach pamięć zmarłego niedawno członka Stowarzyszenia s. p. Aleksandra Ratajczaka, a zebrani oddali cześć i hołd zmarłemu przez powstanie z miejsc. W słowie wstępnym p. prezes Majewicz wskazał na ciężkie położenie kupiectwa, nawołując do przezorności i ostrożności w prowadzeniu interesów handlowych.

Następnie przyjęto do wiadomości referat o wyborze rady izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu w miejsce s. p. Stefana Soborskiego z Kościana. Jako delegat Związku Towarzystw Kupieckich został wybrany członek Stowarzyszenia p. Jan Kajewski.

P. prezes Majewicz referował następnie o stanie finansowym Związku Tow. Kupieckich. Równocześnie wyznaczając zreferowano sprawę o postanowieniach Izby Przemysłowo-Handlowej w sprawie zmian podatkowych. O sprawie egzaminów uczniów handlowych przed Izbą Przemysłowo-Handlową referował p. Jan Borys i zapoczątkował ożywioną dyskusję. Przemawiali w tej sprawie m. in. pp. Stanisław Szulc, Thomas, radca Berkan i dyr. Ligocki. Reprezentant Związku Pracowników Kupieckich mówił następnie o zorganizowaniu kursów dekoracji okien wystawowych. O technicznej stronie wspomnianego konkursu, mówił p. Ligocki, dyrektor Miejskiej Szkoły Handlowej.

Na zakończenie zebrania przemówił w gorących słowach przewodnicząca Stowarzyszenia Konferencji Pań św. Wincentego a Paulo przy Farze, apelując do zebranych, żeby w obliczu zbliżającej się zimy poparli jaknajusilniej licznych ubogich i bezrobotnych w naszym mieście odczuwających wraz z swą rodziną dotkliwą nędzę. (k)

Protest kolejowców

Zjednoczenie Kolejowców Polskich skupiające około 65 tys. członków, urządziło w ostatnich dniach w miejscowościach, gdzie są większe skupienia kolejowców, zebrania ogólne w celu zaprzestowania przeciwko projektom przyszłych niekorzystnych ustaw, mianowicie zaś uposażeniowej i emerytalnej i pragmatyki służbowej.

Zebranie O. W. P.

Placówka Jeżyce

Zebranie w czwartek, o godz. 20-ej w lokalu p. Tomikowskiego, ul. Szamarzewskiego 18.

Jubileusz pracy zawodowej

Sympatyczną uroczystość jubileuszową, mogącą służyć za wzór harmonijnego ustosunkowania się pracodawcy do pracownicy, obchodzili w ubiegłą niedzielę firma Witold Leworski, zakład pozłotniczy, oprawa i skład obrazów przy ulicy Wrocławskiej 36, mianowicie uroczystość 25-lecia wermistrzostwa p. Mikołaja Kaźmierskiego, którego podobiznę zamieszczamy powyżej. Uplynie bowiem ćwierć wieku, od czasu jak p. Kaźmierski rozpoczął pracę w wspomnianej firmie w charakterze wermistrza.

Na intencję jubilata odbyło się nabożeństwo w Kolegiale farnej, odprawione przez ks. kan. Adamskiego, poczem właściciele firmy, pp. Witold (jun.) i Aleksander Leworscy, przyjmowali uczestników uroczystości śniadaniem w przeobrażonej na lokal gościnny pracowni, gdzie w otoczeniu członków rodziny swojej i jubilata oraz personelu firmy wygłosił piękne przemówienie p. Aleksander Leworski, rozważając stosunek pracodawcy do pracownicy w myśl wiekopomnej encykliki Rerum Novarum. Następnie przemawiali składając życzenia dalszej owocnej pracy cechmistrz ceczu szklarskiego p. Lesiński, wręczając jubilatu dyplom od Izby Rzemieślniczej, p. Kurdejski imieniem ceczu szklarskiego, p. Jan Zabłocki z ramienia Tow. Młodych Przemysłowców i red. K. Ziolkowski im. prasy, a w szczególności im. „Kurjera Poznańskiego“ i „Orędownika Wielkopolskiego“. Za życzenia i objawy uznania dziękował, wzruszony do głębi, jubilat p. Kaźmierski. Oficjalną część skromnej, lecz pięknej i nastrojowej uroczystości zakończono odśpiewaniem jednej zwrotki hymnu narodowego „Boże, coś Polskę“.

Takie zebranie ogólne członków Zjednoczenia Kolejowców Polskich odbyło się również w Poznaniu w czwartek dnia 8 bm. Sala restauracji „Boulevard“ przy Pl. Nowomiejskim zapelniona była kolejowcami, co świadczy najdobitniej, że pracownikom kolejowym nie jest obojętna ich przyszłość, że interesują się sprawami, mającymi dla nich znaczenie żywotne.

Przybyły z Lwowa prezes lwowskiego okręgu Z. K. P. p. Łukasiewicz w swym godzinny referacie szczegółowo omówił najważniejsze kwestje, będące już przedmiotem obrad w Sejmie. Mówca podkreślał, że kolejarze nie żądają rzeczy niemożliwych, ale mają prawo domagać się takiego uposażenia, które wystarczy im na utrzymanie i wychowanie swych dzieci a pozbawienie należytego zabezpieczenia na starość dla wszystkich pracowników kolejowych jest wyjątkiem.

Zebrani z wielkim zainteresowaniem wysłuchali referatu p. Łukasiewicza. W rezultacie uchwalono wysłać do zarządu głównego Zjednoczenia Kolejowców Polskich w Warszawie uchwałę treści następującej:

1) Członkowie Z. K. P. na ogólnym zebraniu dnia 8 bm. w Poznaniu protestują przeciw wprowadzeniu niesprawiedliwych projektów ustawy uposażeniowej, emerytalnej i pragmatyki służbowej, do czasu przywrócenia stanu przed 1. 4. 1931 r. to jest do czasu przywrócenia dodatków jakie zostały odebrane pracownikom kolejowym.

2) Zebrani domagają się natychmiastowego zaprzestania wprowadzenia przymusowego świętowania w odcinkach drogowych.

3) Zaniechania redukcji także hpracowników, którzy nie wystąpili jeszcze zaopatrzenia emerytalnego.

4) Przywrócenie do służby wszystkich tych pracowników, którzy powrócili ze służby wojskowej, a przed odbyciem tej służby pracowali dłuższy czas na P. K. P.

RADJO

Programy radjofoniczne

Czwartek, dnia 15 października 1931 r.
Poznań (334 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 12.35 koncert dla młodzieży (transmisja z Filh. Warsz.); godz. 14.00 komunikaty; godzina 17.20 „Torem literatury i poezji“; godzina 17.35 koncert kameralny (transm. z Warszawy); godz. 18.50 „Pogadanka dla młodzieży“; godz. 19.05 higiena słowa; godzina 19.10 interludium muzyczne w wyk. art. op. p. Heleny Majchrzak - Busiakiewiczowej (sopran), prof. Sauer (akomp.); godzina 19.25 feljton roln. p. t. „Przed pierwszym pokazem naszej produkcji jeźmienia browarnianego“; godz. 19.40 rolnicza skrzynka radjowa; godz. 20.15 recital fortepianowy Korneliusza Czarnińskiego; godzina 21.15 II. cz. koncertu europejskiego z Budapesztu via Warszawa; godz. 22.15 sygnał czasu, komunikaty.

Warszawa (1412 m) godz. 12.15 „Co słychać, o czym wiedzieć trzeba“; godz. 12.35 koncert z Filharmonji Warszawskiej — wykonawcy: orkiestra Filharmoniczna pod dyr. T. Jaworskiego, J. Familier - Hepnerowa (fort.), M. Janowski (tenor) i Wład. Walentynowicz (akomp.); słowo wstępne wypowiedzie p. Tadeusz Mayzner; godz. 14.45 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 „Wśród książek“; godz. 15.50 program dla dzieci starszych i młodzieży: 1. Dialog piera prof. L. Rygiere p. t. „Skarb w srebrnym jeziorze“ i „Grażyna“; 2. Wesoły feljton Ben. Herta p. t. „Gdybym się jeszcze raz urodził“; godz. 16.20 lekcja języka francuskiego (kurs średni); godz. 16.40 muzyka gramofonowa; godz. 17.10 „Smoleńskie boje Radziwiłła przed trzystu laty“; godz. 17.35 koncert kameralny; godz. 19.35 muzyka gramofonowa; godz. 19.45 Prasowy Dziennik Radjowy; godz. 20.00 „Tempo dnia dzisiejszego“; godz. 20.15 feljton muzyczny „O muzyce góralskiej“; godz. 20.30 transmisja koncertu europejskiego z Budapesztu; w przerwie kwadrans liter.: „List do matki“ — Stefan Flukowski; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne, Budapeszt (550 m) 20.30 koncert europejski. W programie „symfonia dantejska“ Eug. Hubaya pod dyr. kompozytora; wykonawcy Fr. Szekelyhidv (tenor), tercet Stojanovits, chor Palestrina i orkiestra; **Paryż** (1724 m) 21.45 koncert: **Koenigsbrunnen** (1935 m) 12.05 i 14.00 gramofon, 16.30 koncert, 20.30 koncert z Budapesztu; **Motela** (1348 m) i **Sztokholm** (435 m) 19.30 produkcje chórowe, 20.30 muzyka organowa; **Kalundborg** (1071 m) 20.10 koncert symfoniczny; **Oslo** (1071 m) 19.30 recital wokalny, 20.30 koncert europejski z Budapesztu; **Wiedeń** (516 m) 19.50 lekki koncert, 20.30 transmisja z Budapesztu; **Mediolan** (501 m) 20.45 „Anna Karenina“ op. Robianietz; **Rzym** (441 m) 21.00 koncert; **Bukareszt** (394 m) 20.45 koncert symfoniczny.

Świecące cegły z masy szklanej

śa nowym materiałem architektonicznym, używanym do budowy słupów, kolumn, architravów, gzymsów, cokołów. Cegły te z matowego szkła są w środku wyrażone w taki sposób, iż można w nich umieścić małą żarówkę. Prześwietlone od wewnątrz kolumny, gzymsy etc. stwarzają piękny efekt.

SPORT

Lekka atletyka

Męska reprezentacja rozegrała dotychczas ogółem 22 spotkania międzypaństwowe, w kraju 9 (6 wygranych), a zagranicą 13 (5 wygr.). Barw reprezentacji broniło 83 zawodników; najwięcej razy startował Sikorski — 16; Kostrzewski i Adamczak — po 15; Szenajch i Trojanowski I — po 14; Cejzik i Baran — po 11; Kusociński, Weiss, Nowak, Heljasz — po 10; Dobrowolski, Sawaryn, Biniakowski, Piechocki — po 9; Jaworski, Malanowski — po 8; Petkiewicz, Smakulski, Maszewski — po 7; Trojanowski II, Foryś, Nowosielski, Fryszczyn, Górski — po 6 razy. Najwięcej zwycięstw odnieśli: Kusociński — 19; Kostrzewski — 12; Sikorski — 11; Petkiewicz — 9; Szenajch, Adamczak i Baran — po 6; Heljasz i Biniakowski — po 5; Freyer — 4; Mikrut F., Nowosielski, Dobrowolski i Trojanowski I — po 3. Sztafety wygrały 21 razy.

Piłka nożna

Polska — Jugosławia. W niedzielę 25 bm. o godz. 14.30 na stadionie miejskim odbędzie się powyższe międzypaństwowe zawody. Mecz ten budzi zupełnie zrozumiałe zainteresowanie dowodem czego licznie napływające zapytania o cenę biletów, miejsc sprzedaży, skład reprezentacji i t. p. Szczególnie zainteresowała się zawodami prowincja i już dziś okręgowy związek piłki nożnej posiada kilkadziesiąt zawiadomień o zbiorowych wycieczkach do Poznania na wspomniane zawody. Jest to ostatnie w tym roku spotkanie międzypaństwowe reprezentacji Polski. Poznań już od dwóch lat nie miał okazji oglądać zawodów międzypaństwowych w piłce nożnej dlatego też spodziewać się należy, że publiczność tłumnie pośpieszy na stadion by zobaczyć doskonałą „jedenastkę“ Jugosławji.

Pięściarstwo

Nowe władze Łódzkiego OZB wybrano w następującym składzie pp.: K. Poznański — prezes, Landeck i Wende I i II wicepre-

zes, Kwast — sekretarz, Taflowicz — skarbnik, Nowak — kapitan związkowy, Milsz — referent wydziału sportowego, Kordasz — przewodniczący kolegium sędziów. Do komisji rewizyjnej weszli pp. Tadeusiewicz i Sztern.

Zawody eliminacyjne przed spotkaniem Polska — Niemcy wyznaczone na dzień 25 bm. odwołał Wydz. Sport. PZB w porozumieniu z kapitanem związkowym p. Sadowskim. Z przewidzianych walk spotkania Moczko i Kazimierski oraz Stibbe i Wocka odbędą się w dniu 1 listopada w ramach międzyokręgowych zawodów w Warszawie względnie w ramach spotkania towarzyskiego Hasmona (Lwów) — Union (Łódź) również 1 listopada.

Na zawody ćwierćfinałowe o drużynowe mistrzostwo w dn. 18 bm. Wydz. Spr. Sędziowski PZB ustalił następujących sędziów: „Gedania“ (Gdańsk) i „IKP“ (Łódź) w Gdańsku pp.: Laskowski (Warszawa) zamiast pierwotnie wyznaczonego p. Latowskiego (prawdopodobnie w ringu), oraz pp. Iwański i Janusz (Poznań) na punkty; „Polonia“ — Warszawa i „Warta“ — Poznań w Warszawie pp.: Sadowski (Katowice) w ringu, oraz Landeck (Łódź) i Koprowski (Pomorze) — na punkty; „Wawel“ Kraków i „BKS“ Katowice w Krakowie pp.: Kosielski (Poznań) w ringu i Ermanowicz (Poznań), oraz Milsz (Łódź) na punkty.

23-cia Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W 28-mym dniu ciągnięcia 5-tej klasy wygrane padły na numery następujące:

Premje:

1. Wygrana 250 zł. + premja 4.000 zł. padła na nr. 90540.
2. Wygrana 250 zł. + premja 4.000 zł. padła na nr. 104725.
3. Wygrana 250 zł. + premja 4.000 zł. padła na nr. 119826.
4. Wygrana 250 zł. + premja 4.000 zł. padła na nr. 173975.
5. Wygrana 250 zł. + premja 4.000 zł. padła na nr. 200119.

Po 5.000 zł. na nr. nr. 87475 143146.
Po 3.000 zł. na nr. nr. 36833 57208 66003 88557 126393 148221.

Po 2.000 zł. na nr. nr. 8148 29100 37182 37852 43891 49994 50377 59702 73556 80611 89152 89471 90970 110580 136337 173136 199871.

Po 1.000 zł. na nr. nr. 87 4263 7093 7418 7497 13300 16116 19901 21500 22269 25754 37015 46251 50525 53759 54463 58475 62793 64018 68128 69371 72483 76856 81903 86771 87148 88628 90000 95728 107395 111270 112411 116416 121893 124303 126863 132337 136864 147608 169978 170205 179661 183385 183707 184296 190176 192842 198298 200072 200291 205259.

Po 500 zł. na nr. nr. 79 2234 6801 7693 8444 9970 14332 19416 18020 19575 21902 24960 26219 27896 28686 28836 28972 29051 29729 32022 32076 33759 33927 34336 37625 39932 40773 42071 44413 44554 45292 45532 47769 50621 51157 52181 54009 54681 54882 57698 60267 63341 65100 66322 67287 67853 69695 70042 70507 72361 72972 73212 74022 76808 77669 78845 79936 82144 83123 83380 83764 83965 84427 84911 86719 87641 89499 91518 93871 95095 95205 97528 98675 98689 99133 100729 102681 103622 103789 107536 107865 110871 111086 115373 115396 115884 118293 118338 120215 124471 127554 129425 131606 132214 137073 137077 137263 137574 138334 139649 145267 147939 150248 152692 153664 155007 157829 160225 163796 164522 165157 165208 165265 167621 169447 173735 174509 175501 180334 180718 181598 183453 186667 188124 188414 189738 190690 193143 193620 196956 201372 203179 204056 204960 206480 208297.

Po 250 zł. wygrali numery następujące:
25 222 310 67 441 550 799 814 30 77 922 30 77 922 30 56 74 90 1051 179 257 376 585 630 882 2088 147 500 24 42 729 82 974 3067 73 89 106 240 311 56 86 455 633 914 66 97 4000 37 268 400 78 646 95 928 43 5097 211 85 312 67 413 66 754 803 6035 93 226 306 452 609 33 53 707 68 803 17 25 915 7045 56 74 78 79 124 259 318 53 463 68 504 719 22 99 867 902 8128 211 65 326 59 476 570 641 758 961 9013 48 64 172 74 232 50 61 310 93 459 508 49 58 692 727 83 875 10004 159 317 18 410 589 738 64 11079 225 74 86 372 648 60 69 81 712 90 898 12094 213 87 92 363 66 79 569 630 835 13168 212 20 57 432 539 71 85 602 99 734 937 78 14003 108 61 359 476 617 748 92 872 957 73 77 15167 83 216 34 314 79 412 32 45 519 32 41 85 637 711 42 847 16104 15 241 73 336 508 10 14 698 877 992 95 170090 180 241 42 98 333 45 87 501 844 68 952 18012 35 199 210 48 73 411 62 547 58 715 49 60 95 820 917 19002 75 204 41 402 72 80 533 714 847 922 20026 125 27 516 46 617 51 713 810 23 916 21016 271 324 74 428 79 84 501 67 68 616 52 756 22003 107 16 82 342 430 66 542 46 973 23181 99 250 329 85 422 649 87 744 884 909 97 24142 252 321 468 702 59 852 76.

25063 150 61 211 13 335 549 620 33 722 842 54 81 904 81 89 26002 26 30 107 209 71 313 64 481 528 607 27027 100 75 82 337 61 439 680 795 857 954 75 28024 517 49 78 613 37 743 83 837 71 975 82 29028 92 540 57 611 12 26 707 86 96 992 30098 135 63 295 394 578 614 62 89 718 57 95 844 917 31211 54 359 464 512 39 624 72 97 717 836 32120 252 360 84 431 91 520 56 66 745 902 78 33192 221 441 67 511 17 980 94 34075 100 34 97 210 96 435 76 608 34 35 844 83 35024 78 137 77 213 437 524 48 600 7 25 30 87 710 85 859 66 68 935 44 36116 334 442 569 874 902 37001 101 71 213 305 458 85 567 96 664 972 38023 53 142 270 87 429 46 570 640 712 86 96 941 39107 206 385 529 78 81 653 612 764 979 40067 141 200 7 366 403 604 11 86 724 822 38 73 41075 88 301 8 12 62 48 461 79 90 594 604 751 71 837 80 918 84 42012 66 82 192 94 284 375 76 85 438 537 40 648 717 60 99 936 74 43078 110 27 54 280 357 462 507 21 33 607 710 871 78

917 65 73 44008 15 86 116 17 80 90 99 210 445
63 609 28 44 51 717 69 919 45 60 45035 128 238
64 301 69 75 493 587 92 631 73 82 784 913 45
46040 202 19 393 479 558 640 97 47226 29 36 75
305 138 536 52 92 616 84 727 55 99 909 78
43160 97 571 78 95 621 74 805 36 981 49060 139
281 48 73 446 48 51 525 624 31 78 793 851 982
97.

50045 155 232 379 420 22 50 60 580 86 615
860 954 63 88 93 51065 128 78 411 26 62 541
689 932 52010 60 367 85 445 514 18 608 766 873
89 947 78 53223 84 611 719 33 67 54003 132 74
481 908 57 55012 14 70 117 49 232 93 211 30 42
52 512 69 73 645 78 99 839 76 82 56002 153 320
5362 566 629 702 806 19 72 951 57 57000 73 159
85 224 58 306 7 50 74 419 93 628 45 704 74 928
45 704 804 74 928 58165 90 218 94 401 2 9 83
556 647 98 700 825 35 963 59016 34 91 99 136
65 299 442 67 88 509 26 52 91 611 70 93 716 73
60015 158 211 16 19 73 346 74 465 909 53 61004
24 90 95 231 75 98 306 48 416 760 808 64 990
62008 16 17 19 214 72 331 86 401 32 57 63 69
542 52 61 847 919 58 63005 16 41 130 301 8 55
94 470 505 645 894 993 98 64170 202 16 55 317
33 83 452 570 635 42 786 828 37 952 94 69200
10 369 542 691 704 807 11 66 66056 204 21 59
375 96 416 58 502 69 638 773 874 957 67011 74
92 165 200 23 372 482 572 753 940 94 68068 112
25 66 232 62 427 63 98 643 712 43 55 852 96 86
69176 86 300 423 573 656 789 800 17 992 70033
133 70 287 605 27 65 967 71047 170 74 212 56
401 13 506 46 89 706 50 814 19 967 72067 87
222 385 429 93 557 72 652 727 85 73010 125 53
510 13 754 859 61 932 95 74050 206 43 326 444
506 602 18 64 780 873 912 58 70.

75059 105 531 710 899 76102 51 486 789 90
822 29 62 77032 109 34 233 44 413 535 792 870
917 49 78007 127 31 57 222 323 44 93 491 515
69 96 613 93 758 834 72 921 79010 113 68 83
217 346 463 728 849 96 944 80100 331 403 79
532 62 87 943 81038 111 258 72 416 82 591 96
760 919 82009 16 127 402 500 777 841 911 14 91
83044 71 283 395 444 55 647 84106 62 71 83 271
377 78 87 922 67 85012 163 67 264 318 69 617
702 844 86003 16 94 111 283 366 403 16 516 667
889 988 87275 737 68 833 88029 105 234 403 9 18
611 36 746 61 997 89022 96 128 241 61 401 64
712 843 55 96 90082 107 80 680 891 902 91030
32 335 72 406 18 553 80 648 802 938 92201 40
53 336 47 62 452 538 681 850 958 93031 105 94
583 773 804 94 964 92210 306 37 84 405 66 541
632 739 83 856 945 95034 65 189 326 86 473 552
645 53 780 83 806 96011 37 270 98 301 6 33 511
625 99 864 976 97142 233 420 513 684 728 92
821 43 47 65 946 70 98081 119 99 314 471 590
95 629 707 846 99152 60 300 35 71 562 70 87 756
886 941.

103360 555 634 62 729 36 834 83 101195
212 72 333 87 424 563 743 51 88 801 18 904

102236 58 433 45 97 789 844 98 931 103091 231
37 412 13 36 46 84 558 630 739 802 104135 253
329 913 20 86 105096 109 39 87 94 215 309 81
705 16 806 41 912 106049 133 84 221 343 44
72 76 479 561 744 78 928 107039 104 9 59 94
537 84 650 758 83 956 108084 216 342 438 57
89 98 590 723 41 804 18 63 89 91 95 109059
126 46 405 27 28 76 92 576 610 53 96 734 910
110059 248 349 429 71 535 757 817 915 111 15
35 127 239 66 448 78 628 70 728 845 998
112002 221 31 369 435 51 70 74 602 738 80 401
62 978 92 113133 45 293 389 604 78 738 855
114301 59 626 805 115244 58 399 713 116889
93 108 244 303 78 547 829 81 945 117105 43 49
220 82 338 499 536 628 32 748 74 851 118035
99 111 88 224 39 89 334 94 453 65 85 502
119127 89 244 351 419 56 569 824 120047 60
103 34 52 304 93 412 15 22 562 626 91 852 990
121151 68 148 71 80 532 783 122094 100 414
360 407 49 77 525 626 30 97 772 816 918 123067
182 85 293 307 58 504 45 74 612 71 734 93
811 71 930 69 124051 138 40 49 89 224 362 85
411 71 553 84 767 862 915 28 41 52.

125093 166 68 436 75 534 54 68 638 39 841
914 90 126008 34 99 245 76 84 368 445 763 837
966 68 99 127001 96 145 94 313 38 71 481 569
74 605 756 57 92 128029 172 221 360 522 56
57 84 612 716 62 943 129003 93 156 211 18 30
319 437 56 60 63 85 512 644 48 64 751 87 806
56 965 90 130939 48 166 503 34 637 96 750 384
965 131036 117 53 202 397 431 35 40 41 596
98 771 822 28 92 132097 179 95 259 426 47 53
511 87 621 24 751 813 28 43 970 86 133017 23
43 73 289 547 54 761 802 134084 147 64 412 58
637 775 800 84 956 135009 24 286 327 38 95
581 603 52 53 709 852 136071 191 206 349 72
95 528 89 622 911 137103 34 54 554 69 739
893 954 138006 47 94 111 45 71 258 361 409 90
647 48 761 139022 515 636 46 701 16 26 48 72
85 873 992 140091 118 21 36 54 55 454 601 5
15 17 42 57 723 26 86 813 18 923 60 93 141008
57 60 146 55 219 58 322 54 421 578 772 834 983
142147 51 278 306 443 506 69 654 64 716 32 815
912 27 48 143027 33 158 227 72 411 43 88 545
631 48 92 732 96 867 144010 107 339 543 45
868 916 80 145053 87 117 62 78 277 335 418
592 93 611 39 41 759 996 146097 282 91 412
20 41 535 43 861 71 147032 113 49 265 221
51 434 51 649 65 822 35 43 911 29 148025 182
337 82 422 562 652 815 19 900 55 73 77 81 99
149003 134 795 919 74.

150003 10 7233 97 423 545 60 612 87 762
89 801 955 151001 159 218 47 314 83 495 775
152061 116 40 280 83 413 41 517 35 605 57
700 37 979 93 153055 5 8117 78 217 358 409
77 521 725 808 56 921 154034 138 51 89 200
310 12 56 413 50 510 43 637 947 155010 71
240 315 435 43 585 99 801 156000 117 29 81 241
433 537 44 757 98 822 81 917 85 157077 94

252 85 303 91 635 720 63801 921 31 158027
62 127 89 320 67 70 470 75 508 673 704 10 354
159069 151 76 211 414 38 651 58 97 702 33
962 160062 314 21 405 94 550 84 604 777 971
161003 87 97 246 52 425 87 91 520 729 333
946 99 162113 31 33 37 40 48 98 228 319 440
88 502 26 52 57 637 66 771 804 90 163081 90
113 98 332 439 70 687 788 352 164036 48 98
285 399 530 48 866 987 165047 51 164 85 201
61 98 477 92 507 85 648 742 78 807 62 98 964
166072 74 96 161 82 381 406 53 97 512 623 42
735 99 962 64 66 167000 41 120 50 494 503 706
75 86 812 168030 64 82 507 738 96 890 915
169067 178 203 90 438 45 501 605 93 96 816
99 927 70 170180 363 483 609 40 795 338 49
171190 302 73 427 598 650 794 803 77 172077
234 595 709 818 934 63 95 173093 95 185 94
97 272 362 406 539 63 92 652 818 174049 54
62 95 113 252 380 417 545 62 614 17 773.
175007 10 33 94 105 60 212 15 18 335 452
659 77 789 977 176035 92 102 42 47 223 551
659 71 88 741 822 910 177004 97 189 231 692
832 970 80 178156 96 323 683 787 325 27 989
176222 313 78 478 520 761 842 928 180041 107
55 409 508 84 707 17 806 95 940 68 181027 53
271 594 833 919 40 95 182048 81 98 126 57 65
246 92 321 77 84 97 419 577 632710 30 90 823
90 183123 61 345 71 92 511 631 48 730 71
901 34 184 133 229 309 400 35 61 86 563 71 75
600 94 865 967 185099 117 66 77 252 460 567
675 98 730 944 68 186002 28 94 266 328 74 454
570 794 820 905 187054 178 214 323 60 417 53
581 628 78 97 98 823 49 91 188000 24 46 77
107 10 230 71 93 377 409 16 38 75 83 537 96
622 833 189037 222 543 91 619 781 335 901 21
25 190022 42 49 72 106 51 202 332 625 67 88 918
96 191047 74 154 323 24 441 986 938 66
192158 358 458 88 505 65 717 61 812 56 917
193018 67 435 505 676 761 893 996 194062
72 107 19 81 92 227 40 306 406 51 509 66 81 727

990 195086 89 191 219 42 68 72 326 55 441
85 502 31 610 51 800 45 51 970 196096 109
268 612 723 60 800 84 90 943 197058 69 96
149 89 362 644 839 84 909 21 198093 108 233
88 395 566 70 602 8 54 717 847 955 199057
219 58 323 63 457 81 540 616.

200053 67 257 423 65 729 31 38 78 636 75
795 991 201076 335 55 435 526 55 606 21 41
700 24 823 55 68 902 83 90 202074 147 209
24 68 321 446 70 544 676 736 856 70 203123
56 89 211 312 34 408 577 697 891 941 86
204039 96 166 295 342 95 98 427 33 72 517 665
781 205038 208 470 587 629 42 740 94 800
14 72 206086 222 71 371 498 502 24 61 679
767 846 79 207117 80 235 81 343 604 11 919
975 208196 262 395 407 524 26 28 58 637 946
209030 274 95 503 27 69 71 98 602 54 853 929
48 72.

(Ciężnienie od 9 września do 14 października 1931 r.)

KRONIKA TOWARZYSKA

Wieczorek zapoznawczy
Bratniej Pomocy Stud. W. S. H. Poznań
W nadchodzącą sobotę, dnia 17. bm.,
urządza Bratnia Pomoc W. S. H. wieczor-
ek towarzyski w sali „Belweder” przy ul.
Marszałka Focha. Początek o godz. 21-szej.
Tradycyjna ta impreza mająca za za-
danie zapoznanie się całej młodzieży aka-
demickiej Wyższej Szkoły Handlowej,
cieszy się stale wzięciem i uznaniem
wśród studentów. Przypuszczając więc na-
leży, że i obecnie organizowany wieczorek
zostawi podobnie miłe wspomnienia.
zw 11 444/5

UZNANA W CAŁEJ POLSCE ZA NAJLEPSZĄ

HERBATA
z „KOPERNIKIEM”

SKŁAD GŁÓWNY
WARSZAWA · BRACKA 23

WARSZAWSKIE TOWARZYSTWO HANDLU HERBATĄ
A. DŁUGOŁĘCKI · W. WRZEŚNIEWSKI · SP. AKC.

NA ŻĄDANIE WYSYŁAMY HERBATĘ OD 1-go KLOR.
POCZTA ZA ZALICZENIEM

W pierwszą bolesną rocznicę naszego dro-
giego syna i brata, ś. p.

Jana Nepomucena Remleina

odprawia się

msze św.

dnia 16. 10. 1931 r., o godz. 8-mej w Katedrze
przed ołtarzem św. Trójcy, druga o godz. 9-tej
w kościele OO. Franciszkanów.

O modlitwę za duszę ś. p. proszą

zw 11 430/32

matka i rodzina.

Jutro w czwartek, 15. 10. 1931
Kiszki własnego wyrobu i mięso z kotła

Dobrze pielęgnowane piwa. Wielki wybór potraw.
Restauracja Cechowa

właśc. W. Jabłoński, ul. Sew. Mielżyńskiego 23.
Pw 8104 41.37

Leçons de
français
Poznań, Ogrodowa 12 m. 28
prix
modérés
littérature
conversation
prép. baccalauréat
— Parisienne diplômée —

NAJWYŻSZY CZAS

zabezpieczyć dachy przed słońcami jesiennymi.
Smolenie, lepienie i nowe pokrywanie dachów
papa, blachą, dachówką i innym materiałem
wykonuje tanio i na dogodnych warunkach spłaty

IGNACY
MANDOWSKI
egzaminowany
mistrz blacharsko-dekarski
Przemysł Polski
Pokrywanie Dachów

Poznań, Grobla 3 — Telefon 34-69.

Pw 8119-57 262

Wszystkim, którzy oddali ostatnią przysługę
ś. p.

Antoniemu Undrychowi

a mianowicie: Chórom za śpiew, Towarzystwom.
Kursowi Gospodarczemu B. oraz wszystkim
Krewnym, Przyjaciółom i Zyczliwym za nade-
ślane wieńce, za wyrazy współczucia i wzięcie
udziału w pogrzebie składają serdeczne

Bóg zapłać!

zw 11 448

żona i dzieci.

Poznań, Wielkie Garbary 34.

Mieszanka nowa 1/2 kg. 6,— zł

Mieszanka firmowa 1/2 kg. 8,— zł

Czekoladki te polecam jako bardzo dobre
a tanie. Pw 8118-41.89

Walerja Patyk

Aleje Marcinkowskiego 6.

Rok założenia 1901, telefon 38-33 (obok poczty).

Ziemiaki jadalne

od 2 cali wzwyż, zdrowy, jasny
towar, kupimy ograniczoną
partję do dostawy bieżącej.

HURT ROLNY Sp. z o. o.
Poznań, Fr. Ratajczaka 31

dw 1372

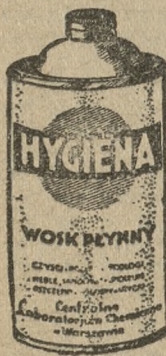
Telefon 33-39.

Tygodnik Powieści

wydawnictwo N. Kamińskiego i S-ki
w Poznaniu

z lat około 1880—1890

kupię cały komplet. Oferty upraszam
Kurjer Poznański pod zw 11 419/20

BEZ WYSIŁKU W PRACY

Wosk płynny

„HYGIENA”

czyści i poleruje podłogi,
linoleum i wyroby ze skóry.

Centralne Laboratorium Chemiczne
Warszawa. zw 58 27

SKŁAD żelaza i sprzętów kuchennych

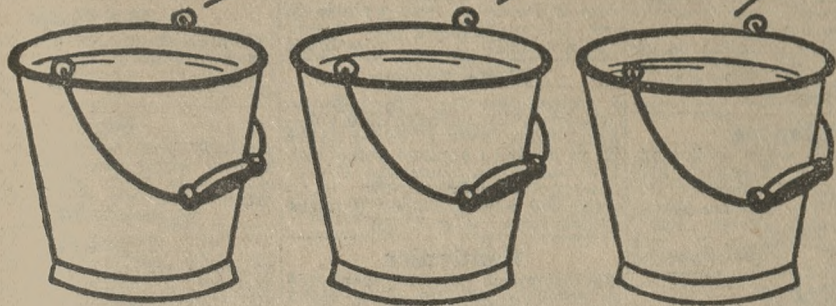
oraz większa partja KOS po upadku firmie
Fr. Adamczak Sp. z o. o. w Bydgoszczy en bloc
do sprzedania. Reflektanci, zechcą łaskawie
skierować oferty do: M. SCHMIDT, zarządca
masy, BYDGOSZCZ, Zbożowy Rynek nr. 3.
zw 11 424

30 sztuk bydła

Przyjmie na tuczą lub na utrzymanie majątek w kościel-
skim. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 11 448

Persil

w odpowiedniej ilości!

Na 2½ do 3 wiader wody 1 paczka Persilu. Prosimy zawsze zważać na to przy praniu!

Persil rozpuścić w zimnej wodzie!

co Persil to Persil

Tylko w oryginalnym opakowaniu — nigdy na wagę.

Odpowiednie

Szkła

w dobrze i prawidłowo do twarzy dostosowanej oprawy są konieczne, by dobrze widzieć!

Zwróć się do specjalnego zakładu optycznego

BOBE

Aleje Marcinkowskiego 7.

Pw 8098-41,24

Cegły-kominówki oraz cegły-tonówki, cegły do licowania, klinkiery, dachówki - karpówki dostarcza w znanej dobrej jakości po dostępnych cenach:

Fabryka Ceramiczna, Cegielnie i Treflak, M. PERKIEWICZ Ludwikowo p. Mosina, w 8 102-41,65

Poszukuję rutynowanego dobrze reprezentującego się

sprzedawcy - pianisty

do magazynu pianin, który może wykazać pierwszorzędne referencje, złożyć kaucję. Oferty złożyć do Kurjera Pozn. pod nw 6292

Wyjaśnienie!

Szanownej Klienteli do łask. wiadomości, że posiadamy **wyłączne zastępstwo na Wielkopolskę Krajowej Wytwórni Gaśnic**

„MINIMAX“

T. z o. p.

Warszawa, ul. Zielna 30 równocześnie ostrzegamy przed zakupem naśladowców tak aparatów jak i ładunków. Tylko za fabrykat

„MINIMAX“

bierzemy gwarancję.

W. Gierczyński & S-ka Poznań, św. Marcina 13. Telefon 18-85. zw 11 498

Sprzedam

szafę żelazną, klacz gniadą, wóz platformę.

Adres wskaże Kurjer Pozn. pod zw 11 442

Oprawy kłajątek wszelkiego rodzaju Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

Mebie

kupisz najkorzystniej w firmie J. Dabkowski. Szewska 2. Najtańsze źródło zakupu dla każdego. r 2799

Sprzedam

2 pokoje z kuchnią i meblami Oferty Oredownik zd 73 236

Kursy handlowe Stefana Kapalki w Poznaniu, ulica Kochanowskiego 17, II.

Nowe 6-cio miesięczne kursy handlowe dzienne i wieczorne rozpoczyna się z dniem 3 listopada 1931 r. Tygodniowo 30 godzin nauki. Opłata 30 zł miesięcznie. Zapisy przyjmuje się codziennie od godz. 10—12 oraz 16—19. Prospekty bezpłatnie. zw 11 487

Wydział Powiatowy powiatu poznańskiego ogłasza niniejszem:

PRZETARG PUBLICZNY

na dostawę 2500 m³ zdrowych kamieni narzutowych o przeciętnej średnicy od 10 cm. wzwyż, — 600 m³ gruboziarnistego żwiru i 1800 m³ piasku bez obcych domieszek do budowy drogi gminnej Napachanie — Pamiętkowo. Oferty z podaniem ceny za m³ franko budowa drogi Napachanie — Pamiętkowo należy składać w Powiatowym Zarządzie Drogowym w Poznaniu, Wały Leszczyńskiego 10, w terminie do 30 października 1931 r.

Wydział Powiatowy zastrzega sobie prawo zwiększenia lub zmniejszenia dostawy wzmiankowanych wyżej ilości materiałów o 50%, swobodnego wyboru oferenta bez względu na wysokość oferowanej ceny, oddania wspomnianej dostawy według własnego uznania jednemu lub kilku oferentom oraz unieważnienia przetargu bez podania powodu.

Poznań, dnia 12 października 1931 r. L. dz. 10877/31. P. Z. D.

Przewodniczący:

dw 1375

Dr. Jerzykowski, Starosta Powiatowy.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 16 października rb. o godz. 11-tej przy ul. Wolnica 2 (w podwórzu) odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą:

samochodu ciężarowego, maszyny do pisania, maszyny do szycia, wiertarki, tokarki, 2 biurko, 2 szaf do akt, 10 stołów, 9 krzeseł, bufetu, komody, łóżka z pościelą, 2 luster, zegara, 4 kanap, szafonierki, aparatu Elektrolux, prasy hydraulicznej, puszki do kawy, pary słuchawek, pompy Vakuumowej, aparatu do spajania, lodówki, magnetu do samochodu i walizki materiału.

Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą. Poznań, dnia 14 października 1931 r.

MAGISTRAT XIII/4.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, 17. 10. 1931 r., godz. 10-tej, św. Marcin 37, sprzedam publicznie najwięcej dającemu:

szafę do ksiąg, biurko z fotelom. nw 6 057 W. Trzeciak, kom. sąd. Poznań, ul. Młyńska 3, tel. 51-18.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, 17. 10. 1931 r., godz. 1, św. Marcin 25, sprzedam publicznie najwięcej dającemu: bufet, kredens domowy. nw 6 056 W. Trzeciak, kom. sąd. Poznań, ul. Młyńska 3, tel. 51-18.

Zawiadomienie

Wobec krążących pogłosek, jakoby kino „Harta“, Marszałka Focha 23, było do wydzierżawienia, zawiadamiam, że jestem dzierżawcą tego kina na przeciąg trzech lat i praw swych nie odstępuję nikomu. zw 11 447

Konrad Paczoski.

Firma Polski Lloyd, Spółka Akcyjna Oddział w Łodzi, ul. Kilińskiego 45, dział. przez Zarząd wniosła o pozabawienie mosy sola weksla na sumę 352 zł wystawionego dnia 22 lipca 1930 r. przez firmę Jarczewski i Bartlewicz z Poznania, St. Rynek 86, a płatnego w Poznaniu, dnia 15 kwietnia 1931 r. u wystawcy. Posiadacz weksla wzywa się, aby się zgłosił w podpisany Sądzie, pokój 69, najpóźniej w dniu 23 grudnia 1931 r., godz. 12 i przedłożył weksel, w przeciwnym razie weksel zostanie pozabawiony mocy. Poznań, dnia 31 sierpnia 1931 r. Sąd Grodzki. nw 6 200

PRZETARG OFERTOWY

na wykonanie

1. robót lastric i terrakotowych oraz 2. robót szklarskich

dla budowy domów mieszkalnych w Gdyni przy ul. Poniatowskiego i Słowackiego oraz przy Szosie Gdańskiej.

Podkłady ofertowe otrzymać można w Wydziale Budowlanym Z. U. P. U. za uprzednią opłatą w Kasie Z. U. P. U.

Rysunki pokaże oraz wszelkich wyjaśnień udzieli: Wydział Bud. Z. U. P. U. w Poznaniu oraz Kierownictwo Budowy domów mieszkalnych Z. U. S. w Gdyni, Al. Kasyna.

Prace:	Koszt podkładek:		Wysokość wadujum	
	Szosa Gdańska	ul. Poniat. i Słowackiego	Szosa Gdańska	ul. Poniat. i Słowackiego
1) Lastrico-terrakotowe	4,00	3,00	4,500,—	1,800,—
2) Szklarskie	3,00	3,00	1,800,—	450,—

Wadium należy składać w gotówce lub w inny sposób podany w warunkach przy kosztorysie ślepym, a kwit dołączyć do oferty, którą należy złożyć do dnia 28 października 1931 r., o godz. 11-tej w Z. U. P. U. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 12, II. ptr., pokój 49, w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na prace dla budowy domów w Gdyni przy”

Za walory (wadium) dołączone do oferty nie odpowiadamy.

Otwarcie ofert nastąpi w obecności przybyłych oferentów.

Zastrzegamy sobie prawo wyboru oferentów, nieuwzględnienia żadnej oferty, lub też wyłączenia pewnych pozycji kosztorysowych. nw 6 303

Oferty należy składać na drukach wyłącznie przez nas dostarczonych. Odchylenia od druków są niedopuszczalne.

(—) Stefan Bieniewski

Komisarz Rządowy Z. U. P. U. w Poznaniu.

(—) Jan Włodzimierz Lgocki

Dyrektor Z. U. P. U. w Poznaniu.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Skład skór

i przyborów obuwniczych wraz cholewkami dobrze zaprowadzonym, w mieście powiatowym zaraz na sprzedaż. Oferty do Kurjera Poznańskiego nr 6285

Parcele budowlane

przy szosie Warszawskiej bezpośrednio przy osiedlach „Dom Własny” i „Praca” wodociągi i kanalizacja przeprowadzone, wprost od właściciela do nabycia. Zgłoszenia: Małcki, Droga Debińska 11, telefon 11-90. Pw 7995-40.127

Drzewka i krzewy owocowe

ozdobne i różne polecają A. i J. Jeske Szkółki drzew w Jelonku poczta Złotniki k/Poznań, telefon 3 Cenniki wysyłamy na żądanie bezpłatnie! Dojazd do naszych Szkółek autobusami z Placu Sapieżyńskiego w kierunku Obornik dwp 1530

Kapelusze damskie

w najnowszych fasonach oraz skóry po cenach najniższych poleca P. Szczawińska i S-ka. ul. Wodna 1. Przyjmujemy asygnaty Kredytu. Pw 7762-39.68

Pianino

zagraniczne, dobre sprzedam. — Poplińskich 12, m. 20. zdw 72 825

Placówki

nieprzemakalne worki do cebuli derki na konie, dostarczą najtaniej Wejman Syn Poznań, Kościelna 24 zdw 60 905

Wille

w Poznaniu najlepsze położenie z ogrodem (parcela) na korzystnych warunkach sprzedam razem lub oddzielnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 215

Dom

masywny w Zabikowie (na dwóch lokatorów) przy kupnie cały próżny. Adres wskazuje Kurjer Pozn. zdw 72 612

Motor

o mocy 6 K. M. pionowy z podwoziem kompletny do nabycia, oraz 1 platforma. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 72 801

„Terrana“

szlachetna zaprawa fasadowa, E. Werner, Oborniki, Dworcowa 54, telefon 43. nw 5919

Nowości

na sezon jesienno-tygodny już od 2.25 na płaszcze, kostiumy od 5.50 georgette-velutiny na suknie, crepe-de-chine od 5.50, crepe-georgette od 7.25 w wszystkich kolorach polecą hurt i detal. W. Groszkiewicz Poznań, Wrocławka 3. Pw 7734-36.97

Meble

solidne tanio wprost fabryce Juliana Weclawski, ul. św. Rocha 8. Składu w mieście niema. Pw 7798-57.41

Futra

spody pod futra, lisy i skóry wszelkiego rodzaju kupuje się najtaniej w firmie Józef Dawid, Poznań, ul. Nowa 11. Przyjmuje asygnaty Tow. „Kredyt”. Pw 7799-37.100

Jedynie pewna

lokata kapitału kupno parceli wprost od właściciela. Majętność Jeliniec pod Poznaniem. Pw 7986-40.35

Jabłka zimowe

najszlachetniejszych gatunków wielkim wyborze sprzedaje po najniższych cenach Owocarnia, Wielkie Garbary 40. zdwp 71 712

Fortepian

„Irmler” tanio sprzedam. Wały Królowej Jadwigi 2 Pietryga. zdw 72 166

Fortepian

„Seiler” tanio sprzedam. Ogrodowa 12, mieszkanie 23 III. ptr. zdw 72 165

Bechstein

fortepian czarny prawie nowy sprzedają okazynie Fabryka Fortepianów, Leszno - Poznańskie, zdw 72 359

Skład kolonialny

przy ruchliwej ulicy z mieszkaniami, towarami i maglem za gotówkę zaraz sprzedam. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 72 533

Książki

powieściowe, naukowe — zakup sprzedają, podręczniki akademickie najtaniej, Strzelecka 2. Antykwariat, zdw 73 000

Pianino

tanio sprzedam, Sw. Józefa 2. — Braun zdw 72 159

Mleczarnia

w dobrym biegu, blisko Poznania, dobra okolica mleka, zaraz sprzedam lub przyjmę wspólnika gotówka 3000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 094

Budowla

rodzaj wille niedokończona, naprzeciw dworca w Ozerwonaku, 2 lub 1 morga ziemi, zaraz na sprzedaż. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 73 106

Dom, piekarnia

wieś kościelna, 21 morgi ziemi, chlewy, stodoła, cena 14 000, wpłaty 4 000, reszta 10 lat, Sowiński, Poznań, św. Marcin 22, tel. 18-97. zdw 70 164

Lilje

wysadki białych prawdziwych większą ilość, mocne bezkiłki, dobre i prawdziwe czujne wilki, Śniegocka, Grunwaldzka 27. zdw 73 114

Skład

tow. krótkich sprzedam ewent. czynną spółkę. Adres Kurjer Poznański zdw 73 121

Jadalnię

debową nowoczesną, jak nową, sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 133

Skład

w średnim mieście w Ryńku, zaraz do wydzierżawienia, nadaje się na każdą branżę. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 140

Parcele budowlane

pod wille i kamienice przy tramwaju z kanalizacją, elektrycznością, w doskonałym punkcie nowej dzielnicy. Ceny korzystne. — Najpewniejsza lokata kapitału, Cegielska Jeżycka, Dąbrowskiego 125. zdw 73 003

Zakład

fryzjerski zaprowadzony, mieszkaniem z powodu objęcia spadku zaraz sprzedam A. Piechocki. — Chodzież. zdw 73 246

Kiosk

zaprowadzony sprzedam korzystnie inwalidzie lub wdowie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 231

Całkowite Wyprawy

Całkowite urządzenia

Czysta Alpaque

Chmielewska Porcelana najtaniej tylko wprost. Wroniecka 24, podwórko. Hurtownia Porcelany. zdw 73 420

Księgarnie

skład papieru, centrum, powód choroba, tanio sprzedam. Dobry interes. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 442

Starożytne meble

reżanier, serwantki, komody, stoły, stoliki, krzesła, fotele, lustra, obrazy na sprzedaż. Skarbowa 4, parter lewo. zdw 73 352

Wille

komf. piękna siedz. centr. ogrzewanie, łazienka, garaż, 1/2 morgi ogrodu warzywnego i owocowego blisko Poznania komunikacja do bra sprzedam lub zamienię na gospodarstwo. Oferty „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod 57.261 Pw 8 106-57.261

Sypialnia

wielkopiętna, róża bardzo tanio Stolarnia, Szyperska 3. zdw 73 311

Meble

jadalnię nowoczesną półpółerowane tanio. Stolarnia, Kanałowa 13. zdw 73 331

Dom

masywnie murowany, 5 pokoi kuchnia, zabudowaniem, nadaje się na letnisko, rzemieślnika, wielkiej wsi 2 km od Miedzychodu, cena 7 000 zł, prywatnie bez długu sprzedaje z powodu wyjazdu Nowicki, Rogoźno, Stary Rynek Hotel Polonia, zdw 72 634/5

Meble

z centralnie ogrzewanych magazynów po niższych cenach. — „Dom Mebli”. Woźna 12. zdw 72 386/7

Maszyny do pisania

z gwarancją pierwszorzędną nowość 600. — a używane z gwarancją i prawem zamiany od 95. — Skóra i S-ka, Poznań, Al. Marcinkowskiego 23. sw 4/5

Używane

meble, garderoba, różne inne rzeczy sprzedają kupuje Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. Pw 7809 57.151

Gospodarstwo

86 morgi ziemi pszenno-buraczana w jednym planie budynki masywnie, twardo kryte, 2 pokoje, kuchnia, żywym i martwym inwentarzem nadkompletnym, 2 km od Rogoźna, gdzie wyższe szkoły, cena 24 000, wpłaty do ugody na długie lata sprzedaje z powodu wyjazdu od Niemca, Nowicki, Rogoźno, Stary Rynek Hotel Polonia, zdw 72 636/7

Interes

rzeźniczy wraz urządzeniem elektrycznym, maszyną, motorem, wieloletni rzeczy korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 207

Szafę

smoking kilka ubrań tanio sprzedam, Olszewski, Śródka, Ostrówek 15. zdw 73 195

Skład

spożywczy, dobrze zaprowadzony, 4 lata woły od dzierżawy sprzedam tanio. Adres Kurjer Poznański zdw 73 210

Wózek

dziecięcy mało używany sprzedam. Drygański, Szamarzewskiego 18, ogród, III. zdw 73 147

Drzewka

krzewy owocowe, różę, bzy, wysadki truskawek, rabarberu polecam Piliński, ogródnictwo Górczyn, Szosa Okrężna, dojazd tramwajem 4 przystanek końcowy telefon 70-06 zdw 73 231/2

Domek

w Puszczykowie z ogrodem i 4 morgi ziemi na sprzedaż Łaska, we zapytania Kurjer Pozn. zdw 72 415

Gospodarstwo

42 morgi, drenowanej ziemi, w tem 8 morgi łąki, przy domu, budynki masywne, dom nowowybudowany 5 pokoi kuchnia, inwentarz żywy, martwy kompletny, obsiane i ze źniwami, wpłaty 20 000 natychmiast sprzedam. — Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 73 423

Zakład fryzjerski

z mieszkaniem za 4 000 zł na sprzedaż Oferty Kurjer Poznański zdw 73 208/9

Futro

sealowe, nowe korzystnie. Półwiejska 37, m. 4. zdw 73 272

Piekarnię

z mieszkaniem w Poznaniu sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 73 377-8

Gramofon

nowy szafkowy sprzedam, św. Marcin 56, m. 8. zdw 73 370

Samochód

z koncesją sprzedam, Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 73 276/7

Spółdzielni

plisowane 3 zł, sprzedaje Haftopis, Stary Rynek 10, wejście Kurzanoga. zdw 73 360

Poznańska

Kolej Elektryczna sprzedaje bardzo tanio przycięte stare szyny tramwajowe jako dźwigary o wytrzymałości I NP. 24. dw 1382-3

„Centrala mebli“

Swarzędz, naprzeciw poczty poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór. Pw 7 773-4-39.35/6

Sypialnie

specjalnie tanio. Stolarnia Rybaki 15 zdw 73 309/10

Kasę żelazną

sprzedam tanio. — Księgarnia Dippel, Plac Wolności 11. zdw 73 323

Maszynę

do pisania sprzedam za 150. — Maszynę „Orzeł” również, korzystnie. Ul. Józefa 6, m. 6. zdw 73 316

Piekarnia

z kolonialką, liczne zabudowania w wielkiej kościelnej wsi stacja kolej., z powodu śmierci meza sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdw 73 298

Kolonialkę

sprzedam z przyległą ubikacją. Wiadomość Kurjer Poznański zdw 73 299

Futra

damskie prima sprzedam tanio okazynie. Smolińska, Karwowskiego 1, parter. zdw 73 330

Gospodarstwo

60 morgi. I klasy kościół i szkoła w miejscu. Do stacji 6 km. szosy, zabudowanie masywne. — Oferty Kurjer Poznański zdw 73 429

Gwintownica

gazowa od 1/4 — 1 cal, narzędzia, kurki do wody, Staszica 19, mieszkanie 16 zdw 73 341

Antyk

zastawę stołową srebrną z kryształami sprzedam, Szyperska 17, m. 2. zdw 73 353

Przy wpłacie

70 000 sprzedam kamienicę czteropokojową w śródmieściu. Cena 109 000, dochód roczny 12 000. — Oferty Kurjer Poznański zdw 73 357

Lokomobile

Forter 14,0 m² w dobrym stanie i pas transmisyjny zaraz sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 73 424

Futro

3/4 karakulu sprzedam, Kuraśowa, Piekary 8, miesz. 11. zdw 73 432

Sypialnię

sosnowa, malowana dobrze utrzymana odda tanio Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 8115-41.83

Stoły

okrągłe, szachowe, brzożowe, stoliki mahoniowe, stoliki inkrustowane do robotek odda okazynie Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 8114-41.84

Biurko

żaluzyjne, mahoniowe, biurko orzechowe, bogato rzeźbione, biurka zwykłe odda tanio Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 2442 Pw 8113-41.85

Szafy

do rzeczy 1,80x2,20 mtr. bufet debowy, starszy styl, siodła, aparaty do gaszenia „Minimax” 4 u-bieralnie stalowe dla robotników odda okazynie Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 8112-41.86

Sekretarzyk

antyczny, biurko, szafę, stół i komódę odda okazynie. Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 8110-41.88

2 maszyny

kuśnierskie, maszyny do szycia, 2 maszyny do pisania odda tanio Dom Komisowy, Dominikańska 3 Pw 8111-41.87

Futra

damskie, spody meskie, naprawia, modernizacja. Wierzbiciec 13, parter. zdw 73 376

Najlepsza

lokata kapitału jest „Serwis obiadowy”. Najtaniej kupisz serwis w specjalnym magazynie serwisów gdzie wybór olbrzymi po cenach fabrycznych. „Serwis”. W. Ziętek, Poznań, 27 Grudnia 2. Pw 8109-41.70

Najlepsza

lokata kapitału willa wielkopiętna z komfortem 10 pokoi i ubikacji w najlepszej dzielnicy Poznania z pięknym ogrodem korzystnie na sprzedaż. Oferty „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 41.79. Pw 8108-41.79

Dobra

lokata kapitału teren pod budowę wille ca. 3 200 ewent. mniej korzystnie na sprzedaż Oferty „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 41.80. Pw 8107-41.80

Warsztat reparacyjny

maszyn biurowych, nauka pisanja i powielania, przybory rysunkowe, G. Gerlach, Poznań, Gwama 14, telefon 52-32. Pw 8001-41.69

5 KUPNA

Nieruchomość

kupie w cenie 40—80 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 72 567

Kupię

gospodarstwo, wpłacie 20 000 zł oraz dodam wille 7 pokoi, ogrodem, blisko Poznania. Oferty Kurjer Poznański zdw 72 604

Kupię

skład kolonialny z mieszkaniem 2—3 pokoi. Oferty Kurjer Pozn. zdw 73 054

Majątek

ziemski, mniejszy, kupię za gotówkę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 72 753

Podręczniki

szkolne i uniwersyteckie kupuje. Plac najkorzystniej „Książka Antykwariat”. Woźna 12, dom firmy Kuźaj, Woźna 12. zdwp 73 224

Książki

powieściowe i naukowe kupuje. Plac najkorzystniej „Książka Antykwariat”. Woźna 12, dom firmy Kuźaj, Woźna 12. zdwp 73 223

Kupię

wiekszy skład towarami Poznaniu lub prowincji, branza obojętna, dam na wpłacie realność lub pewną hipotekę do 30 000 Oferty Kurjer Poznański zdw 73 170

Kupię

arytmometr mało używany. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 73 158

Domek

do 18 000 Swarzędz, Mosina, Południowska kupię Oferty Kurjer Poznański zdw 73 115

Pasy

transmisyjne kupię, M. Jankowiak, Poznań-Stareleka. zdw 73 117

Kupię

Patefon i aparat fotograficzny. Zgłoszenia z podaniem ceny i jakości Kurjer Poznański zdw 73 240

Kamienicę

(Poznań) kupię, dysponuję 75 000 złotych. Oferty Kurjer Poznański

Mieszkanie
4 pokojowe, centralne ogrzewanie, łazienka, wszelkie wygody. — Oferty Kurjer Poznański nr 6307

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
3 pokojowe, komfortowego — wprost od gospodarza w śródmieściu za półrocznym czynszem zeb. poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 72 511

2-3 pokojowego
mieszkania z kuchnią, ewent. z urządzeniem kuchni szukam. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 72 784

Mieszkania
3-4 pokojowe wprost od gospodarza poszukuje solidny lokator. Oferty Kurjer Poznański zdw 72 837

Pokoju
kuchni poszukuje Czynsz za rok. Oferty Kurjer Pozn. zdw 73 095

Mieszkania
obserwacja 1-2 pokojowego kuchnia chętnie śródmieście zaraz lub później. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 225

Mieszkania
2-3 pokojowe z elektrycznością poszukuje zaraz wprost od gospodarza w centrum lub najbliższej okolicy. Podanie warunków Kurjer Poznański zdw 73 112

Mieszkania
pięciopokojowego w mieście poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdw 73 211

Dwóch
pokoi kuchni poszukuje w śródmieściu od gospodarza, zapłaci czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 176

3 pokojowego
mieszkania w nowym domu poszukuje. Zapłaci rok dzierżawy zgóry. Agenci wykluczeni. Okolica: Łazarz. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 259

Mieszkania
2-4 pokojowe wprost od gospodarza za czynszem zgóry poszukuje bezdzietne spokojne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 256

Pokoju
kuchnia poszukuje najchętniej w śródmieściu, za dzierżawę zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 184

Mieszkania
2 pokojowe kuchnia łazienka, wprost od gospodarza w śródmieściu Czynsz zgóry Oferty Kurjer Poznański zdw 73 198

Kolejarz
szuka jedno lub dwupokojowe kuchni. Dam dzierżawę do 2000. Oferty Kurjer Pozn. zdw 73 413

Mieszkania
2-3 pokojowe śródmieście — wprost gospodarza ewentl. czynsz roczny poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 363

Bezdzielne
małżeństwo szuka pokoju kuchni za miesięczną dzierżawą, okolica obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdw 73 433

Mieszkania
3 pokojowe, komfortowego, wprost od gospodarza w śródmieściu za półrocznym czynszem zeb. zgóry od 1 listopada poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 439

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Stróżostwo
domu do objęcia z zamiana mieszkania Oferty Kurjer Poznański zdw 73 129

11 POKOJE UMEBL.

Sołacz
Sołacza 14, przystanek tramwajowy pokój z utrzymaniem 1-2 studentkom. zdw 72 209

Ładny
pokój jednoosobowy Matejki 1. I. zdw 72 754

Pokój
do wynajęcia I. Gwarna 17. m. 5 zdw 72 796

Czysty
pokój oddzierżawie. Grunwaldzka 3. I. wili. zdw 72 895

Dwuosobowy
Za Bramką 12a. m. 5. zdw 72 882

Dwuosobowy
komfortowy obiad Matejki 89. mieszkanie 7 zdw 72 971

Korzystnie odnowione
utrzymaniem bez. Matejki 1. m. 4. zdw 72 850

Pokój
ładny, czysty odnajmę. Polna 13. I. lewo. zdw 72 891

Pokoje
z utrzymaniem i wszelkimi wygodami. Matejki 60. m. 8. zdw 72 548

Pokój
ciepły, dwuosobowy zaraz. Wyspiańskiego 12. mieszkanie 7. zdw 73 096

Frontowy
słoneczny, elektryczność, łazienka w niemieckim domu zaraz. — w. Wojciecha 31. mieszkanie 12. zdw 73 100

Paniom
wspólny pokój wynajmę. Jeżycka 15. I. prawo. zdw 73 105

Pokój
wspólny panience. Golebia 4. II. narożnik Szkolnej. zdw 73 226

Dwuosobowy
elektryczność, dobre utrzymanie lub bez od 1. II. Przemysłowa 28a. 5. zdw 73 215

Pokoje
niekrepujące wynajmę. Matejki 46. mieszkanie 10 zdw 73 213

Pokój
solidnemu panu. Strzelecka 2. mieszkanie 6. zdw 73 090

Dwuosobowy
elektryczność, Niegołęwskich 2. I. lewo. zdw 73 118

Dwa
łącznie, ciepłe, utrzymaniem lub bez telefon. Chelmońskiego 21. I. lewo. zdw 73 120

Gabinet
sypialnia, duże słoneczne, utrzymanie lub kuchnia. Chelmońskiego 2. parter. zdw 73 124

Panienkę
na wspólny pokój zaraz. Marsz. Focha 29 front. mieszkanie 13. zdw 73 125

Pokój
dwa lub jednoosobowy słoneczny. Kanałowa 7. II. prawo. zdw 73 137

Niekrepujący
pokój. Piekary 8a. parter, front. zdw 73 149

Klatki schodowej
dla pań tanio. Łukaszczyka 24. I. Łazarz. zdw 73 145

Niekrepujący
elektrycznością. Garncarska 3. mieszkanie 14. zdw 73 141

Pokój
z utrzymaniem, światło elektryczne łazienka. Grobla 6. mieszkanie 9. zdw 73 212

Słoneczny
pokój frontowy, ewentl. wspólny elektryczność. Grunwaldzka 33. mieszkanie 8. zdw 73 194

Blisko
Uniwersytetu pokój frontowy z utrzymaniem Skłodowa 4. III. zdw 73 113

Frontowy
elegancki. Pl. Nowomiejski 6a. I. zdw 73 189

Elegancki
niekrepujący panu. Jeżycka 12. II. mieszkanie 7. zdw 73 187

Pokój
wolny Matejki 57. mieszkanie 6. zdw 73 182

Pana
na wspólny pokój. Wierzbicę 32a. m. 4. zdw 73 250

Lepszy
pokój wspólny Wielka 17. m. 12. zdw 73 239

Pokój
Ratajczaka 11a. 6. wejście, parter, prawo. zdw 73 035

Dwuosobowy
Wierzbicę 37a. m. 4. zdw 73 822

Pokój
dla dwóch panów; małżeństwo nie wykluczone. Łakowa 18a. I. prawo. zdw 73 285

Kantaka 6
I. piętro, wynajmę duży, słoneczny pokój dwom osobom, utrzymanie. zdw 73 283

Czysty
solidnym, jednemu, dwom. Szwajcarska 24. Schoen. zdw 73 258

Próżny
lub umeblovany. Chelmońskiego 2. parter. zdw 73 269

Mały
pokój panience. Półwiejska 37. m. 4. zdw 73 271

Pokój
tanio. Szwajcarska 19. m. 3. zdw 73 275

2 osobowy
małżeństwu. Staszica 25. m. 6. zdw 73 384

Dwuosobowy
panom. pl. Bernardyński 1. m. 4. zdw 73 333

Pokój
1-2 panienkom na stanowisku. Kreta 6. m. 2. zdw 73 348

Dwuosobowy
czysty. Słowackiego 39. III. prawo. zdw 73 1703

Tanio
dwuosobowy. Dąbrowskiego 34. mieszkanie 13. zdw 73 1705

Pokoik
utrzymaniem tanio. Matejki 66. mieszkanie 8. zdw 73 308

Pokój
słoneczny, balkonowy, z klatki bezdzietnym małżeństwu. Pamiątkowa 13. m. 10. zdw 73 318

Pokój
2 panom lub małżeństwu bezdzietnym. Żupańskiego 2a. m. 20. zdw 73 300

Pokój
dla 2 panów. Marszałka Focha 55. mieszkanie 6. zdw 73 324

Wspólny
panu. Górna Włda 67. mieszkanie 7. zdw 73 304

Pokój
sympatyczny utrzymaniem lub bez wolny. Dąbrowskiego 36. I. m. 14. zdw 73 334

Pokoik
panience (40). Kreta 4. II. prawo. zdw 73 340

Pokój
dwuosobowy ewentualnie utrzymaniem. Dąbrowskiego 36. m. 7. zdw 73 1707

Pokój
umeblovany do wynajęcia. Słowackiego 25. parter, lewo. zdw 73 1706

Pokój
1-2 pań, elektryczność ewentl. telefon. Bukowska 15. m. 7. zdw 73 313

Fortepianem
ładny pokój. Wojciecha 15. mieszkanie 7. wprost Kościół. zdw 73 312

Pokój
Romana. Szymańskiego 9. III. prawo. zdw 73 319

Pokój
frontowy I. piętro zaraz. Skarbowa 21. zdw 73 317

Balkonowy
elektryczność 1-2 panom ewentl. telefon. Bukowska 15. m. 8. zdw 73 314

Dwuosobowy
z utrzymaniem lub bez niekrepujący centralne ogrzewanie, elektryczność. Jasna 14. m. 8. zdw 73 332

Pokój
zaraz. Strzelecka 20. III. prawo. zdw 73 306

Pokój
lepsze panu. Fredry 4. II. zdw 73 301

Panu
pokój. Św. Czesława 11. mieszkanie 9. zdw 73 295

Pokój
panom Kanałowa 4. II. zdw 73 190

Pana
na wspólny pokój. Grobla 1b. mieszkanie 8. narożnik Wielkiej Garbar. zdw 73 199

Pokój
małżeństwu, używaniem kuchni. Górna Włda 80. m. 5. zdw 73 228

Pokój
niekrepujący. Zamkowa 5. III. m. 9. zdw 73 251

Pokój
wspólny 25 zł. wynajmę. Strzelecka 21. mieszkanie 7. zdw 73 252

Pokój
tylko z utrzymaniem dwom spokojnym studentom. gimnazjum. Wielkie Garbary 8. m. 6. zdw 73 255

Panience
R. Szymańskiego 3. I. lewo. zdw 73 266

Pokoje
umeblovane wynajmę. Wielkie Garbary 59. parter, lewo. rw 3099

Panienkom
dwom wspólny utrzymaniem bez. Krasieńskiego 8c. zdw 73 389

Dwuosobowy
umeblovany. Strzelecka 11. III. prawo. zdw 73 294

Jedno
lub dwuosobowy, centralne ogrzewanie, Chelmońskiego 21. I. mieszkanie 4. zdw 73 293

Słoneczny
jeden, dwuosobowy, elektryczność pianino. Wyspiańskiego 13. mieszkanie 6. zdw 73 291

Pokój
Strzałowa 3. parter, lewo. zdw 73 290

Uniwersytetu
blisko parter wysoki, dwu względnie trzyosobowy, elektryczność, fortepian, obiady lub bez. Skłodowa 1. m. 16. zdw 73 342

Pokój
niekrepujący elektr., inteligentnemu solidnemu panu na stanowisku pościel pożądana. Piekary 20/21. mieszkanie 8. zdw 73 343

Młynska
12. I. prawo. Pokój. zdw 73 346

Pokój
frontowy inteligentnemu panu. Długa 3. II. prawo. zdw 73 349

Inteligentowi
wynajmę. Szwajcarska 26. mieszkanie 6. zdw 73 350

Ciepły
pokój. Grunwaldzka 20a. III. prawo. 2-4.30. zdw 73 351

Pokój
wynajmę. Matejki 57. parter, lewo, telefon. zdw 73 367

Pokój
elegancki Cieszkowskiego 8. m. 9. zdw 73 444

Pokój
dla solidnego pana, utrzymaniem, lub bez 15. 10. Włda 11. m. 3. zdw 73 434

Pokój
dwuosobowy. Strusia 3a. m. 10. zdw 73 438

Półwiejska
2. III. prawo utrzymaniem czysto. pianino 1-3. zdw 73 440

Pokój
Romana. Szymańskiego 9. m. 9. zdw 73 403

Niekrepujący
Plac Sapieżyński 8. mieszkanie 5. zdw 73 402

Pokój
osobne wejście panu. Górna Włda 45. mieszkanie 11. zdw 73 404

Słoneczny
frontowy, ciepły, telefon. Grunwaldzka 13. — 6. zdw 73 369

Pokój
frontowy wynajmę. Czesława 8. m. 16. zdw 73 372

Solidnemu
panu (i) wynajmę tanio zaraz centralne ogrzewanie, elektryczność, łazienka, Niegołęwskich 10a. m. 28. zdw 73 382

Dwuosobowy
wolny. Kwiatowa 7. m. 10. zdw 73 386

Tanio
przy inteligentnej rodzinie, utrzymaniem lub bez, pokój frontowy, duży, elegancki. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 73 391

Pokój
umeblovany wynajmę. Waliszka. Wybickiego 3. zdw 73 390

Małżeństwu
Kanałowa 6. m. 16. zdw 73 419

Podgórną
2a. III. prawo, utrzymaniem — bez. zdw 73 443

Pokój
3 łóżka. Strzelecka 5. III. lewo. zdw 73 397

Pokój
umeblovany dwuosobowy zaraz. Balcerzak. Kraszewskiego 30. zdw 73 410

Dwuosobowy
Cieszkowskiego 7. III. prawo. zdw 73 431

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
śródmieściu poszukuje urzędnik. Zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer Poznański zdw 71 898

Urzędnicza
szuka pokoju 1. II. frontowego, niekrepującego, ładnego z elektrycznością centralnym ogrzewaniem w śródmieściu lub w pobliżu ewentualnie z obiady. Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 73 162

Kulturalny
starszy poszukuje zaraz umeblovane pokoju utrzymaniem. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 73 116

Pokoju
poszukuje pani blisko Uniwersytetu, światło elektryczne i utrzymaniem lub bez od 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 146

Słoneczny
z łazienką światłem elektrycznym, centralnym ogrzewaniem w okolicy Aleji Marcinkowskiego poszukiwany przez solidnego pana. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 144

2 pokoje
elegancko umeblovane (gabinet i sypialni) z opalem, światłem, herbata rano i wieczorem oraz używaniem łazienki potrzebne dla młodego małżeństwa od 1. lub 15. listopada. Okolice Parku Wilsona lub śródmieście blisko dworca. Zgłoszenia upraszam Kurjer Poznański zdw 73 201

Pokoju
umeblovane, czystego, miłego, blisko śródmieścia poszukuje student. Oferty cena Kurjer Poznański zdw 73 196

Skromnego
do 30 zł (śródmieście) poszukuje pan. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 234

Niekrepującego
z osobnym wejściem poszukuje urzędnik. Zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer Poznański zdw 73 260

Panienka
poszukuje pokoju z używaniem kuchni, podanie ceny Kurjer Poznański zdw 73 268

Pokoju
dużego, próżnego lub umeblovane poszukuje w śródmieściu dla 2 osób Oferty Kurjer Poznański zdw 73 160

Eleganckiego
pokoju telefonem poszukuje zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 353

Poszukuje
centrum wszelkimi wygodami. 2 pokoje dobrze umeblovane z ciepłym ogrzewaniem kuchni. — Zgłoszenia Aleje Marcinkowskiego 13. Abdank. Pw 8717 41 99

13 LOKALE

Lokal
200 m² IV. piętro na przemysł lub składnicę tanio. Duża winda portier Kazimierz Kuźaj. Centrala Dywanów. Woźna 12. narożnik Garbar. Pw 8076-40-29

Lokal
na warsztat skład wynajmę. Dozorca, Garncarska 2. zdw 72 716

Lokal
handlowy odstąpię Ul. Kraszewskiego. Oferty Kurjer Poznański jdw 1630

Biura
umeblovane telefonem lub bez zaraz poszukujemy. Oferty. cena Kurjer Poznański zdw 73 336

Na aptekę
lokal z mieszkaniem odnajmę. — czynsz za 3 lata 5400 Oferty Kurjer Poznański zdw 73 297

Poszukuje
sutereny frontowej nadającej się na skład wazywa. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 203

Lokal
suterenny duży na warsztaty lub składnice Łazarz zaraz wynajmę gospodarz. Staewenowa. Drużbackiej 7. zdw 73 154

Ubikacji
obszernej suchej poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 359

Składziku
z mieszkaniem poszukuje dzierżawa rok zgóry Oferty Kurjer Poznański nr 6308

Ubikacje
przemysłowe wydzierżawie tanio. Dąbrowskiego 88. gospodarz. zdw 73 400

14 DZIERŻAWY

W Gostyniu
jest zaraz do wydzierżawienia mieszkanie 3 pokojowe, biuro, stajnie i duże podwórce, ewentl. skład w najlepszym położeniu miasta. Nadaje się na pierwszorzędny skład towarów kolonialnych lub też przedsiębiorstwo spedycyjne. Zgłoszenia do agencji Kurjera Poznańskiego w Gostyniu. nw 6231

Młyn
wodnego poszukuje do zadzierżawienia. Zgłoszenia 1. Dassuj. Gulcz. młyn. powiat Czarnków. zdw 72 899

Skład
kolonialny z pokojem do wynajęcia. Oferty St. Krieger. Lopiano. zdw 73 672

Majątek
800 hektarów, ziemia pszenno-buraczana kontyngent 25 000 kwintali buraków na 12 lat do wydzierżawienia. Do objęcia potrzebne 200 000 złotych. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 73 227

Majątek
270 mórg 10 pokoi, od Poznania 35 km., 10 lat wydzierżawienia. obficie 15 000, bonitacja 4 mk. z morgi. Sowiński. Poznań. św. Marcina 22. telefon 18-97. zdw 73 166

Restauracja Strzelnica
pełnym biegu większym mieście do wydzierżawienia. koncesja, obficie 6 500. Sowiński. Poznań. św. Marcina 22. telefon 18-97. zdw 73 165

Skład
1 śpięż w rynku Kościanie, nadający się na każde przedsiębiorstwo od 1. II do wydzierżawienia. Adres wskaże Kurjer

Artysta

w kwiecie wieku, materialnie zabezpieczony, posłubi najemną panią. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 181

Panna

lat 40, cośkolwiek majątku pragnie wyjść z domu. Wdowcy z dziećmi mile widziani. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 337

Panna

lat 27, miła, posiadająca własne mieszkanie, z braku znajomości pragnie poznać pana na stałym stnowisku w celu matrymonialnym. Rzecz traktuje się poważnie. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 73 421

Kupiec

28 lat, posiadający kilka tysięcy złotych obecnie na kierowniczym stanowisku poszukuje żony z rodziną kupiecką. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 73 426

24 NAUKA**Kurs tańców rozpoczynamy**

Mikołajczak, Kledecka Pocztowa 29 Pw 7 804-38.216

Akademja tańców Witoszkowskich

Ratajczaka 9. Pw 8095-57.259

Kto

udzieli lekcji polskiego i łaciny I. kl. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 193

Tanie kursy tańców

Opaliński. 27 Grudnia 19. m. 9. zdw 72 793

Biuro

Informacji Skolnych. Warszawa. Foksal 16-2 (340-44). Adresy gimnazjów, szkół zawodowych, kursów, przedszkoli, stacji, sumiennych korepetytorów. Poradnia w sprawie wyboru nauki zawodowej. Pw 7 883-62.315

Nauka

pisanie na maszynie metoda nowoczesna. Zapisy codziennie w firmie Block-Brun w Poznaniu. Plac Wolności 8. I. piętro. Pw 7947 30.90

Leçons de français

grammaire conversation littérature préparation au baccalauréat. Mme Dygat-Zakrzewska. Parisienne diplômée. Prix modérés. Poznań. Ogrodowa 12 miesz. 28 zdw 67 465

R. de Brugiére

lektor U P udziela lekcji języka francuskiego. Ul. Matejki 50. zdw 68 947

Włoski

doskonali 150. 2. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 71 406

Studentka

udziela lekcji godziną 1 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 092

Kto

wyuczy 3 miesiącach francuskiego? Cena Kurjer Pozn. zdw 73 229

Kto

przerobi kl. V. typ klasyczny? Oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 73 171

Studentka

udzieli łaciny, francuskiego za obiady. Oferty Kurjer Poznańskiego zdw 73 138

Matematyki

fizyki udziela profesor. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 204

Serbskiego

kto udzieli kilka razy na tydzień. Oferty z podaniem ceny zdw 73 186

Student

za mieszkanie udzieli korepetycji Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 238

Niemieckiego

kto udzieli wieczorami. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 267

Matematyka

zdolna potrzebna ośmioklasistce. Kurjer Poznański zdw 73 333

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Wygnańcy (1905)”.
Aurora: „Buster Keaton General”.
Casino: „Gabinet Dr. Caligari”.
Colosseum: „Karkołomne Zakrety”.
Corso: „Ludzie wiecznego mroku (Górnicy)”.
Edison: „Kobieta”.
Harfa: „Ogród Allaha”.
Kapitol: „Żeński batalion śmierci” oraz „Diabełek”.
Metropolis: „Poskromienie filirciarki” oraz rewja p. t.: „W krainie Kowbojów”.
Odeon: „Głód Seksualny z życia powojennej młodzieży”.
Renaissance: „Miłość kadeta i czerwony pirat”.
Słońce: „Madame Szatan”.
Scala - Variet: „Program sensacyjny”.
Tęcza: „Dzień wczęta z baletu”.
Wilsona: „Maska obłudy”.

Książkowości

stenografii, pisanie na maszynie wyuczymy. Niezamężnym ulgi. „Postęp”. Plac Sapińskiego 2a. zdw 72 975

Pan

poszukuje konwersacji i lekcji języka polskiego u osoby mówiącej także po niemiecku. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 131

Nauczycielka

(Niemka) udziela gruntniejszej nauki języka niemieckiego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 437

Kursy

książkowości, stenografii, rachunków, pisanie maszyny korespondencji. Kromczyńska. Ogrodowa 16 zdw 73 041

25 MUZYKA**Pianista**

młody, pierwszorzędny z akordeonem i bogatym repertuarem salonowo dancingowym wolny zaraz lub 1 listopada. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 048

Pianino

oddam w dzierżawę tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 264

26 ROZRYWKA**Wypożyczalnia**

książek powieściowych. Największa i najtańsza w Poznaniu 1 1/2 zł miesięcznie. Wielki wybór. Ostatnie nowości. Katalogi bezpłatnie. Dla abonamentów z dalszych dzielnic specjalne udogodnienia. Woźna 12 „Książka Antykwarjat”, dom firmy Kujaż. Woźna 12. zdw 73 216

Klara Bow

Richard Arlen w filmie Karkołomne Zakrety Pw 8103-41.61

Kino „Harfa”

Poch 23. „Ogród Allaha”. Na scenie występy artystów. zdw 73 393

Miły

pojazd „Paryżanka”. Półwiejska 30. Koncert, separacki. zdw 73 371

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Zecer

prosi PP. Właścicieli Drukarni o posadę. Znajduje się w bardzo krytycznym położeniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 132

Służąca

uczniwa pracownica poszukuje posady do wszystkiego od 15. 10. 31. z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 448

Student

prawa w krytycznym położeniu szuka posady biurowej. Oferty Kurjer Poznański zdw 72 430

Technik

dentystyczny z 6-letnią praktyką samodzielną w zlocie i kauczku poszukuje posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 72 614

Nauczycielka

wychowawczyni rutynowana z prawem nauczania poszukuje posady do dzieci od 5-10 lat. Muzyka, dobre początki, francuski, niemiecki, bez konwersacji. Referencje bardzo dobre. Zgłoszenia St. Okuljar. Żywiec (Małopolska). zdw 73 771

Bufetowa

zdolna poszukuje posady 15. lub 1. 11. Miejscowość obojetna. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 72 622

Młodszy

pomocnik z branży kolonialnej. uczniwy dobre świadectwa, znajomość polskiego i niemieckiego. poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 708

Biuraliska

skromnych wymagań szuka zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 72 742

Poszukuje

posady jako posługaczka, najchętniej do dwóch osób. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 089

Ogrodnika

może bardzo polecić: wolny od 1 stycznia, dobry ogrodnik, porządkowy, pracowity, wyjątkowo uczniwy człowiek, Stanisławowa, Turno. Poznań. Aleje Chopina 4. zdw 73 097

Dziewczyna

skromna, uczniwa z gotowaniem, z dobrymi świadectwami szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 72 929

Nauczyciel

młody, włada także językiem niemieckim, gra dobrze na skrzypcach, poszukuje posady nauczyciela prywatnego lub domowego. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 71 828

Cukiernik

samodzielny szuka posady. Miejscowość obojetna. M. Cypicki, Półwiejska 36. II. m. 16. zdw 72 427

Pielęgniarka

szuka posady do niemowlęcia lub chorej osoby. Wymagania skromne. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdw 72 909-10

Bufetowa

dzielną poszukuje posady w Poznaniu lub na prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 098

Dziewczyna

z dobrymi świadectwami poszukuje posady zaraz lub pierwszego. Oferty Kurjer Pozn. zdw 73 104

Uczniwa

czysta dziewczyna do wszystkiego szuka posady od 15. 10. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 930

Emerytowany urzędnik

wiek średni, bez rodziny, obeznany z sprawami meldunkowymi, poszukuje posady administracyjnej, domów, woźnego, magazyniera lub w majątku. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 73 161

Kawaler

sofer służący poszukuje posady z niskim wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Pozn. zdw 73 157

Poszukuje

posady jako początkująca biuralistka lub do pomocy w biurze z małym wynagrodzeniem lub bez. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 73 156

Uczniwa

młoda dziewczyna która pracowała w pensjonatach i hotelach poszukuje posady do prywatnego albo do restauracji, jako podkuchenna, albo kucharka. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 73 155

Absolwent

Miejscowej szkoły handlowej w Poznaniu poszukuje posady ucznia handlowego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 153

Zredukowana

urzędniczka wdowa 30 lat, prosi jakiegokolwiek zatrudnienie rodzinie, biurze, handlu bez wymagającego z wyżywieniem, zamieszkania. Sytuacja bez wyjścia. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 151

Osoba

inteligentna, zaufana, lat 30. poszukuje posady w składzie cukierków, kolonialnym lub t. p. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 73 119

Siodlarz

znający prace tapicerską, lakierowniczą, zarbowanie skór. 11 lat w posiadzie niewypowiedzianej żony, lat 39, bezdzietny, zmienia posadę z powodu niedogodnych warunków. Łaskawe oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego zdw 73 135

Posady młodszego

urzędnika gospodarczego wziętnie starszego pisarza poszukuje zaraz lub później. Mam 5 letnią praktykę w trzech wzorowych majątkach ziemskich ukończona szkoła rolnicza oraz 6-miesięczny kurs weterynaryjny. Świadectwa, polecenia pierwszorzędne. Oferty Kurjer Poznański zdw 1 966

Inteligentna

panienka z ukończoną szkołą handlową poszukuje jakiegokolwiek posady, miejscowość obojetna. Oferty: Poznań, ul. Małeckiego 5 m. 26. zdw 73 243

Dziewczyna

szuka posady do wszystkiego od 15. 10. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 274

Posługaczka

szuka posługi lub prania zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 273

Pisarz

gospodarczy, szkoła rolnicza, 2-letnia praktyka, poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Agencja gazet M. Kujański. Srem. nw 6301

Pielęgniarka

z praktyką dwuletnią dyplomowana poszukuje posady do pomocy lekarza lub chorej osoby, miejscowość obojetna. Zgłoszenia Kurjer Poznański jw 1702

Szukam

jako przychodnia posługi na pół lub cały dzień, z gotowaniem i praniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 320

Posługaczka

sierota, uczniwa pracownica szuka posługi na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 323

Fryzjerka

kursistka z dwuletnią praktyką poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 175

Inwalida

wojenny malarz poszukuje pracy. Wykonuje samodzielnie wszelkie prace w zakresie malarstwa wchodzące. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym Poznań. Fredry 7. pokój 47. telefon 39-97. zdw 73 221/2

Inwalida

wojenny sofer - słusarz poszukuje posady. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym Poznań. Fredry 7. pokój 47. telefon 39-97 zdw 73 217/8

Inwalida

wojenny mechanik na maszyny biurowe wykonuje wszelkie naprawy i czyszczenie maszyn na miejscu. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym Poznań. Fredry 7. pokój 47. telefon 39-97. zdw 73 219/20

Poszukuje

posługi na dwie godziny dziennie lub pół dnia. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 233

Posługi

na popołudnie szukam. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 368

Pracznia

poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 356

Krawcowa

lub służąca szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 338

Ekspedjent

blawatnik stracił posadę, bo przynależał do Obozu Wielkiej Polski. szuka zajęcia. Oferty Kurjer Poznański nw 0275

Młoda

maszynistka z znajomością stenografii poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 73 280

Dziewczyna

gotowaniem do wszelkiej pracy domowej poszukuje zaraz posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 279

Uczniwa

pracownica dziewczyna poszukuje jakiegokolwiek posady lub posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 257

Dobrze

polecona osoba poszukuje pracy domowej z gotowaniem zaraz lub później Oferty Kurjer Poznański zdw 73 230

Służąca

poszukuje posady od 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 200

Pokojuwa

poszukuje posady w lepszym domu. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 73 185

Dziewczyna

uczniwa z gotowaniem szuka posady lub posługi od 1. 11. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 73 242

Rządca gospodarczy

lat 36, z 10 letnią praktyką w postępach i intensywnych majątkach Wielkopolsce z ukończoną szkołą rolniczą w Niemczech. Rzutki energiczny, zamilowany w swym zawodzie, dobre referencje w ostatniej posadzie 3 lata. zna dokładnie hodowlę inwentarza zarodowego książkowość rolniczą przyjmie posadę od 1. 1. 1932 lub przedtem Łaskawe oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego pod zdw 73 249

Niania

z dobrej rodziny, szuka posady do niemowlęcia, zna szyć i robotki. Praktyka i dobre polecenia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 248

Książkowy - bilansista

który pracował 6 lat u rewizora ksiąg załatwiają samodzielną pracę po większych majątkach. poszukuje posady, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 247

Posługaczka

młoda czysta rzetelna z praniem poszukuje posady 15. lub 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 244

Panienska

poszukuje posługi. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 179

Gospodyni - kucharka

samodzielna poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 237

Ekspedientka

branży przyborów krawieckich, wykwalifikowana, skromna, wymagająca posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 344

Osoba

w średnim wieku czysta, porządna, umiejąca, gospodarna, kuchnia dobra obywatelska do prac domowych, szuka posady od 15. 10. lub 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 347

Posługi

od południa poszukuje dziewczyna czysta i uczniwa, okolicą Jeżyce, Sołacz. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 361

Poszukuje

posady woźnego za wypożyczenie 1000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 445

Kino operator

malarz z kilkoletnią praktyką poszukuje posady zaraz. Oferty proszę nadsyłać Kurjer Poznański pod zdw 73 422

Panna

z dobrej rodziny z kursem handlowym poszukuje stosownego zajęcia. Zgłoszenia proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 73 425

Posługaczka

z dobrymi świadectwami uczniwa poszukuje posady zaraz, okolicą Łazarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 405

Dwie

dziewczyny świadectwami poszukuje posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 73 436

Poszukuje

posługi, szyć, cerowania za pokój. Oferty Kurjer Pozn. zdw 73 406

Bibliotekarka

poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 73 408

Panienska

umiejąca szyć i haftować szuka posady do dzieci. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 401

Posługaczka

młoda sierota szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 375

Inteligentna